Raluca Miruna Bostan
Fănița Cepoi
Const. C. Bostan

ORA FINALĂ DE LIMBA ROMÂNĂ

DramArt XXI

Raluca Miruna Bostan Fănița Cepoi

Const. C. Bostan

ORA FINALĂ DE LIMBA ROMÂNĂ

68 de teste rezolvate de evaluare a cunoștințelor pentru elevii claselor V-VIII

Scanned with OKEN Scanner

DramArt XXI
Iaşi, Aleea Tudor Neculai, Nr. 17
tel.: 0232/258284; 0744/568064; 0740/595642
e-mail: dram@mail.uaic.ro

ISBN: 973-86063-5-7

Scanned with OKEN Scanner

Raluca Miruna Bostan Fănița Cepoi

Const. C. Bostan

ORA FINALĂ DE LIMBA ROMÂNĂ

68 de teste rezolvate de evaluare a cunoştinţelor pentru elevii claselor V-VIII

DramArt XXI
Iaşi, 2003

Scanned with OKEN Scanner

Clasa a V-a

V.1.

Citeşte cu atenţie textul pentru a rezolva cerinţele de mai jos:

"Vin fetele cântând din vie,
Pe cap în coşuri duc amurg.
Toţi strugurii striviţi de soare
În raza purpurie curg.

În urma lor, purtând la cramă
Copăile cu rod, flăcăi
Ţin cerul toamnei greu pe umăr
Şi steaua nopţii, cea dintâi."

(Ion Pillat – *Cules*)

1. Argumentează în cinci rânduri că textul de mai sus este o creaţie literară.
2. Explică semnificaţia versului: "Pe cap în coşuri duc amurg."
3. Transcrie două epitete din poezie.
4. Identifică imaginile ce prezintă înfrăţirea omului cu natura.
5. Prezintă elementele specifice culesului de vie din aceste versuri.
6. Precizează câteva sentimente şi stări sufleteşti pe care le sugerează textul.
7. Accentuează corect următoarele cuvinte: *cântând, strugurii, purpuric, toamnă.*
8. Alcătuieşte familia lexicală a cuvântului *noapte.*
9. Construieşte enunţuri în care cuvintele *vie* şi *rod* să aibă alt înţeles decât în text.

Scanned with OKEN Scanner

10. Scrie derivate ale cuvintelor *amurg* şi *soare*.
11. Formulează enunțuri în care cuvintele *amurg* şi *toamnă* să fie însoțite de epitete.
12. Transcrie din text două verbe care îndeplinesc alte funcții sintactice decât cea de predicat; precizează-le.

V.2.

Citeşte cu atenție textul pentru a rezolva cerințele de mai jos:

"- Şi de ce nu? întrebă Lăpuşneanul zâmbind.

- Vreau să nu mai verşi sânge, să încetezi cu omorul, să nu mai văd capete tăiate, că sare inima din mine.

- Îți făgăduiesc că de poimâne nu vei mai vedea, răspunse Alexandru-vodă; şi mâne îți voi da un leac de frică.

- Cum? ce vrei să zici?

- Mâne vei vedea. Acum, dragă doamnă, du-te de-ți vezi copiii şi caută de casă cum se cuvine unei bune gospodine, şi pune la cale să se gătească un ospăț, căci mâne dau masă mare boierilor.

Doamna Ruxandra ieşi după ce iarăşi îi sărută mâna. Bărbatul său o pitrecu până la uşă."

(C. Negruzzi – *Alexandru Lăpuşneanul*)

1. Argumentează pe scurt că fragmentul citat aparține unei creații epice.
2. Transpune textul în vorbirea indirectă.
3. Explică înțelesul propoziției *să nu mai verşi sânge*.
4. Numeşte personajele care discută în acest fragment.
5. Înlocuieşte îmbinările de cuvinte "sare inima din mine" şi "cum se cuvine" cu altele apropiate ca sens.
6. Scrie trei derivate de la cuvinte din text, la alegere.
7. Alcătuieşte familia lexicală de la substantivul *copil*.

Scanned with OKEN Scanner

8. Transcrie două cuvinte care conţin câte un diftong şi un cuvânt cu triftong.
9. Scrie formele literare ale cuvintelor: *poimâne, pitrecu.*
10. Accentuează în mod diferit substantivul *copii* şi foloseşte fiecare cuvânt în câte o propoziţie.
11. Identifică în text un substantiv în cazul vocativ.
12. Descoperă în text un verb auxiliar: exemplifică, în scurte propoziţii, alte asemenea verbe.

V.3.

Citeşte cu atenţie textul pentru a rezolva cerinţele de mai jos:

"A fost odată ca niciodată etc. A fost odată un împărat. Acest împărat avea trei fete. Rămânând văduv, toată dragostea lui el şi-o aruncase asupra fetelor.

Ele mărindu-se şi văzând sârguinţa ce punea părintele lor ca să le crească pe ele, să le înveţe şi să le păzească de orice răutăţi şi bântuieli, se sileau şi ele din toată puterea lor ca să-l facă să-şi uite mâhnirea ce-l cuprinsese pentru moartea mamei lor.

Într-una din zile, ce-i vine împăratului, că numai întreabă pe fata cea mare:

- Fata mea, cum mă iubeşti tu pe mine?
- Cum să te iubesc, tată? Iacă, eu te iubesc ca mierea, răspunse ea, după ce se gândi că ce lucru poate fi mai dulce pe lume.

Atâta o tăie capul pe dânsa, atâta şi vorbi.

- Să-mi trăieşti, fata mea; să-mi facă Dumnezeu parte de tine.

Şi întrebând şi pe fata cea mijlocie:

- Dar tu, cum mă iubeşti pe mine, fata mea?
- Ca zahărul, tată.

Scanned with OKEN Scanner

Atâta o tăie şi pe dânsa capul şi atâta răspunse."

(Petre Ispirescu – *Sarea în bucate*)

1. Argumentează în cinci rânduri apartenenţa textului la specia basmului.
2. Evidenţiază şi motivează atitudinea împăratului faţă de fiicele sale.
3. Precizează trăsătura de caracter pe care o dovedesc fetele de împărat prin răspunsul dat la întrebarea tatălui.
4. Transcrie fraza prin care autorul îşi exprimă atitudinea faţă de fetele împăratului.
5. Realizează planul simplu al fragmentului de mai sus.
6. Transcrie cuvântul de bază şi rădăcina următoarelor cuvinte: *răutate, mâhnirea, sârguinţa.*
7. Construieşte câte o propoziţie cu un substantiv şi un adjectiv din familia verbului *a întreba.*
8. Realizează familia lexicală a verbului *a învăţa*; indică sufixele şi prefixele.
9. Subliniază diftongii şi triftongii din cuvintele: *toată, sileau, mierea.*
10. Accentuează corect cuvintele: *sârguinţa, împărăţie, numai, mâhnirea.*

V. 4

Citeşte cu atenţie textul pentru a rezolva cerinţele de mai jos:

"Cănuţă a rămas sărman de părinţi tocmai când se făcuse copil de învăţătură... De una, mai bine pentru ei: mare bucurie n-aveau să capete după urmările lui.

Bunică-sa despre tată l-a luat pe copil la oraş şi l-a dat la şcoală.

Scanned with OKEN Scanner

A-nvățat Cănuță cât a învățat, până a ajuns cu chiu cu vai în clasa a patra. Într-o zi, dascălul, un om foarte serios, a venit supărat. Cum a intrat în clasă, s-a așezat pe catedră încruntat, a strigat catalogul și pe urmă:

- Cănuță!
- Prezent!
- Câți domni a avut Țara Românească?
- Mulți, domnule.
- Mulți, mulți!da câți?... neghiobule!
- ... Câți, domnule?
- Dar tu mă-ntrebi pe mine? Ori eu pe tine, mă prostule?
- Să-i numărăm, domnule...
- Dar pân-acum ce-ai făcut, neghiobule?
- Am învățat la ar'metică, domnule.
- Mergi la loc, nătărăule! Aldată să-i numeri."

(I. L. Caragiale – *Cănuță om sucit*)

1. În cel mult cinci rânduri precizează modul de expunere folosit în partea a doua a textului și argumentează.
2. Explică înțelesul expresiei "a rămas sărman de părinți".
3. Ce atitudine față de copil sugerează cuvintele învățătorului?
4. Selectează din text expresia care sugerează slabele performanțe școlare ale lui Cănuță.
5. Evidențiază sentimentele și stările sufletești pe care le încearcă personajul Cănuță în momentul când este ascultat de către profesor.
6. Identifică grupurile de sunete din cuvintele: *bucurie, școală, românească, aveau.*
7. Accentuează corect cuvintele: *învățătură, încruntat, neghiobule.*
8. Transcrie din text două cuvinte monosilabice și două bisilabice.
9. Desparte în silabe cuvintele: *bucurie, urmările, învățătură, aldată.*

Scanned with OKEN Scanner

10. Precizează câte sunete şi câte litere sunt în cuvintele: *chiu, vai, neghiob.*
11. Selectează din text două cuvinte formate prin derivare cu sufixe; indică radicalul.
12. Reconstituie familia lexicală în care se încadrează substantivul *copil.*

V.5

Citeşte cu atenţie textul pentru a rezolva cerinţele de mai jos:

"Iară Ştefan-Vodă, mergând de la Cetatea Neamţului în sus pre Moldova, mărsu pe la Voroneţ, unde trăiè un p•rinte sihastru, pre nume Daniil. Şi bătând Ştefan-Vodă în uşa sihastrului, să-i descuie, au răspuns să aştepte Ştefan-Vodă afară până şi-o istovi ruga. Şi după ce ş-au istovit sihastrul ruga, l-au chemat în chilie pe Ştefan-Vodă. Şi s-au ispovedit Ştefan-Vodă la dânsul. Şi-au întrebat Ştefan-Vodă pe sihastru ce va mai face, că nu poate să să mai bată cu turcii: închina-va ţara la turci, au ba? Iară sihastrul au dzis să nu o închine, că războiul este a lui, numai, după ce va izbândi, să facă o mănăstire acolo, în numele Sfântului Gheorghe, să fie hramul bisericii. Deci au şi purces Ştefan în sus pre la Cernăuţi şi pre la Hotin, şi au strâns oaste, feliuri de feliuri de oameni. Şi au purces în gios. Iară turcii, înţelegând că are să vie Ştefan-Vodă cu oaste în gios, au lăsat şi ei Cetatea Neamţului de a o mai bate şi au început a fugi spre Dunăre. Iar Ştefan-Vodă au început a-i goni în urmă şi a-i bate, până i-au trecut de Dunăre. Şi întorcându-se înapoi Ştefan-Vodă s-au apucat de au făcut mănăstirea Voroneţului. Şi-au pus hramul bisericii Sfântului Gheorghe."

(I.Neculce – *O samă de cuvinte*)

Scanned with OKEN Scanner

1. Precizează genul literar în care se încadrează fragmentul şi argumentează pe scurt apartenenţa.
2. Evidenţiază câteva trăsături ale voievodului Ştefan el Mare reieşite din text.
3. Transcrie din text cuvinte şi expresii care sugerează impresia de vechime.
4. Explică efectul artistic al adverbului *şi* din contextul *au şi plecat*.
5. Motivează frecvenţa verbelor în ultima parte a fragmentului.
6. Explică înţelesul expresiei *feliuri de feliuri* din contextul *feliuri de feliuri de oameni*.
7. Transcrie din text trei exemple diferite de diftongi.
8. Descoperă în fragment două cuvinte cu mai multe înţelesuri.
9. Analizează morfologic şi sintactic cuvintele: *mărsu, la dânsul, a lui*.
10. Identifică în text forme diferite de realizare a timpului viitor.
11. Transcrie din text două substantive articulate cu articol hotărât şi două articulate cu articol nehotărât.
12. Construieşte o propoziţie în care substantivul *oameni*, precedat de prepoziţia *de* să îndeplinească altă funcţie sintactică decât în text; precizeaz-o.
13. Exemplifică valoarea de auxiliar a verbelor *a fi* şi *a avea*.

V. 6.

Citeşte cu atenţie textul pentru a rezolva cerinţele de mai jos:

"Aşa socotind în gând, am şi văzut, de departe, ca la o bătaie de puşcă, lumină multă la hanul lui Mânjoală, adică aşa-i rămăsese numele; acum era hanul Mânjoloaii – omul murise de

Scanned with OKEN Scanner

vreo cinci ani... Zdravănă femeie! Ce-a făcut, ce-a dres, de unde era cât p-aci să le vânză hanul când trăia bărbatu-său, acum s-a plătit de datorii, a dres acaretul, a mai ridicat un grajd de piatră şi încă spun toţi că trebuie să aibă şi parale bune. Unii o bănuiesc că o fi găsit vreo comoară... alţii, că umblă cu farmece. Odată au vrut s-o calce tâlharii... S-au apucat să-i spargă uşa. Unul dintre ei, ăl mai voinic, un om cât un taur, a ridicat toporul şi când a tras cu sete, a picat jos. L-au ridicat repede! era mort... Frate-său a dat să vorbească, dar n-a putut – amuţise."

(I. L. Caragiale – *La hanul lui Mânjoală*)

1. În cel mult cinci rânduri argumentează că fragmentul de mai sus este o naraţiune.
2. Scoate ideile principale din text.
3. Notează elementele care, în partea a doua a fragmentului, creează o atmosferă stranie, plină de echivoc.
4. Transcrie fragmentul care sugerează hărnicia stăpânei hanului.
5. Explică semnificaţia expresiei "a făcut ce a făcut"; găseşte cel puţin o altă expresie cu acelaşi sens.
6. Realizează familia lexicală a cuvântului *bărbat*. Precizează radicalul.
7. Descoperă în ultima parte a fragmentului un cuvânt format prin compunere.
8. Precizează sensul verbului "să calce" din expesia "s-o calce tâlharii".
9. Consultă un dicţionar al limbii române pentru a descoperi înţelesul următoarelor cuvinte: *acaret* şi *farmece*.
10. Din următoarea înşiruire subliniază numai cuvintele cu mai multe înţelesuri: *gând, lumină, femeie, grajd, comoară, tâlhar*.

Scanned with OKEN Scanner

V.7

Citeşte cu atenţie textul pentru a rezolva cerinţele de mai jos:

"De ce vorbesc de părul satului meu? Vântul primăverii a bătut; peste dealuri, peste văi, peste ani, dorul leagănului mă ajunge; spre codru mi se întorc ochii şi zăresc umbra părului copilăriei mele, care îşi întinde ramurile ca nişte braţe şi îşi scutură florile pe inima mea ca o ploiţă. Părul, cu locul bătut prin preagiur de vitele satului lui ce singure astăzi mai ţin divan; curtea boierească, opcina strămoşească ce nu se mai află, albind pe troscotul verde al ogrăzii mari şi întinsă; livada din dosul curţii, biserica cu ţintirimul pestriţ de iarbă lungă, de sulcină aurită, şi de cruci negre; cumpăna fântânii de la poartă, aninată pe răchita crengoasă; toate trec dinaintea mea, vii şi în mişcare... Iată pădurea unde alungam mierle, cireşul sălbatic unde mă băteam cu ţărănaşii; iată colo, colo în depărtare, în zarea luncii, pe deasupra pârleazului, ţiganca cu desagii, o stahie uscată, pretină cu *mama pădurii*, ce vine să ieie băieţii, umbre ce mă fac să răsar şi acum, deşi îmi râd încet şi cu iubire. Cât de dulci sunt amintirile bătăilor de inimă, cât de învăpăioiase sărutările tinereţii înflorite... însă nu desfătează inima, nu descânt durerile lumei, nu mângâie de înşelăciunile vieţii ca dulcele soare al copilăriei, alint prin depărtare, ca soarele, ce se vede prin o ceaţă subţire. Dar serile satului meu când luna se ridica asupra părului, întins, ce sări sănine! Într-amurgul se apropia cârdurile aducând miroasele câmpurilor cu ele, turmele de oi zbierând cu ciobanii fluierând jocurile, focurile se aprindeau dinaintea caselor; fumul stuhului se împrăştia în văzduh cu mirosul teilor ce venea de la păduri..."

(Alecu Russo - *Amintiri*)

1. Argumentează în câteva rânduri că fragmentul de mai sus este o descriere (tablou de natură în proză).

Scanned with OKEN Scanner

2. Arată rolul enumerației de la începutul textului citat.
3. Transcrie, din fragmentul dat, câte o comparație, o personificare și un epitet.
4. Explică atitudinea autorului față de satul natal.
5. Ce crezi că simbolizează părul în ansamblul tabloului de natură.
6. Precizează sentimentele și stările sufletești pe care le încearcă autorul amintindu-și de universul copilăriei sale.
7. Desparte în silabe cuvintele: *copilăriei, strămoșească, pârleazului, înflorite, mângâie.*
8. Alege formele verbale populare din text și scrie-le după normele limbii literare.
9. Precizează funcția sintactică și cazul substantivelor *satului, ramurile, vântul.*
10. Alcătuiește enunțuri în care să ilustrezi funcțiile sintactice ale substantivului *răchită* în cazul acuzativ.
11. Formează familia lexicală a cuvântului *sat.*
12. Ilustrează valoarea adjectivală și adverbială a cuvintelor *încet* și *dulce.*
13. Transcrie din text o interjecție cu funcția sintactică de predicat.

V.8.

Citește cu atenție textul pentru a rezolva cerințele de mai jos:

"Bolta și-a cernit năframa
Ca o mamă întristată
Floarea soarelui pe câmpuri
Pleacă fruntea-ngândurată.

Zarea-și picură argintul
Pe ovezele de aur,

Scanned with OKEN Scanner

Ostenit, din aripi bate,
Ca un vis pribeag, un graur.

Codrul cântăreții-și culcă
Doarme trestia bolnavă,
Dorm doi pui de nevăstuică
Sub o brazdă de otavă.

S-a oprit trudită moara,
Doarme apa la irugă,
Răzimat pe coate-adoarme
Un cioban întins pe glugă.

Doarme codrul și pământul
Într-o dulce-mbrățișare –
Doar izvorul mai tresaltă
Ca un sân de fată mare."

(O. Goga – *Sara*)

1. Argumentează în câteva rânduri că versurile de mai sus reprezintă un text liric.
2. Prezintă aspectele din natură pe care le surprinde poetul în amurg.
3. Explică rolul repetiției verbului *a dormi* în text.
4. Extrage comparațiile din aceste versuri.
5. Descoperă două epitete și o personificare.
6. Alcătuiește familia lexicală a cuvântului *a cânta*
7. Explică folosirea unor verbe la timpul prezent în finalul poeziei.
8. Scrie două cuvinte care conțin diftongi.
9. Desparte în silabe următoarele cuvinte: *îngândurată, nevăstuică, îmbrățișare.*
10. Înlocuiește cu adjective potrivite cuvintele *de aur, într-o îmbrățișare.*

Scanned with OKEN Scanner

11. Foloseşte în două propoziţii numeralul cardinal *doi* cu altă valoare decât în text şi funcţii sintactice diferite.

12. Propune sinonime pentru cuvintele: *picură, trudită, răzimat.*

V.9

Citeşte cu atenţie textul pentru a rezolva cerinţele de mai jos:

"Cu părul nins, cu ochii mici
Şi calzi de duioşie
Aieve parc-o văd aici
Icoana firavei bunici
Din frageda-mi pruncie.

Torcea, torcea, fus după fus,
Din zori şi până-n seară;
Cu furca-n brâu, cu gândul dus,
Era frumoasă de nespus
În portu-i de la ţară.

Căta la noi aşa de blând,
Senină şi tăcută;
Doar suspina din când în când
La amintirea unui gând
Din viaţa ei trecută.

De câte ori priveam la ea,
Cu dor mi-aduc aminte
Sfiala ce mă cuprindea
Asemuind-o-n mintea mea
Duminicii preasfinte..."

(Şt.O. Iosif - *Bunica*)

Scanned with OKEN Scanner

1. Evidențiază în câteva rânduri trăsăturile fizice şi morale ale bunicii, aşa cum şi-o imaginează poetul Şt. O. Iosif.
2. Rescrie trei epitete din versurile de mai sus.
3. Descoperă ale două procedee artistice şi precizează-le.
4. Indică timpul verbal prin intermediul căruia poetul sugerează trecerea vremii.
5. Explică înțelesul ultimelor două versuri.
6. Realizează o scrisoare adresată unui prieten în care să schițați portretul bunicii tale.
7. Recunoaşte trei cuvinte derivate şi utilizează-le în contexte noi.
8. Precizează modul şi timpul verbelor din primele două strofe.
9. Alcătuieşte propoziții în care substantivul *viață* să fie atribut în genitiv şi complement indirect în acuzativ.
10. Utilizează cuvântul *port* cu alte sensuri decât în text.
11. Formează familia lexicală a cuvântului *ochi*.
12. Analizează morfologic şi sintactic: *la amintirea unui gând din viața ei.*

V.10

Citeşte cu atenție textul pentru a rezolva cerințele de mai jos:

"A fost odată etc.

A fost odată un împărat foarte viteaz; toate împărățiile de primprejurul împărăției sale îi cerea sfaturi; atât era de drept şi de înțelept. Când se isca sfadă între dânşii, la acest împărat mergeau, mai întâi la judecată, şi cum zicea el, aşa se şi făcea, fiindcă era judecător drept, şi iubitor de pace. Când fu aproape de bătrânețe îi dărui Dumnezeu un fecior. Nu se poate spune câtă bucurie simți împăratul când văzu că a dobândit un

Scanned with OKEN Scanner

moştenitor. Toţi împăraţii vecini i-au trimis daruri. Ei nu mai puţin se bucurau că vecinul lor care îi ajuta cu sfaturile şi poveţele lui cele de mult folos, a dobândit un fecior.

După ce se mări, îl puse de învăţă carte. El era aşa de silitor, încât se mirau dascălii de dânsul cum de învăţa aşa repede; ceea ce învăţau ceilalţi copii într-un an, el învăţa numai într-o săptămână. Ajunsese să nu mai aibă dascălii ce să-i dea să înveţe. Iară tată-său scrisese carte împărătească la nişte filozofi vestiţi, ca să vie şi să ispitească cu învăţăturile pe fiul său."

(Petre Ispirescu – *Zâna munţilor*)

1. Argumentează pe scurt că textul de mai sus este o operă epică.
2. Realizează rezumatul fragmentului.
3. Transcrie din text cinci-şase cuvinte care sugerează trăsături de caracter ale împăratului.
4. Explică înţelesul expresiei "să ispitească cu învăţătură".
5. Identifică formula specifică de început a basmului; notează două-trei formule de încheiere întâlnite în basmele citite.
6. Compară trăsăturile împăratului cu ale fiului acestuia şi găseşte un proverb potrivit care să ilustreze asemănările dintre ce doi.
7. Foloseşte în contexte potrivite formele: *odată, o dată, mai, m-ai, cele, ce le.*
8. Descoperă în text un verb la modul indicativ, timpul perfect compus, trece acelaşi verb, pe rând, la timpurile imperfect, perfect simplu, mai mult ca perfect.
9. Analizează morfologic şi sintactic: *a fost, îi, judecător.*
10. Construieşte o propoziţie în care pronumele personal *dânsul* precedat de o prepoziţie potrivită să îndeplinească funcţia de atribut.
11. Precizează sensurile cuvântului *carte* în ultima parte a textului.

Scanned with OKEN Scanner

12. Articulează cu articol hotărât şi cu articol nehotărât cuvintele *sfat, pace, daruri, filosof.*

V. 11

Citeşte cu atenţie textul pentru a rezolva cerinţele de mai jos:

"A fost odată ca niciodată etc.

A fost odată un împărat care avea trei feciori. Când le-a venit şi lor vremea de însurătoare, le-a zis împăratul:

- Dragii mei copii, v-aţi făcut mari, mergeţi de vă căutaţi ursitele, ca să intraţi şi voi în rândul oamenilor. - Vorbele tale, tată, sunt pentru noi ca o icoană la care ne închinăm, răspunseră copiii, şi după ce îi sărutară mâna se gătiră care mai de care să plece mai curând."

(Petre Ispirescu – *Broasca ţestoasă cea fermecată*)

1. Evidenţiază modurile de expunere folosite de autor în fragment.
2. Selectează două-trei caracteristici ale basmului din acest text.
3. Transcrie expresia care sugerează autoritatea împăratului asupra fiilor.
4. Explică semnificaţia expresiei *care mai de care* în contextul "se grăbiră care mai de care"
5. Care este modalitatea de "a intra în rândul oamenilor" şi ce trebuie să întreprindă eroul de basm pentru aceasta?
6. Imaginează, în câteva rânduri, o posibilă continuare a întâmplărilor (dacă nu ai citit basmul în întregime).
7. Transcrie din fragment o comparaţie.
8. Desparte în silabe cuvintele *niciodată, răspunseră, curând.*
9. Precizează sinonimele şi apoi antonimele cuvintelor *a venit, să intraţi, curând.*

Scanned with OKEN Scanner

10. Analizează morfologic și sintactic: *trei, de însurătoare, copii, răspunseră.*
11. Trece, în propoziții, substantivul *împărat* la toate cazurile învățate.
12. Indică vocalele și semivocalele din cuvântul *icoană.*
13. Descoperă în text o propoziție principală și una secundară.

V.12

Citește cu atenție textul pentru a rezolva cerințele de mai jos:

"Prin vișini vântul în grădină
Cătând culcuș mai bate-abia
Din aripi, și-n curând s-alină,
Iar roșul mac închide floarea,
Din ochi clipește-ncet cicoarea
Și-adoarme-apoi și ea.

Eu cred c-a obosit pădurea,
Căci ziua-ntreagă-a tot cântat
Și tace-acum gândind aiurea.
Sub dealuri amurgește zarea,
Se-ntunecă prin văi cărarea
Și-i umbră peste sat.

Peste culmi încet amurgul moare
Și-ntors cu fața către-apus
Dă semne nopții din ponoare
Ea-mbracă haine-ntunecate
Și liniștit din aripi bate,
Plutind tăcută-n sus.

Tăciunii-n vatră dau lumină;

Scanned with OKEN Scanner

Pe drumul de drumeți sărac
Mai vezi fugind câte-o vecină
Să ceară cu-mprumut jăratic;
Grăbit dă roate singuratic,
Tăcutul liliac.

Și tot mai noapte-apoi se face,
Păduri și ape-adorm acum;
Din cer scoboară-adânca pace,
Ici-colo vrun zăvor mai sună –
Începe-a se zări de lună
Și-i liniște pe drum.

Copiii dorm visându-și jocul.
Mai toarce mama. În curând,
Pe vatră ea-nvălește focul,
Încuie ușile la tindă,
Se culc-apoi. Iar cariu-n grindă
S-aude-acum rozând."

(G. Coșbuc – *Pastel*)

1. Argumentează pe scurt că poezia de mai sus este o creație literară.
2. Transcrie din text trei mijloace artistice diferite.
3. Evidențiază câteva sentimente și stări sufletești care se desprind din text.
4. Precizează elementele terestre și cosmice care compun cadrul natural.
5. Evidențiază semnificația versului "pe drumul de drumeți sărac".
6. Indică anotimpul zugrăvit de poet în aceste versuri.
7. Descoperă două tipuri de rimă folosite în poezie.
8. Accentuează corect cuvintele: *grădină, amurgește, adânca, liniște*.

Scanned with OKEN Scanner

9. Realizează familia lexicală a cuvântului *pădure*; precizează prefixele şi sufixele.
10. Identifică în strofa a doua două substantive articulate cu articol hotărât şi două substantive nearticulate.
11. Analizează morfologic şi sintactic: *abia, cărarea, liniştit, sărac*.
12. Construieşte două propoziţii în care cuvântul *adânc* să reprezinte părţi de vorbire diferite; precizează-le.
13. Transcrie din text o propoziţie simplă.

Scanned with OKEN Scanner

Clasa a VI-a

VI.1.

Citeşte cu atenţie textul pentru a rezolva cerinţele de mai jos:

„Nouă ceasuri şi nouă minute... Peste şase minute pleacă trenul." Un minut încă şi se-nchide casa. Repede-mi iau biletul, ies pe peron, alerg la tren, sunt în vagon... Trec de acolo până acolo prin coridor, să văz în care compartiment aş găsi un loc mai comod... Aici. O damă singură, şi fumează, atât mai bine! Intru şi salut, când auz o mârâitură şi văz apărând dintr-un paneraş de lângă cocoana capul unui cățel lățos, plin de funde de panglici roşii şi albastre, care-ncepe să mă latre ca pe un făcător de rele intrat noaptea în iatacul stăpână-si.

- Bubico! Zice cocoana... şezi mumos, mamă!"

(I. L. Caragiale – *Bubico...*)

1. Argumentează succint că fragmentul de mai sus aparţine unei schiţe.
2. Recunoaşte modul de expunere utilizat.
3. Precizează mijloacele prin care autorul creează impresia de dinamism.
4. Arată cine relatează întâmplările şi la ce persoană.
5. Rescrie trei verbe care evidenţiază graba şi agitaţia.
6. Prezintă pe scurt celelalte întâmplări din operă.
7. Găseşte sinonime pentru termenii: *alerg, să văz, un paneraş, iatac.*
8. Transcrie trei cuvinte derivate cu sufix.
9. Formulează enunţuri cu diferite sensuri ale substantivului *casă.*
10. Ilustrează schimbarea valorii gramaticale a cuvântului *frumos.*

Scanned with OKEN Scanner

11. Scrie augmentativul cuvântului *căţel*.
12. Selectează din text o propoziţie simplă şi una dezvoltată.

VI.2

Citeşte cu atenţie textul pentru a rezolva cerinţele de mai jos:

„Era în toiul iernii şi familia întreagă se hrănea din munca pe la alţii. Cum nu aveau pământ, coşul le era gol de făină, iar în podul casei abia câţiva saci cu porumb.

Toţi ai casei munceau, ca şi înainte de sosirea lui Miron. Totuşi, era o deosebire: mai înainte mai aveau şi ei o vorbă de glumă, o frântură de cântec, un zâmbet; acum munceau tăcuţi, cu obrajii pământii şi nu se mai bucurau de nimic.

Aceeaşi tristeţe o aduceau şi în casă, seara. Şi apoi, cu tatăl lor, copiii nici nu prea ştiau ce să vorbească, iar nevasta avea atâtea treburi şi-n casă, încât rar avea vreme de vorbă."

(I. Agârbiceanu – *Aşa de singur!*)

1. Argumentează succint că fragmentul de mai sus aparţine unei nuvele.
2. Recunoaşte modul de expunere utilizat de autor.
3. Numeşte momentul subiectului, cuprins în acest text.
4. Arată care este sentimentul dominant pe care îl transmite fragmentul.
5. Selectează din text cuvinte şi expresii care sugerează starea de sărăcie.
6. Precizează semnificaţia expresiei „în toiul iernii".
7. Transformă o propoziţie dezvoltată, din text, în una simplă.
8. Notează valorile verbului *a fi* din text.
9. Alege trei verbe din text şi scrie antonimele acestora.

Scanned with OKEN Scanner

10. Formează familia lexicală a cuvântului *pământ*.
11. Alcătuieşte enunţuri în care verbul *a munci* să fie la imperativ, forma afirmativă.
12. Analizează morfologic şi sintactic: *lor, gol, ai casei.*

VI.3

Citeşte cu atenţie textul pentru a rezolva cerinţele de mai jos:

„Isprăvise târziu cu spălatul vaselor în seara aceea. Stăpânii avuseseră oaspeţi la masă, cina abia se isprăvise pe la unsprezece, iar felurile multe de mâncări scoseseră toate farfuriile de prin scrinuri, coborâseră toate vasele de bucătărie din cuiele de pe perete, unde atârnau strălucitoare. Ilinca, frântă de oboseală, şedea rezemându-se într-un cot de căpătâiul patului de bucătărie şi se uita, ca la nişte duşmani, la turnulețele de vase şi de farfurii de pe masă; să le mai pună la loc în seara asta, ori să le lase până dimineaţa?"

(I. Agârbiceanu – *Adăpost de-o noapte*)

1. Argumentează succint că fragmentul de mai sus aparţine unei opere epice.
2. Recunoaşte modul de expunere utilizat în text.
3. Evidenţiază gândurile şi sentimentele personajului Ilinca.
4. Extrage din text cuvintele sau grupurile de cuvinte care accentuează starea Ilincăi.
5. Descoperă un epitet şi o comparaţie.
6. Scrie câte două cuvinte din text care să conţină diftongi şi hiat.
7. Desparte în silabe cuvintele: *unsprezece, căpătâiul, dimineaţă.*

Scanned with OKEN Scanner

8. Copiază cinci cuvinte care aparţin vocabularului fundamental.
9. Găseşte sinonimele neologice pentru: *oboseală, duşmani.*
10. Precizează valoarea gramaticală a cuvintelor: *aceea, un, târziu*; exemplifică alte valori ale acestora şi precizează-le.
11. Formează trei derivate lexicale de la substantivul *stăpânii.*
12. Analizează morfologic şi sintactic: *de mâncări, de căpătâiul.*

VI. 4

Citeşte cu atenţie textul pentru a rezolva cerinţele de mai jos:

„Cu firea ei cea arzătoare,
Sosit-a vara înapoi
Toţi pomii sunt în sărbătoare,
În tei stă floare lângă floare…
E dulce vara pe la noi!

Când dimineaţa se iveşte
Din al văzduhului fiind,
Tot câmpul parcă-ntinereşte,
Iar, deşteptată de pe prund,
Cireada satului porneşte…

În urma ei un roi de grauri,
Ca nişte valuri cenuşii,
S-amestecă prin bălării,
S-aşază-n coarne pe la tauri,

Scanned with OKEN Scanner

Fac fel de fel de nebunii.

Până ce-n zarea depărtată,
Spre lacul trist, se pun pe drum,
Şi cum se duc – acum, şi-acum –
Se mai zăresc încă o dată,
Ca rămăşiţa unui fum."

(Duiliu Zamfirescu – *Vara*)

1. Argumentează că textul de mai sus este un pastel.
2. Explică înţelesul versului: „E dulce vara pe la noi!"
3. Evidenţiază sentimentele şi stările sufleteşti pe care le exprimă poezia.
4. Recunoaşte ritmul, măsura şi rima versurilor.
5. Scrie două personificări pe care le-ai descoperit în poezie.
6. Transcrie din poezie cuvinte şi expresii care sugerează armonia şi farmecul naturii.
7. Utilizează în propoziţii formele: *ce-a, n-oi, a-l, i-ar.*
8. Identifică în text un substantiv cu sens colectiv.
9. Alcătuieşte familia lexicală a cuvântului *arzătoare*.
10. Găseşte termenii neologici pentru următoarele cuvinte: *fire, arzătoare, cenuşii, rămăşiţe*.
11. Notează antonime pentru cuvintele: *întinereşte, depărtată, în urmă*.
12. Ilustrează schimbarea valorii gramaticale a cuvintelor *vara* şi *dulce*.
13. Formulează trei propoziţii în care verbul *a sta* să aibă sensuri diferite.

Scanned with OKEN Scanner

VI.5

Citeşte cu atenţie textul pentru a rezolva cerinţele de mai jos:

„Iat-o! Plină, dinspre munte
Iese luna din brădet
Şi se-nalţă, încet-încet,
Gânditoare ca o frunte
De poet.

Ca un glas domol de clopot
Sună codrii mari de brad;
Ritmic valurile cad
Cum se zbate-n dulce ropot
Apa-n vad.

Dintr-un timp şi vântul tace;
Satul doarme ca-n mormânt –
Totu-i plin de duhul sfânt:
Linişte-n văzduh şi pace
Pe pământ.

Numai dorul meu colindă,
Dorul tânăr şi pribeag,
Tainic se-ntâlneşte-n prag,
Dor cu dor să se cuprindă,
Drag cu drag."

(G. Coşbuc – *Noapte de vară*)

1. Argumentează că fragmentul de mai sus aparţine unei creaţii lirice.
2. Prezintă trăirile poetului în faţa peisajului descris.
3. Descoperă un epitet personificator în text.

Scanned with OKEN Scanner

4. Recunoaşte o comparaţie şi o personificare şi prezintă rolul lor în textul literar.
5. Explică semnificaţia versului:
„Totu-i plin de duhul sfânt."
6. Precizează sentimentele şi stările sufleteşti sugerate de interjecţia „Iată" de la începutul primului vers.
7. Compară verbele din strofa a doua şi din strofa a treia şi evidenţiază pe scurt rolul lor în realizarea atmosferei poeziei.
8. Scrie substantivul colectiv din fragmentul citat; dă alte trei exemple, derivate cu sufixe.
9. Demonstrează omonimia cuvântului *colindă*.
10. Găseşte sinonimele neologice ale cuvintelor: *văzduh, pribeag, tainic*.
11. Formulează propoziţii în care substantivul *poet* să fie nume predicativ în genitiv şi atribut în acuzativ.
12. Exemplifică schimbarea valorii gramaticale a cuvântului *încet*.

VI.6.

Citeşte cu atenţie textul pentru a rezolva cerinţele de mai jos:

„Racul, broasca şi o ştiucă
Într-o zi s-au apucat
De pe mal în iaz s-aducă
Un sac cu grâu încărcat.
Şi la el toţi se înhamă:
Trag, întind, dar iau de samă
Că sacu' stă neclintit,
Căci se trăgea neunit.
Racu înapoi se da,

Scanned with OKEN Scanner

Broasca tot în sus sălta,
Ştiuca foarte se izbea
Şi nimic nu isprăvea.
'Nu ştiu cine-i vinovat;
Însă, pe cât am aflat,
Sacul în iaz nu s-au tras,
Ce tot pe loc au rămas.

Aşa-i şi la omenire,
Când în obşti nu-i unire:
Nici o treabă nu se face,
Cu izbândă şi cu pace."

(Alecu Donici – *Racul, broasca şi ştiuca)*

1. Argumentează pe scurt că textul de mai sus este o fabulă.
2. Explică sensul versului: „Nu ştiu cine-i vinovat."
3. Recunoaşte rima şi măsura ultimelor patru versuri.
4. Exprimă înţelesul moralei în cuvintele tale.
5. Dă exemple de două procedee artistice studiate, pe care le găseşti în versurile citate.
6. Selectează din poezie cuvinte şi expresii care sugerează dezordinea, neputinţa.
7. Găseşte antonimele următorilor termeni: *încărcat, înhamă, înapoi.*
8. Desparte în propoziţii prima frază.
9. Analizează morfologic şi sintactic substantivele: *omenire, unire, treabă.*
10. Scrie forma accentuată a pronumelui reflexiv *se* şi ilustrează funcţii sintactice pentru aceasta.
11. Construieşte propoziţii cu alte valori morfologice decât în text ale verbului *a fi*(i).
12. Formulează enunţuri cu adverbul *sus* la două forme de comparativ.

Scanned with OKEN Scanner

13. Desparte în silabe cuvintele: *neunit, isprăvea, izbândă.*

VI.7

Citeşte cu atenţie textul pentru a rezolva cerinţele de mai jos:

„Colo Dunărea bătrână, liberă-ndrăzneaţă, mare
C-un murmur rostogoleşte a ei valuri gânditoare
Ce mişcându-se-adormite merg în marea de amar;
Astfel miile de secoli cu vieţi, gândiri o mie,
Adormite şi bătrâne s-adâncesc în vecinicie
Şi în urmă din izvoare timpi răcori şi clari răsar.

Dar pe-arcade negre-nalte, ce molatic se-nmormântă
În a Dunării lungi valuri cu vuiesc şi se frământă,
Trece-un pod, un gând de piatră, repezit din arc în arc,
Valurile-nfuriate ridic frunţile răstite,
Şi izbind cu repejune arcurile neclintite
Gem, picioarele le scaldă la stâncosul lor monarh."

(M. Eminescu – *Memento mori*)

1. Argumentează în câteva rânduri că fragmentul de mai sus aparţine liricii descriptive.
2. Descoperă personificările din text.
3. Alege epitetele personificatoare din text.
4. Explică sensul cuvintelor: „un pod, un gând de piatră repezit din arc în arc".
5. Indică trei elemente vizuale care sugerează şi dinamismul (mişcarea).
6. Selectează din text cuvinte şi expresii care sugerează curgerea implacabilă a timpului.

Scanned with OKEN Scanner

7. Precizează procedeul de formare a cuvintelor *îndrăzneață, gânditoare, neclintite.*
8. Ilustrează în câteva enunțuri polisemia verbului *a răsări.*
9. Scrie paronimele cuvântului *valuri.*
10. Recunoaşte câmpul lexical al substantivului *Dunăre* în fragmentul dat.
11. Alcătuieşte propoziții în care să apară trei cuvinte compuse.
12. Analizează morfologic şi sintactic: *a ei, o mie, răsar.*

VI.8

Citeşte cu atenție textul pentru a rezolva cerințele de mai jos:

„ – Poate vă mai trebuie şi vin, boieri dumneavoastră!

– Mie îmi cam trebuie, rosti Costea rupând în două găina friptă. Grozav îmi trebuie!

Andrei Hamură începu a râde.

– De ce râzi, tinerețe înflorită? E-he! Am pățit eu multe de-acestea... Câteodată numai pita cu apă mi s-a părut mai gustoasă decât friptura asta... Foamea, frate, e mare meşter bucătar... Ce să-i faci? Când ai ce, mănânci cât poți, când n-ai ce, tot cât poți mănâncă... Şi-aşa, până ce adormi cu fața la pământ somnul cel din urmă! Aşa-i viața noastră cea ticăloasă! Uite, mai înainte ne-am întâlnit; domnia ta ai venit dintr-o parte, eu din alta; acum după ce ospătăm, domnia ta te duci într-o parte şi eu în alta. Ce-am înțeles? Mâini vine pârjolul turcilor şi al tătarilor, nici nu ne mai vedem, nici nimic, şi parcă-mi pare rău de asta... Mie totdeauna mi-a părut rău că într-un loc c-o ființă omenească nu m-am putut opri..."

(Mihail Sadoveanu – *Vremuri de băjenie*)

Scanned with OKEN Scanner

1. Argumentează în câteva rânduri că fragmentul de mai sus aparţine unei opere epice.
2. Trece textul în vorbirea indirectă şi arată ce modificări s-au produs.
3. Evidenţiază sensul expresiei „tinereţe înflorită".
4. Explică, în context, înţelesul propoziţiei: „Foamea, frate, e mare meşter bucătar..."
5. Găseşte câteva arhaisme şi regionalisme şi arată rolul acestora în text.
6. Transcrie din text 1-2 expresii care sugerează resemnarea personajului.
7. Precizează modul şi funcţia sintactică a verbului *rupând.*
8. Scrie pronumele şi adjectivele pronominale demonstrative din fragment.
9. Ilustrează în propoziţii valorile morfologice ale cuvântului *o.*
10. Analizează morfologic şi sintactic: *boieri, a râde, înflorită.*
11. Formează un substantiv colectiv derivat de la cuvântul *turci.*
12. Alcătuieşte două enunţuri în care numeralul cardinal *doi* să aibă valoare substantivală şi adjectivală.
13. Foloseşte în propoziţii următoarele forme: *câteodată, câte o dată, cea, ce-a, mie, mi-e.*

VI.9

Citeşte cu atenţie textul pentru a rezolva cerinţele de mai jos:

„Corbea dacă-mi ajungea,
De pe cal descălica,

Scanned with OKEN Scanner

Tocma-n casă că-mi intra.
Ştefan-vodă tremura,
Boierii încremenea.
De frică ce le erea,
Ei la masă că-l poftea.
Dar Corbea ce mi-şi făcea?
'N pragul
Uşii se punea,
Paloşul în mâini lua,
Mâneccle-şi sumeţea
Pe boieri că mi-i tăia:
Sânge la glezne erea.

Apoi Corbea se scula,
Iar pe Roşu-ncăleca
Şi pe Roşu-l repezea,
Ş-apuca de mi-şi mergea
Tot în ţara ungurească,
Acolo să haiducească."

(*Corbea*)

1. Precizează specia literară pe care o ilustrează textul de mai sus.
2. Transcrie din fragment o hiperbolă.
3. Indică momentul subiectului operei epice pe care îl ilustrează ultimele versuri.
4. Realizează rezumatul fragmentului de mai sus.
5. Transcrie din context două exemple care sugerează implicarea sufletească a autorului în narațiune.
6. Explică efectul artistic pe care îl realizează în poezie verbele la timpul imperfect.
7. Desparte în silabe cuvintele: *încremenea, mânecele, haiducească.*

Scanned with OKEN Scanner

8. Precizează câte sunete şi câte litere există în cuvintele: *ajungea, paloş, haiducească.*
9. Selectează din text un cuvânt format prin schimbarea valorii gramaticale.
10. Exemplifică sensuri omonime ale cuvântului *masă.*
11. Trece la modul imperativ trei verbe din text la alegere.
12. Transcrie din ultima parte a textului o propoziție subordonată şi indică termenul regent.

VI.10

Citeşte cu atenție textul pentru a rezolva cerințele de mai jos:

„Mult mi-e dor şi mult mi-e sete
Să văd frunza-n codru verde,
Să mă strâng vro şapte cete.
Primăvara, muma noastră
Suflă bruma din fereastră
Şi zăpada de pe coastă.
Să văd înverzind în cale
Să mă las iar în cea vale
C-o pereche de pistoale!
Frunza-n codru cât se ține,
Toți voinicii trăiesc bine,
Iar frunza dac-o lasă,
Toți voinicii merg pe-acasă
Şi la para focului
Zac de dorul codrului…"

(*Mult mi-e dor*)

1. În cel mult cinci rânduri demonstrează că textul este o doină populară.

Scanned with OKEN Scanner

2. Selectează din poezie două verbe care exprimă dragostea omului simplu față de natură.
3. Evidențiază semnificația versului „Suflă bruma din fereastră".
4. Identifică în fragment o personificare.
5. Notează trei argumente în favoarea caracterului liric al textului.
6. Precizează structura poetică a operei în comparație cu creațiile lirice culte.
7. Exemplifică, din text, cuvinte formate prin derivare, compunere și schimbarea valorii gramaticale.
8. Construiește propoziții cu paronime ale cuvintelor *cale* și *pară*.
9. Analizează morfologic și sintactic *muma, de pe coastă, înverzind*.
10. Trece verbul *să văd* la modul supin și exemplifică funcțiile sintactice de subiect, nume predicativ, atribut verbal și complement direct ale acestuia.
11. Construiește propoziții cu toate valorile verbului *a fi* și precizează-le.
12. Transcrie din fragment un substantiv numai cu formă de singular și altul cu sens colectiv.

VI.11.

Citește cu atenție textul pentru a rezolva cerințele de mai jos:

„A doua zi, s-a isprăvit daravera: au fost înzestrate surioarele amândouă și amândoi frățiorii încăpuiți; iar peste vreo câteva zile, după ce i-a dăscălit pe larg cumnatul mai mare în toate privințele negoțului, ca om încercat, au pornit, cu chimirul plin, după marfă – unul, cu corabia, de la Galați către

Scanned with OKEN Scanner

Smirna înspre părţile Răsăritului; altul, prin Braşov, spre părţile Apusului, către Lipsca, în chervan, cum umblau negustorii pe-atunci."

(I.L. Caragiale – *Kir Ianulea*)

1. Argumentează că modul de expunere folosit în fragmentul de mai sus este naraţiunea.
2. Precizează momentul subiectului surprins în fragmentul citat.
3. Explică sensul expresiilor: *cu chimirul plin* şi *ca om încercat*.
4. Arată ce realitate sugerează autorul în propoziţia: "Cum umblau negustorii p-atunci".
5. Recunoaşte arhaismele şi evidenţiază rolul lor în textul dat.
6. Transcrie din text o expresie care sugerează experienţa de viaţă a cumnatului mai mare.
7. Accentuează corect cuvintele: *surioarele, chimirul, răsărit, negustor*.
8. Ilustrează schimbarea valorii gramaticale a cuvintelor *iar* şi *a*.
9. Trece verbul *a înzestra* la gerunziu şi scrie propoziţii cu două funcţii sintactice ale acestuia.
10. Alcătuieşte familia lexicală a cuvântului *a dăscăli*.
11. Recunoaşte diminutivele din text şi scrie altele trei, formate cu sufixe diferite.
12. Notează câteva expresii care să conţină substantivul *zile*.

VI.12

Citeşte cu atenţie textul pentru a rezolva cerinţele de mai jos:

Scanned with OKEN Scanner

„Una dintre nevestele care, la răstimpuri, se arată, ar spune că e un blestem. De când se ţin minte, ele singure muncesc pământul. Copiii, tocmai când să le fie de un ajutor, pornesc pe urma bărbaţilor. Obidite, femeile iau sapa pe umăr, înţepenesc poarta, şi ies la câmp, lăsându-şi gospodăriile în paza câinilor.

În acest timp, bărbaţii, care de o sută de ani îşi trec din tată în fiu nepăsarea faţă de ogoare, odată cu fiorul altei chemări, călătoresc pe drumul de fier spre miazănoapte. Trenul îi poartă printre pereţii tot mai masivi ai munţilor, ducându-i în cele din urmă, chiar în inima lor, unde Cozia ridică spre cer cea mai temută cetate. E locul în care Lotrul se varsă în Olt. Aici se întocmesc plutele şi începe plutăritul – statornica îndeletnicire şi neistovita pasiune a oamenilor din Olanu."

(Geo Bogza – *Cartea Oltului*)

1. Argumentează pe scurt că fragmentul citat aparţine unui reportaj.
2. Recunoaşte modul de expunere utilizat de autor.
3. Prezintă ocupaţiile locuitorilor de pe aceste meleaguri.
4. Explică sensul expresiilor *nepăsarea faţă de ogoare* şi *se întocmesc plutele*.
5. Precizează efectul artistic al folosirii prezentului.
6. Transcrie fragmentul care prezintă ataşamentul oamenilor faţă de meseria plutăritului.
7. Notează antonimele a două cuvinte din text, la alegere.
8. Alcătuieşte enunţuri în care cuvântul *una* să aibă diferite valori morfologice.
9. Analizează morfologic cuvintele *acest* şi *lor*.
10. Formulează propoziţii cu formele omofone ale pronumelui *le*.
11. Scrie un enunţ în care adverbul *aici* să îndeplinească funcţia sintactică de atribut.
12. Identifică predicatele nominale din text.

Scanned with OKEN Scanner

Clasa a VII-a.

VII.1

Citeşte cu atenţie textul pentru a rezolva cerinţele de mai jos:

„A nopţei sublimă măiastră
E-ascunsă-ntre roze şi cântă,
Grădina ce-mi stă sub fereastră
În raze de-argint se-nveşmântă.

O vrajă şi albă şi-albastră
Din ceruri, spre lume s-avântă! –
A nopţei sublimă măiastră
E-ascunsă-ntre roze şi cântă.

Chiar roza ce moare în glastră,
De legile firei înfrântă,
Tresare în pacea sihastră,
La glasul cu care-o-nmormântă
A nopţei sublimă măiastră."

(Al. Macedonski– *Rondelul privighetoarei între roze*)

1. Transcrie metafora prin care este numită privighetoarea şi explică pe scurt semnificaţiile acesteia.
2. Selectează din text cuvinte şi expresii care sugerează farmecul nopţii de vară.
3. Explică în cel mult cinci rânduri, semnificaţiile versului: „O vrajă şi albă şi-albastră".
4. Identifică în ultima strofă o personificare şi un epitet.
5. Motivează repetiţia verbului *cântă* în poezie.
6. Precizează rima poeziei, ritmul şi măsura primei strofe.

Scanned with OKEN Scanner

7. Identifică, în ultima strofă, două exemple diferite de diftong; subliniază-le.
8. Din următoarea înşiruire subliniază numai cuvinte polisemantice: *roze, fereastră, glastră, glas, cântă*; exemplifică această valoare pentru un singur termen, la alegere.
9. Construieşte propoziţii cu alte valori morfologice ale cuvintelor: *mi, noapte, şi*; precizează-le.
10. Motivează folosirea cratimei în contextul: „cu care-o-nmormântă."
11. Analizează morfologic şi sintactic: *ce, cu care, o.*
12. Descoperă în poezie o propoziţie simplă şi transcrie-o.

VII.2

Citeşte cu atenţie textul pentru a rezolva cerinţele de mai jos:

„Bagă de seamă, omule de carne,
Că umblă orice zi să te răstoarne,
Că orice oră umblă să te frângă.
Dar lacrima durută nu ţi-o lăsa să plângă.
Ia seama bine, somn să nu te fure,
Nu te opri; înalţă-te vulture.
Ajunge o secundă să şovăi, chiar de azi
Ai şi-nceput să şchioapăţi şi să cazi
Neadormit şi teafăr se cuvine
S-arunci şi trândăvia ispitei de la tine.
Primejdia s-o cauţi de-a dreptul, înadins
Nu te lăsa de semeni şi timp rănit şi-nvins.
Cu traista în spinare, cu câinele tău, leul,
Dă luptă ne-ntreruptă cu ceasul şi cu greul.
Călătorind de-a pururi prin zări şi peste zare,
Să nu te afle viaţa culcat, dar în picioare."

(T. Arghezi – *Sus*)

Scanned with OKEN Scanner

1. Argumentează în cinci rânduri că textul de mai sus este o operă lirică.
2. Desprinde câteva trăsături de caracter ale ființei umane sugerate de autor în versurile date.
3. Precizează măsura, rima și ritmul primelor patru versuri.
4. Evidențiază semnificația substantivelor *ceasul* și *greul* din antepenultimul vers.
5. Motivează utilizarea verbelor la modurile conjunctiv și imperativ.
6. Transcrie din poezie o personificare și un epitet.
7. Identifică în text două cuvinte care să conțină hiat.
8. Accentuează corect cuvintele: *trândăvia, înadins, câinele, picioare.*
9. Din următoarea înșiruire subliniază numai cuvintele bisilabice: *azi, cazi, seamă, omule, orice, tine, semeni, ceasul.*
10. Precizează câte sunete și câte litere există în cuvintele: *ajunge, ceasul, zări, chiar.*
11. Identifică în text un cuvânt compus și altul format din schimbarea valorii morfologice.
12. Construiește trei propoziții în care substantivul *om* să îndeplinească funcția sintactică de nume predicativ în cazuri diferite.

VII.3

Citește cu atenție textul pentru a rezolva cerințele de mai jos:

„Grai tămâiat, cățuie de petale,
Gândul mi-a ciobănit pe plaiurile tale.

Scanned with OKEN Scanner

Umblă singur pe munți de sare,
Vânt bătrân cu miere-n spinare.

Şerpi de răcoare verde-n pâraie
Cărări de bucium lung te stretaie.

Granguri de aur boabele-ți ciugul,
Şesul ți-l ară dorul cu plugul.

Calc des cu sufletul arsu-ți coclaur
Din fund oftează strămoşii de aur.

De piscul tău, unde se-mbină
Pale de nori cu limbi de lumină,

Buzele-mi razim fremătătoare
Slăvit pristol de piatră şi floare."

(V. Voiculescu – *Grai valah*)

1. Evidențiază câteva modalități prin care poetul realizează tonalitatea solemnă şi, în acelaşi timp, familiară a poeziei.
2. Selectează din text trei exemple de metafore.
3. Precizează câteva trăsături ale graiului strămoşesc, aşa cum sunt sugerate în poezie.
4. Motivează în câteva rânduri, cu argumente din text, ideea că limba națională se identifică pe deplin cu țara şi poporul (contemporanii poetului şi strămoşii).
5. Explică semnificația versului „Slăvit pristol de piatră şi floare".
6. Indică rima şi ritmul poeziei.
7. Motivează folosirea în text a primei cratime şi a primelor două virgule.

Scanned with OKEN Scanner

8. Analizează morfologic şi sintactic pronumele şi adjectivele pronominale din ultimele două strofe.
9. Exemplifică funcţia de atribut a pronumelor posesive în cazul genitiv şi a pronumelor reflexive în cazul acuzativ.
10. Precizează valoarea morfologică în context a cuvintelor: *singur, te, de*; construieşte propoziţii cu alte valori ale aceloraşi cuvinte şi precizează-le.
11. Identifică în text un substantiv numai cu formă de singular şi exemplifică alte trei asemenea cuvinte.
12. Arată cum s-au format cuvintele *tămâiat* şi *a ciobănit*.

VII.4

Citeşte cu atenţie textul pentru a răspunde la întrebări:

„Tresărind scânteie lacul
Şi se leagănă sub soare
Eu, privindu-l din pădure,
Las aleanul să mă fure
Şi ascult de la răcoare
Pitpalacul.

Din izvoare şi din gârle
Apa sună somnoroasă;
Unde soarele pătrunde
Printre ramuri a ei unde
Ea în valuri sperioase
Se azvârle.

Cucul cântă, mierle, presuri –
Cine ştie să le-asculte?
Ale păsărilor neamuri

Scanned with OKEN Scanner

Ciripesc pitite-n ramuri
Şi vorbesc cu-atât de multe
Înţelesuri."

(M. Eminescu – *Freamăt de codru*)

1. Selectează pe două coloane sugestiile vizuale şi auditive din aceste versuri.
2. Precizează şi motivează starea sufletească pe care o exprimă poetul în versul: „las aleanul să mă fure".
3. Identifică în text trei mijloace artistice diferite şi rescrie-le.
4. Precizează măsura, rima şi ritmul primei strofe.
5. Evidenţiază semnificaţia titlului poeziei pe baza elementelor oferite de text.
6. Selectează din fragment trei exemple de cuvinte bisilabice.
7. Precizează dacă omonimul *scânteie* intră în categoria omografelor sau omofonelor şi exemplifică în propoziţii sau fraze.
8. Identifică în versurile de mai sus două cuvinte formate prin schimbarea valorii morfologice.
9. Notează antonimele cuvintelor: *răcoare, sperios, vorbesc.*
10. Indică diminutivele cuvintelor: *pădure, izvor, ramuri*; arată modul cum s-au format.
11. Motivează folosirea în ultima strofă a semnului întrebării şi a punctului.

VII.5

Citeşte cu atenţie textul pentru a rezolva cerinţele de mai jos:

Scanned with OKEN Scanner

„Când ne-au zărit ungurii au strâns frâiele, au ocolit în scurt şi s-au întors. Cei de pe deal s-au învârtejit mai repede; cei de pe colină, cu pistoalele goale, au poticnit, întârziind. Am auzit lângă mine pe Mitriță slobozind un fel de răcnet subțire, parcă se mira. Roibul meu cel mărunt şi-a repezit înainte botul, furându-mi dintre degete frâul, şi până să-l stăpânesc, era în goană asupra husarilor, lângă tovarăşul lui, pe care Mitriță îl mâna drept în primejdie. Fără să-mi dau bine seama ce fac, am scos arcul din față şi am ales o săgeată din cucură. Mi-am adus aminte, nu înțeleg de ce, de istorisirile uncheşului cu războinicii lui Ghinghiz –Han, care trăgeau cu arcul în toate felurile. Am tras asupra celor doi, fără să nimeresc. Mitriță urma să țipe cu mirare. Am mai pus o săgeată în strună şi am tras iar fără izbândă. Tovarăşul meu şi-a încordat deodată brațul ridicându-se în scări, şi-a aruncat şpanga. Clonțul de fier a trecut printre fugari şi a căzut, scăpărând în cremeni. Am tras a treia săgeată, tocmai când fugarii treceau dealul. Am lovit unul din cai la un picior din față, sub genunchi. Călărețul a căzut cu fruntea înainte, calul a rămas în urmă, cu copitele încrucişate sub pântece. Îndată am fost asupra ungurului şi l-am cules de-o aripă, aducându-l cu mare falâ la vale, unde ne aştepta râzând barba lui Sandu Catargiu."

(Mihail Sadoveanu – *Nunta domniței Ruxandra*)

1. Descoperă în text câteva arhaisme şi precizează rolul lor.
2. Demonstrează în cel mult cinci rânduri că textul de mai sus este o narațiune.
3. Selectează din prima parte a fragmentului câteva verbe de mişcare şi precizează pe scurt rolul lor.
4. Explică semnificația expresiei „aducându-l cu mare falâ".
5. Precizează relația dintre autor şi narator în acest fragment.

Scanned with OKEN Scanner

6. Realizează rezumatul textului de mai sus.
7. Accentuează corect următoarele cuvinte: *ungurii, învârtejit, întârziind, războinici, deodată.*
8. Selectează din text două cuvinte formate cu sufixe şi două cu prefixe.
9. Precizează dacă substantivul *clonț* în context este folosit cu sens propriu, secundar sau figurat.
10. Construieşte trei propoziţii sau fraze în care să pui în evidenţă valoarea polisemantică a verbului *a trece.*
11. Transcrie din text două locuţiuni verbale.
12. Trece verbul *a strânge* la modurile infinitiv, gerunziu şi supin; exemplifică funcţia de atribut a fiecăruia.
13. Construieşte propoziţii în care verbul *a trece* să fie folosit la fiecare dintre cele trei diateze.

VII.6

Citeşte cu atenţie textul pentru a rezolva cerinţele de mai jos:

„Era o zloată nemaipomenită: ploaie, zăpadă, măzărică şi vânt vrăjmaş, de nu mai ştia vita cum să se-ntoarcă să poată răsufla. Deşi aproape de nămiez, în tot satul era astâmpăr desăvârşit ca-n puterea nopţii; ba nici glas de câine nu se mai auzea – cine ştie în ce adăposturi se odihneau paznicii curţilor! Drumul parcă era pustiu: care om cuminte să-nfrunte aşa tărie de vreme? Pe la toacă s-a hotărât vântul să bată numai dintr-o parte; ploaia a contenit; a-nceput ninsoarea mărunţică şi deasă, şi s-a pornit crivăţul s-o vârtejească. Aşa vreme ţine trei zile şi trei nopţi: halal de cine n-are pentru vatră, nici pentru căldare."

(I.L. Caragiale – *În vreme de război*)

Scanned with OKEN Scanner

1. Precizează modul de expunere folosit cu precădere în text.
2. Transcrie din fragment un epitet, o personificare şi o enumeraţie.
3. Notează din text cuvinte şi expresii care sugerează impresia de pustietate.
4. Urmăreşte succesiunea timpurilor verbale şi încearcă să motivezi de ce înlocuieşte scriitorul în finalul fragmentului imperfectul şi perfectul compus cu prezentul.
5. Indică sentimentele şi stările sufleteşti pe care le generează descrierea de natură.
6. Din expresia *halal de cine n'are nici pentru vatră, nici pentru căldare*, se desprinde o atitudine de:
   a) ironie
   b) compasiune
   c) dispreţ
7. Subliniază numai cuvintele care conţin vocale în hiat *auzea, ştia, pustiu, tărie, numai, deasă.*
8. Identifică în fragment un cuvânt care să conţină triftong şi arată din ce sunete este format.
9. Motivează folosirea virgulei în contextul *ploaie, zăpadă, măzărică;* exemplifică alte două-trei situaţii de folosire a virgulei.
10. Transcrie din text câte un cuvânt format prin derivare, compunere şi schimbarea valorii morfologice.
11. Notează cel puţin două locuţiuni sau expresii sinonime cu verbul *a se odihni.*
12. Precizează sensul verbului *a bate* în contextul *s-a hotărât vântul să bată.* Alcătuieşte trei propoziţii sau fraze prin care să demonstrezi valoarea polisemantică a acestui verb.
13. Propune sinonime pentru următoarele cuvinte: *vrăjmaş (vânt vrăjmaş), desăvârşit, să-nfrunte, s-o vârtejească.*

Scanned with OKEN Scanner

VII.7

Se dă textul

„Stă casa bătrânească săditā printre nuci,
În vârf de deal. E toamnă. Pe gardul de uluci,
Atârnă în ciorchine, grei, strugurii şi-n vie
Poteca înserării te-mbie şi te duci."

(Ion Pillat – *Chemare*)

Se cere:

1. Argumentează în câteva rânduri că fragmentul citat aparţine genului liric.
2. Găseşte două cuvinte utilizate cu sens figurat.
3. Transcrie din fragment două mijloace artistice diferite şi specifică felul lor.
4. Recunoaşte ritmul, rima şi măsura versurilor.
5. Alcătuieşte enunţuri în care să ilustrezi polisemia verbului *a se duce*.
6. Scrie funcţia sintactică a substantivului *uluci*.
7. Arată cum s-au format cuvintele *bătrânească, săditā* şi *înserării*.
8. Ilustrează omonimia cuvântului *vie* în trei exemple.
9. Precizează diateza ultimului verb din text. Exemplifică în propoziţii celelalte diateze.
10. Subliniază cuvintele care nu aparţin familiei lexicale a verbului *a sta*: *stătător, statut, statuar, start, stareţ, stare*.
11. Precizează valoarea morfologică a cuvântului *şi* din text. Dă exemple de alte valori morfologice ale aceluiaşi cuvânt.
12. Comentează în cel mult cinci rânduri frecvenţa substantivelor şi a adjectivelor în text.

Scanned with OKEN Scanner

VII.8

Citeşte cu atenţie textul pentru a rezolva cerinţele de mai jos:

„Sunt săraci, sărăcuţii, că n-au tată; e săracă şi ea, c-a rămas văduvă cu doi copii; cui, Doamne, ar putea să-i lase când se duce la târg? cum ar putea dânsa să stea de dimineaţă până seara fără ca să-i vadă? Cum, când e atât de bine să-i vezi?!

Umblă Mara prin lume, aleargă sprintenă, se târguieşte şi se ceartă cu oamenii, se mai ia de cap câteodată, plânge şi se plânge c-a rămas văduvă, şi apoi se uită împrejur să-şi vadă copiii şi iar râde.

„Tot n-are nimeni copii ca mine!" îşi zice ea, şi nimeni nu poate să ştie aceasta mai bine decât dânsa, care ziua toată vede mereu copii şi oameni şi nu poate să vadă fiinţă omenească fără ca s-o pună alături ea de copii ei."

(Ioan Slavici – *Mara*)

1. Precizează ce moment al subiectului operei literare ilustrează acest fragment.
2. În cel mult cinci rânduri demonstrează că textul face parte dintr-o operă epică.
3. Realizează un scurt portret al Marei, personajul principal, pe baza citatului.
4. Transcrie propoziţia care exprimă dragostea femeii pentru copiii ei.
5. Indică modul de expunere folosit de către autor.
6. Motivează folosirea frecventă a semnului întrebării şi a semnului exclamării în prima parte a fragmentului.
7. Selectează din text trei cuvinte monosilabice.
8. Din următoarea înşiruire subliniază numai cuvintele polisemantice *văduvă, târg, lume, coş, râde, fiinţă.*

Scanned with OKEN Scanner

9. Transcrie din text cinci cuvinte care fac parte din vocabularul fundamental.
10. Ilustrează, în propoziții, sensurile omonime ale unui cuvânt din text, la alegere.
11. Motivează dacă îmbinarea *se ia de cap* intra în categoria expresiilor sau a unităților frazeologice.
12. Selectează din text două verbe folosite cu valoare copulativă.
13. Identifică în fragment un cuvânt derivat și un cuvânt compus.

VII.9

Citeşte cu atenție textul pentru a rezolva cerințele de mai jos.

„Două lucruri aflasem (despre şcoală): că e „domnească", iar nu cum era a noastră din curtea bisericii şi că dascălul e „profesor", trebuind să-i zici „Domnul", iar nu cum îi ziceam noi, la al nostru „Nea Nicuță".

De pe la Sân-Petru eu îmi luam ghiozdanul, îi treceam băierile pe după gât şi colindam pe aceleaşi cărări din grădina noastră, zicând că am plecat la Şcoala domnească. Uneori îmi legam de mijloc, c-un crâmpei din frânghia mamei, tăiat pe furiş, şi pe Grivei şi-l luam cu mine. Câinele căsca de căldură, repezea capul după muşte, clănțănind dinții.

Eu îi vorbeam de Şcoala domnească:

- Hai, măi Grivei, măi, nu fi leneş. Acolo e şcoală, nu glumă... profesor mare şi învățat, iar nu ca Nea Nicuță, care se încurcă când zice cazania..."

(Barbu Ştefănescu Delavrancea - *Domnul Vucea*)

1. Precizează modurile de expunere folosite în text.

Scanned with OKEN Scanner

2. Identifică sentimentele şi stările sufleteşti cu care copilul aşteaptă începerea şcolii.
3. Indică principala trăsătură de caracter a copilului, aşa cum se desprinde din text.
4. Trece în vorbire indirectă fragmentul care conţine vorbire directă.
5. Transcrie contextul care sugerează încrederea copilului în rosturile şcolii.
6. Propune modalităţi de evitare a cacofoniei din finalul fragmentului.
7. Descoperă în text trei exemple de cuvinte polisemantice şi notează-le.
8. Realizează familia lexicală a cuvântului *şcoală*; precizează radicalul.
9. Propune omonime pentru două cuvinte din text, la alegere.
10. Precizează felul locuţiunii *pe furiş*; dă exemple (fără propoziţii) de locuţiuni substantivale şi adjectivale.
11. Analizează sintactic şi morfologic *cum era a noastră.*
12. Precizează felul numeralului *două* şi valoarea din context. Construieşte propoziţii cu alte trei tipuri de numerale şi precizează-le.
13. Trece verbul *aflasem* la toate modurile nepersonale.

VII.10

Citeşte cu atenţie textul pentru a răspunde la întrebări:

„În goana roibului un sol,
Cu frâu-n dinţi şi-n capul gol,
Răsare, creşte-n zări venind,
Şi zările de-abia-l cuprind,
Şi-n urmă-i corbii croncănind
Aleargă stol.

Scanned with OKEN Scanner

El duce regelui răspuns,
Din tabără. Şi ţine-ascuns
Sub straiul picurând de ploi
Pe cel mai bun dintre eroi –
Atâta semn de la război,
Şi-a fost de-ajuns!

Pe Fulger mort. Pe-un mal străin
L-a fulgerat un braţ hain!
De-argint e alb frumosu-i port,
Dar roş de sânge-i albul tort,
De lănci e plin."

(G. Coşbuc – *Moartea lui Fulger*)

1. Motivează, pe scurt, că fragmentul de mai sus aparţine unei opere epice.
2. Precizează ce moment al subiectului operei literare ilustrează prima strofă.
3. Descoperă în finalul primei strofe o aliteraţie şi precizează rolul ei stilistic.
4. Explică semnificaţia versului: „L-a fulgerat un braţ hain!"
5. Identifică şi rescrie din finalul fragmentului o antiteză.
6. În cel mult cinci rânduri precizează rolul stilistic al verbelor de mişcare din prima strofă.
7. Din următoarea înşiruire subliniază numai substantivele în cazul nominativ: *un sol, zările, stol, semn, un mal, un braţ, port.*
8. Identifică în ultima strofă două cuvinte care conţin vocale în hiat.
9. Exemplifică valoarea polisemantică a cuvântului *cap*.

Scanned with OKEN Scanner

10. Transcrie din fragment trei exemple diferite de atribut; precizează felul fiecăruia şi exemplifică alte două tipuri de atribut.
11. Analizează morfologic şi sintactic: *de-abia, stol, cel mai bun, alb.*
12. Indică valoarea morfologică din text a verbului *a fi*; exemplifică celelalte valori ale aceluiaşi verb.
13. Transcrie din text trei cuvinte fără funcţie sintactică.

VII.11

I. Citeşte cu atenţie textul pentru a răspunde la întrebări:

„Fost-au, cică, un Novac
Un Novac, Baba-Novac,
Un viteaz de-ai lui Mihai
Ce sărea pe şapte cai
De striga Craiova vai!
El un fecioraş avea
Şi tot astfel îi zicea:
- Fecioraş, Gruiuţul meu!
Ascultă de ce-ţi zic eu,
Să nu cazi la vreun loc rău,
La loc rău şi mult departe,
În neagra străinătate.
Dacă sorţii te-or purta
Ţările de-a vântura
Şi-n Stambul de a intra
Tu de asta nu uita:
Vamă dreaptă să plăteşti,
Armele să-ţi oţeleşti,
Ca să pari un biet sărac,
Să nu semeni a Novac,
Că nu-i turcilor pe plac."

(*Novac şi Corbul*)

Scanned with OKEN Scanner

1. Argumentează în cel mult cinci rânduri apartenența textului la specia baladei populare.
2. Indică modurile de expunere folosite în acest fragment.
3. Motivează rolul inversiunii „fost-au" și a repetiției din primele două versuri.
4. Precizează ce moment al operei literare ilustrează textul.
5. Selectează din text câteva expresii care exprimă ideea de loc îndepărtat, necunoscut, ostil.
6. Evidențiază două-trei trăsături de caracter ale lui Baba-Novac, așa cum apar din fragment.
7. Explică valoarea polisemantică a verbului *a vântura*.
8. Precizează valorile morfologice din text ale cuvintelor: *de, ai, lui*; construiește enunțuri cu alte valori morfologice ale aceloraşi cuvinte şi precizează-le.
9. Descoperă în text un diminutiv şi precizează rolul lui stilistic.
10. Identifică în fragment cuvinte formate prin schimbarea valorii gramaticale.
11. Analizează morfologic şi sintactic: *Baba-Novac, şapte, meu, un sărac*.
12. Ilustrează funcțiile sintactice de nume predicativ în genitiv, atribut substantival şi complement indirect ale numeralului cardinal *şapte*.
13. Transformă în vorbire indirectă fragmentul dialogat.

VII.12

I. Citeşte cu atenție textul pentru a răspunde la întrebări:

„Timpul i-a pus coroană de argint, țara de aur,
Şi gloria măreață i-a pus cununi de laur.
Pe falnicii săi umeri, cu anii, sunt clădite

Scanned with OKEN Scanner

Nepieritoare sarcini de fapte strălucite,
Dar, ani şi fapte, Ştefan nu simte a lor povară,
Căci dragostea moşiei, ca sfântă primăvară,
În sânu-i înfloreşte şi îl întinereşte
Pentru salvarea ţării, când ţara pătimeşte,
Erou plin de lumină, el e menit în lume
Pe seculul ce-l vede să sape al său nume
Şi să răspândă raze pe seculi viitori,
Precum un soare splendid ce sparge deşii nori."

(Vasile Alecsandri – *Dumbrava Roşie)*

1. Precizează modul de expunere folosit în text de către autor.
2. Transcrie din text câteva forme neliterare.
3. Identifică în fragment trei procedee artistice diferite; precizează-le.
4. Evidenţiază semnificaţiile primului vers.
5. În câteva rânduri, prezintă principalele trăsături ale voievodului, aşa cum se desprind din text.
6. Indică măsura, ritmul şi rima versurilor.
7. Motivează alternarea perfectului compus cu prezentul.
8. Desparte în silabe cuvintele: *falnicii, nepieritoare, primăvară, răspândă.*
9. Accentuează corect următoarele cuvinte: *cununi, falnici, povară, întinereşte.*
10. Identifică în text un cuvânt numai cu formă de singular; exemplifică două-trei cuvinte numai cu formă de plural.
11. Construieşte propoziţii în care să exemplifici sensul propriu, sensul secundar şi sensul figurat al cuvântului *coroană.*
12. Transcrie din text trei cuvinte polisemantice.
13. Analizează morfologic şi sintactic: *sunt clădite, de fapte, ce, deşii.*

Scanned with OKEN Scanner

14. Construieşte propoziţii cu alte trei valori morfologice decât în text ale cuvântului *i*.

15. Exemplifică funcţiile sintactice de complement indirect şi nume predicativ ale pronumelui relativ *ce*.

VII.13

Citeşte cu atenţie textul pentru a răspunde la întrebări:

„Doină, doină, cântic dulce,
Când te-aud nu m-aş mai duce!
Doină, doină, viers cu foc,
Când răsuni, eu stau în loc!
Bate vânt de primăvară,
Eu cânt doina pe afară,
De mă-ngân cu florile
Şi privighetorile.
Vine iarna viscoloasă
Eu cânt doina-nchis în casă
De-mi mai mângâi zilele,
Zilele şi nopţile.
Frunza-n codru cât învie,
Doina cânt de voinicie.
Cade frunza gios în vale,
Eu cânt doina cea de jale,
Doină zic, doină suspin,
Tot cu doina mă mai ţin.
Doină cânt, doină şoptesc
Tot cu doina vieţuiesc."

(*Cântecul doinei*)

1. Motivează în cel mult cinci rânduri apartenenţa textului la specia doinei populare.

Scanned with OKEN Scanner

2. Precizează cum este sugerată în text ideea înfrățirii omului cu natura.
3. Indică principalul procedeu artistic folosit în poezie.
4. Pornind de la textul doinei, evidențiază pe scurt importanța acesteia în viața omului simplu.
5. Explică semnificația metaforelor „cântic dulce" și „vers cu foc".
6. Evidențiază rolul repetiției adverbului *tot* în finalul versurilor.
7. Explică folosirea virgulei în primul vers.
8. Transcrie din text două exemple de cuvinte monosilabice și două de cuvinte bisilabice.
9. Construiește propoziții cu sensuri omonime ale cuvintelor *vara* și *mai*.
10. Analizează morfologic și sintactic: *cu foc, pe afară, mi, cea*.
11. Folosește în contexte potrivite formele următoare și explică diferența față de text: *m-ai, ce-a*.
12. Notează două locuțiuni verbale în structura cărora intră substantivul *foc*.
13. Exemplifică funcția de atribut a următoarelor cuvinte: *afară, vară, cât*. Indică felul fiecăruia.

VII.14

Citește cu atenție textul pentru a răspunde la întrebări.

„Bogăția de grâu, orz, ovăz și mei se pleca la adierile încropite ale vântului de miazăzi. Spicele răscoapte și țepoase, încărcate cu bob mare de grâu, se clătinau alene, încovăindu-se în văi și dealuri de aur ruginit în jurul codrilor, supt cari s-afunda satul Măgura. O parte din bucate erau secerate, legate în snopi și movilele în clăi.

Scanned with OKEN Scanner

Dar, înainte de vreme, secerătorii mânau năvală spre bordeiele lor, iuțind boii cu coada ascuțită a furcilor. Bătrâni, însurăței cu nevestele cari își târăsc copiii de mână luptându-se cu cei din brațe, flăcăi cari pocnesc din bice, gonind înaintea lor vite speriate, țin răzoarele și se îndeasă la drumul mare, care duce la vatra satului."

(B.Ștefănescu Delavrancea – *Răzmiriță*)

1. Precizează ce moment al subiectului ilustrează fragmentul de mai sus.
2. Identifică modul de expunere utilizat în prima parte a textului.
3. Descoperă și rescrie două mijloace artistice diferite.
4. Evidențiază semnificația expresiei „văi și dealuri de aur ruginit".
5. Transcrie din partea a doua a fragmentului cuvinte și expresii care sugerează starea de agitație.
6. Selectează din text cuvinte a căror utilizare nu este recomandată de limba literară; motivează folosirea lor în operă.
7. Descoperă în fragmentul de mai sus trei cuvinte formate prin schimbarea valorii morfologice și rescrie-le.
8. Indică din text un substantiv numai cu formă de singular și altul numai cu formă de plural.
9. Identifică în fragment un verb la diateza pasivă; construiește câte o propoziție cu celelalte diateze învățate ale aceluiași verb.
10. Trece un verb, la alegere, la modul infinitiv și exemplifică trei funcții sintactice diferite ale acestuia.
11. Arată ce caz cer prepozițiile *de*, *înaintea*, *la*.
12. Găsește în text o locuțiune prepozițională. Exemplifică alte trei tipuri de locuțiuni învățate.
13. Analizează morfologic și sintactic: *la adierile, lor, își, cu cei*.

Scanned with OKEN Scanner

Clasa a VIII-a

VIII.1.

I. Citeşte cu atenţie textul pentru a răspunde la întrebări.

"Bătrânul Dan ferice se duce, Nistrul trece,
Şi-n aerul Moldovei se umflă pieptu-i rece,
Şi inima lui creşte şi ochii plini de jale
Cu drag privesc prin lacrimi podoaba ţării sale.
Sărmanu-ngenunchează pe iarba ce străluce,
Îşi pleacă fruntea albă, smerit îşi face cruce
Şi pentru totdeauna sărută ca pe-o moaşte
Pământul ce tresare şi care-l recunoaşte...
Apoi el se întoarce la hanul, intră-n cort,
Suspină, şovăieşte şi, palid, cade mort!

Iar hanul lung privindu-l, rosteşte cu durere:
O! Dan viteaz, ferice ca tine care pere,
Având o viaţă verde în timpul tinereţii
Şi albă ca zăpada în iarna bătrâneţii!..."

(Vasile Alecsandri – *Dan, căpitan de plai*)

1. Indică genul literar în care se încadrează textul (liric, epic, dramatic).
2. În cel mult cinci rânduri evidenţiază semnificaţiile cuvântului *alb* în text.
3. Transcrie din fragment două metafore şi o comparaţie.
4. Evidenţiază, pe scurt, semnificaţia gesturilor eroului în momentul revederii pământului strămoşesc.
5. Precizează trei trăsături de caracter ale personajului Dan, reieşite din fragment.

Scanned with OKEN Scanner

6. Foloseşte în enunţuri diferite, cu sens propriu, secundar şi sens figurat substantivul *inimă*.
7. Exemplifică valoarea polisemantică a substantivului *frunte*.
8. Evidenţiază două consecinţe ale folosirii cratimei în contextul: *sărmanu-ngenunchează*.
9. Transcrie din text un cuvânt format prin derivare şi altul format prin compunere.
10. Indică valoarea morfologică din text a cuvântului *ce*; construieşte propoziţii cu alte patru valori ale aceluiaşi cuvânt şi precizează-le.
11. Indică în fragment o propoziţie principală şi o propoziţie subordonată.
12. Analizează sintactic şi morfologic următoarele cuvinte: *i* (versul al doilea), *sale, pentru totdeauna*.
13. Desparte în silabe cuvintele: *şovăieşte, totdeauna, îngenunchează*.
14. Descoperă în text un substantiv la cazul vocativ.
15. Include în contexte potrivite câte o locuţiune substantivală, adjectivală şi prepoziţională.
16. Construieşte enunţuri în care pronumele personal *tine* să îndeplinească funcţiile sintactice de atribut şi nume predicativ în cazul acuzativ, complement de agent.

II. Urmează să pleci într-o călătorie cu părinţii şi ai nevoie de o adeverinţă de elev. Adresează directorului şcolii o cerere în acest sens.

III. Demonstrează apartenenţa la specia basmului a unui text literar discutat în clasă.

Scanned with OKEN Scanner

VIII.2

Citeşte cu atenţie textul pentru a rezolva cerinţele de mai jos:

"Crivăţul din miazănoapte vâjâie prin vijelie
Spulberând zăpada-n ceruri de pe deal, de pe câmpie,
Valuri albe trec în zare, se aşează-n lung troian,
Ca nisipurile dese din pustiul african.

Viscolul frământă lumea!... Lupii suri ies după pradă,
Alergând, urlând în urmă-i prin potopul de zăpadă.
Turmele tremură; corbii zbor vârtej, răpiţi de vânt,
Şi răchiţile se-ndoaie lovindu-se de pământ.

Zbierăt, răget, ţipet, vaiet, mii de glasuri spăimântate,
Se ridică de prin codri, de pe dealuri, de prin sate.
Şi-n departe se aude un nechez răsunător...
Noaptea cade, lupii urlă... Vai de cal şi călător!

Fericit acel ce noaptea rătăcit în viscolire
Stă, aude-n câmp lătrarea şi zăreşte cu uimire
O căsuţă drăgălaşă cu ferestrele lucind,
Unde dulcea ospeţie îl întâmpină zâmbind!"

(V. Alecsandri – *Viscolul*)

1. Explică în cinci rânduri efectul artistic al expresiei "vâjâind prin vijelie".
2. Notează din strofa a doua trei mijloace artistice diferite şi numeşte-le.
3. Identifică versul care exprimă starea sufletească dominantă în faţa asaltului forţelor naturii.
4. Transcrie câteva sugestii auditive şi motivează folosirea lor în operă.

Scanned with OKEN Scanner

5. Explică schimbarea de atitudine a poetului în ultima strofă.
6. Identifică hiatul din primele două versuri şi arată dacă prezenţa lui este întâmplătoare.
7. Motivează frecvenţa propoziţiilor exclamative în poezie şi a punctelor de suspensie.
8. Descoperă în text un substantiv cu sens colectiv; dă exemple de alte trei asemenea substantive.
9. Transcrie din poezie un cuvânt format prin schimbarea valorii gramaticale a interjecţiei; indică valoarea lui morfologică.
10. Analizează sintactic şi morfologic verbele la modul gerunziu din ultima strofă.
11. Indică felul subordonatei introduse prin adverbul relativ *unde*. Construieşte fraze în care acelaşi adverb *unde* să introducă o subiectivă, o predicativă şi o completivă indirectă.
12. Dezvoltă în propoziţie echivalentă adjectivul *albe* şi precizează două consecinţe ale acestei transformări.
13. Identifică în text un diminutiv.
14. Exemplifică, fără propoziţii, câte o locuţiune adjectivală, prepoziţională, conjuncţională.
II. Întrucât după examenul de capacitate urmează să-ţi serbezi ziua de naştere, adresează unui prieten (unei prietene) din altă localitate invitaţia de a participa la acest eveniment.
III. Demonstrează în 1-2 pagini apartenenţa la o anumită specie literară a textului de mai sus.

VIII.3

I. Citeşte cu atenţie textul pentru a răspunde la întrebări.

"Acolo unde-s nalţi stejari
Şi cât stejarii nalţi îmi cresc
Flăcăi cu piepturile tari

Scanned with OKEN Scanner

Ce moartea-n față o privesc,

Acolo unde-s stânci și munți
Și ca și munții nu clintesc
Voinicii cei cu peri cărunți
În dor de țară strămoșesc,

Acolo unde-i cer senin
Și ca seninul cer zâmbesc
Femei ce poartă l-al lor sân
Copii ce pentru luptă cresc,

Acolo este țara mea
Și neamul meu cel românesc,
Acolo eu să mor aș vrea,
Acolo vreau eu să trăiesc."

(Ioan Neniţescu – *Ţara mea*)

1. Precizează elementele care definesc în mod simbolic noțiunea de patrie.
2. Explică efectul poetic al folosirii adverbului *acolo* în cuprinsul poeziei.
3. Comentează în cinci rânduri, rolul comparațiilor din primele trei strofe.
4. Evidențiază modul în care poetul se include el însuși în noțiunea de patrie în finalul poeziei.
5. Indică măsura, rima și ritmul primei strofe.
6. Precizează felul subordonatei introduse prin pronumele relativ *ce*; construiește fraze în care subordonatele SB, PR, CD să fie introduse prin același element de relație.
7. Analizează sintactic și morfologic: *cei, al lor, mea.*
8. Construiește propoziții cu sensuri omonime pentru două cuvinte din text, la alegere.

Scanned with OKEN Scanner

9. Explică folosirea cratimei în strofa a doua; precizează două consecințe ale folosirii acesteia.
10. Construiește regente potrivite, astfel încât subordonata *să trăiesc* să fie, pe rând *subiectivă, predicativă* și *atributivă.*
11. Indică valoarea morfologică a verbului *a fi* din prima propoziție; construiește enunțuri cu alte două valori și precizează-le.
12. Folosește în propoziții cu sens figurat cuvintele: *cărunt, senin, zâmbesc.*
13. Contrage propozițiile: "ce poartă l-al lor sân / Copii ce pentru luptă cresc"; precizează două modificări survenite în procesul contragerii.
14. Precizează diateza verbului *privesc*; construiește propoziții în care același verb să fie folosit la celelalte diateze; precizează-le.
15. Accentuează corect cuvintele: *piepturile, strămoșesc, cărunți.*

II. Te numești Adrian / Adriana Georgescu și ești elev (elevă) la Liceul "Mihai Eminescu" din Botoșani. Folosind cam 100 de cuvinte, scrie o invitație de participare la balul bobocilor adresată fostului tău coleg Mihai Davidescu.

III. În cel mult două pagini caracterizează un personaj feminin dintr-o operă literară studiată.

VIII.4.

I. Citește cu atenție textul pentru a răspunde la întrebări.

"Întorcând privirea spre apus, îți vine să crezi că un popor de uriași a însuflețit cândva aceste locuri și că, precum odinioară s-a zvârlit munte peste munte spre a lua cerul cu

Scanned with OKEN Scanner

asalt, tot astfel şi aici s-au îngrămădit, una peste alta, acele stânci enorme spre a-şi da, poate, pământul mâna cu cerul. Şi sunt acele stânci atât de imense, atât de goale şi tăiate de nişte mâini supranaturale, pe linii aşa de lungi şi capriţios unghiulate încât îţi aduc ameţeală în suflet, îţi curmă firul gândirii, te apasă pe creieri şi te lasă înmărmurit şi mut."

(Calistrat Hogaş - *Singur*)

1. Precizează care este modul de expunere folosit în text de către autor.
2. Identifică în text două hiperbole şi rescrie-le.
3. Explică, în cel mult cinci rânduri, rolul formelor la superlativ absolut folosite de către autor.
4. Precizează sentimentele şi stările sufleteşti pe care le exprimă autorul faţă de natură.
5. Selectează, din text, cinci cuvinte sau expresii care sugerează măreţia naturii.
6. Desparte în silabe cuvintele: *odinioară, însufleţit, unghiulate, înmărmurit.*
7. Accentuează corect cuvintele: *apus, însufleţit, enorme, suflet.*
8. Identifică în text patru neologisme şi rescrie-le.
9. Transcrie din text un cuvânt format prin derivare parasintetică.
10. Găseşte, în text, un cuvânt cu formă neliterară.
11. Scrie sinonime ale cuvintelor: *apus, uriaşi, enorme, supranaturale.*
12. Analizează sintactic şi morfologic: *întorcând, de uriaşi, capriţios.*
13. Identifică în text două cuvinte formate prin compunere şi două formate prin schimbarea valorii morfologice.
14. Modifică regenta astfel încât propoziţia *că un popor de uriaşi a însufleţit aceste locuri* să fie, pe rând, SB, CI, AT.
15. Descoperă în text un cuvânt incident.

Scanned with OKEN Scanner

16. Indică funcţia sintactică a construcţiei *(spre) a-şi da mâna.* Construieşte propoziţii în care aceeaşi construcţie să îndeplinească alte trei funcţii sintactice şi precizează-le.
17. Descoperă în text câte o locuţiune *verbală* şi *adverbială.*
18. Construieşte propoziţii în care verbul *a crede* să fie folosit la alte diateze decât în text şi precizează-le.
19. Foloseşte în enunţuri proprii cuvântul *poate* cu valoare de adverb predicativ şi verb predicativ.
20. Exemplifică valoarea polisemantică a cuvântului *suflet.*
21. Exemplifică alte două-trei modalităţi de exprimare a superlativului absolut folosindu-te de adjectivul *lungi.*
22. Explică folosirea virgulelor a doua şi a treia din text şi a primei cratime.
23. Precizează felul propoziţiei a doua şi contrage-o în partea de propoziţie echivalentă.
24. Construieşte propoziţii cu alte două valori morfologice decât în text ale cuvintelor *a* şi *tot*; precizează-le.
25. Selectează din text patru cuvinte care nu îndeplinesc funcţie sintactică şi rescrie-le.
II. Comunică unui prieten dintr-o altă localitate, printr-o telegramă, vestea câştigării unui concurs artistic.
III. În una-două pagini realizează rezumatul unei nuvele studiate în clasă.

VIII.5.

I. Citeşte cu atenţie textul pentru a răspunde la întrebări.

"Trecu-au anii ca nouri lungi pe şesuri
Şi niciodată n-or să vie iară.
Căci nu mă-ncântă azi cum mă mişcară
Poveşti şi doine, ghicitori, eresuri,
Ce frunte-mi de copil o-nseninară,

Scanned with OKEN Scanner

Abia-nțelese, pline de-nțelesuri –
Cu-a tale umbre azi în van mă-mpresuri,
O, ceas al tainei, asfințit de sară..."
(M. Eminescu – *Trecut-au anii...*)

1. Identifică figurile de stil din primul vers şi comentează-le pe scurt.
2. Precizează rima primelor patru versuri, măsura şi ritmul strofei.
3. Precizează sentimentele şi stările sufleteşti dominante în aceste versuri.
4. Argumentează, în cel mult cinci rânduri, apartenența versurilor la un anume gen literar (liric, epic, dramatic).
5. Explică pe scurt frecvența în text a formelor pronominale de persoana I.
6. Descoperă în text câte un cuvânt format prin derivare, compunere şi schimbarea valorii morfologice.
7. Motivează folosirea în ultimul vers a virgulelor şi a punctului.
8. Analizează sintactic şi morfologic: *mi, abia, a tale, în van.*
9. Construieşte două-trei propoziții cu sensuri omonime ale unui cuvânt din text, la alegere.
10. Transcrie din fragment două cuvinte care nu aparțin limbii literare.
11. Indică valorile morfologice ale cuvântului *o* din text; construieşte propoziții cu alte trei valori ale aceluiaşi cuvânt şi precizează-le.
12. Identifică în text o propoziție subordonată; indică termenul regent şi elementul de relație.
13. Dezvoltă în propoziție echivalentă: *ca nouri lungi.*
14. Introdu prin adverbul relativ *cum* două subordonate diferite; precizează felul fiecăreia.
II. Redactează o scrisoare adresată unui prieten (unei prietene) în care să-ți prezinți noul coleg (noua colegă) de bancă.

Scanned with OKEN Scanner

III. Prezintă în cel mult două pagini finalul unui roman studiat în clasă, punând în evidență punctul culminant și deznodământul.

VIII.6

I. Citește cu atenție textul pentru a răspunde la întrebări.

"Pe când i se învălmășeau aceste cugetări, Bogza, simțindu-se privit, bău pe nerăsuflate un pahar de vin și încă unul. După aceea, fără să știe cum, luă deodată o hotărâre năprasnică. Muierea-i muiere și bărbatu-i bărbat. El era un bărbat de care încă nu-și bătuse joc nimeni în viața lui.

- Dă baltagul, vorbi el, încă stăpânit, întinzând mâna îndărăt către Gheorghiță.

- Mai stai puțintel, îl opri femeia, ca să încheiem praznicul după cuviință. Ce te uiți, Gheorghiță, așa la baltag? întrebă ea după aceea, râzând; este scris ceva pe el?

- Ascultă femeie – mormăi cu mânie Bogza – de ce tot mă fierbi și mă înțepi atâta? Ai ceva de spus: spune!

- Nu te supăra, domnu Calistrat, eu întreb pe băiet dacă nu ceteşte ceva pe baltag.

- Destul! răcni gospodarul bătând cu pumnul în masă și înălțându-se de la locul lui.

Tacâmurile se învălmășiră, mesenii se ridicară spăriați. Ceea ce se făcea nu era bine, căci era praznic. Bogza avea întrucâtva dreptate."

(M. Sadoveanu - *Baltagul*)

1. Indică modurile de expunere folosite în text.
2. Precizează în ce moment al subiectului se include fragmentul și povestește, în cinci rânduri, finalul scenei.
3. Urmărește în câteva rânduri sentimentele și stările sufletești pe care le încearcă Bogza.

Scanned with OKEN Scanner

4. Evidențiază două-trei modalități prin care autorul accentuează în text starea de agitație a personajului.
5. Transformă în vorbire indirectă fragmentul cuprinzând vorbire directă.
6. Transcrie din text câte un cuvânt care să conțină diftong și triftong; precizează sunetele din care sunt formați.
7. Accentuează corect cuvintele: *cugetări, nimeni, praznicul, Calistrat.*
8. Selectează din text cinci cuvinte care fac parte din vocabularul fundamental.
9. Indică sensurile omonime pentru două cuvinte din text, la alegere.
10. Transcrie din text o locuțiune verbală și o locuțiune adverbială; dă exemple, în propoziții, de locuțiuni substantivale și adjectivale.
11. Construiește o frază în care verbul *a fi* să fie regent pentru o subordonată predicativă și una subiectivă
12. Analizează sintactic și morfologic: *simțindu-se, de care, ceva, ceea ce.*
13. Precizează valorile morfologice din text ale cuvintelor: *un, îndărăt, destul*; construiește propoziții cu alte valori ale aceloraşi cuvinte și precizează-le.
14. Transcrie din text un diminutiv.
15. Identifică în text construcții incidente, substantive în vocativ, verbe la imperativ; precizează punctuația în fiecare caz.
16. Indică felul primei subordonate din fragment. Prin acelaşi element de relație subordonator introdu, în fraze separate, câte o CI, AT și SB.
17. Descoperă în text un verb la modul supin; construiește cu acesta propoziții în care să îndeplinească funcțiile sintactice de complement indirect, atribut, nume predicativ.
18. Transcrie din fragment cel puțin două forme populare sau regionale.

Scanned with OKEN Scanner

19. Precizează care din următoarele două propoziții este negativă:

a) Bogza nu avea dreptate

b) Nu Bogza avea dreptate.

20. Explică punctuația propoziției "fără să știe cum" și a propoziției "mormăi cu mânie Bogza".

I. Adresează unuia dintre profesorii tăi o scrisoare în care să-ți prezinți impresiile după lectura unui roman recomandat pentru lectura suplimentară.

II. În una-două pagini demonstrează că un text studiat în gimnaziu este o creație literară.

VIII.7

I. Citeşte cu atenție textul pentru a răspunde la întrebări.

"Un bou ca toți boii, puțin la simțire,
În zilele noastre de soartă-ajutat,
Şi decât toți frații mai cu deosebire,
Dobândi-n cireadă un post însemnat.
- Un bou în post mare? - Drept cam ciudat vine,
Dar asta se-ntâmplă în oricare loc;
Decât multă minte, știu că e mai bine
Să ai totdeauna un dram de noroc.
Aşa de-a vieții veselă schimbare
Cum şi de mândrie boul stăpânit
Se credea că este decât toți mai mare,
Că cu dânsul nimeni nu e potrivit.
Vițelul atuncea plin de bucurie,
Auzind că unchiul s-a făcut boier,
Că are clăi sumă şi livezi o mie:
Mă duc, zise-ndată, nițel fân să-i cer..."

(Gr. Alexandrescu – *Boul şi vițelul*)

Scanned with OKEN Scanner

1. Argumentează în cinci rânduri apartenența textului la un anume gen literar.
2. Evidențiază câteva trăsături de caracter ale boului, așa cum se desprind din fragment.
3. Specifică măsura, rima și ritmul primelor patru versuri.
4. Indică specia literară în care se încadrează fragmentul și argumentează pe scurt.
5. Evidențiază, în două-trei fraze, semnificația versurilor:

"Decât multă minte, știu că e mai bine
Să ai totdeauna un dram de noroc."

6. Precizează procedeul artistic dominant în acest fragment.
7. Arată prin ce mijloc de îmbogățire a vocabularului s-a format cuvântul *totdeauna* și indică elementele constitutive.
8. Exemplifică două locuțiuni sau expresii care să includă substantivul *frate*.
9. Analizează sintactic și morfologic: *se credea că este decât toți mai mare.*
10. Precizează felul propoziției "zise-ndată".
11. Contrage ultima subordonată din text.
12. Construiește diferite contexte în care cuvintele *decât, mai, oricare* să fie altfel ortografiate decât în text; motivează scrierea.
13. Selectează din text un derivat parasintetic; precizează structura lexicală.
14. Descoperă în ultimele patru versuri un predicat nominal; exemplifică, fără propoziții, alte trei verbe copulative.
15. Construiește fraze în care verbul *a auzi* să fie regent pentru câte o subordonată subiectivă, temporală, concesivă.
II. Realizează o telegramă în care comunici unui prieten o schimbare neașteptată a programului de călătorie.
III. Povestește, în una-două pagini, conținutul unei schițe citite ca lectură suplimentară.

Scanned with OKEN Scanner

VIII.8

I. Citeşte cu atenţie textul pentru a răspunde la întrebări.

"După douăzeci de ani trec iarăşi pe aceleaşi uliţi
unde am fost prietenul mic al ţărânii din sat.
Port acum în mine febra eternităţii,
negru prundiş, eres vinovat.

Nimeni nu mă cunoaşte. Vântul, el singur, sau plopul
de aur. Plop înălţat de un fir nevăzut asemenea fusului.
Nedumerit turnul se va uita două ore în urma mea
până m-oi pierde din nou sub dunga apusului.

Totul cât de schimbat! Casele toate sunt mult mai mici
decât le-a crescut amintirea.
Lumina bate altfel în zid, apele altfel în ţărm.
Porţi se deschid să-şi arate uimirea

Dar de ce m-am întors? Lamura duhului nu s-a ales.
Ceasul meu fericit, ceasul cel mai fericit
încă nu a bătut. Ceasul aşteptat
sub ceruri care încă nu s-au clădit."

(Lucian Blaga – *Sat natal*)

1. Precizează tipul de operă literară pe care îl ilustrează textul (lirică, epică) şi argumentează pe scurt.
2. Selectează cinci elemente care compun universul familiar al satului natal.
3. Precizează sentimentele şi stările sufleteşti dominante în poezie. Motivează-le pe scurt.
4. Transcrie din text două procedee artistice diferite; precizează-le.

Scanned with OKEN Scanner

5. Evidențiază trei deosebiri la nivelul elementelor de versificație (măsură, rimă, ritm etc.) față de poeziile studiate în mod obișnuit.
6. Precizează vocalele și semivocalele din cuvintele: *douăzeci, aceleași.*
7. Construiește propoziții în care să pui în evidență valoarea polisemantică a cuvântului *ceas.*
8. Transcrie din text un substantiv cu sens colectiv și altul numai cu formă de singular.
9. Realizează familia lexicală a verbului *a cunoaște;* indică radicalul.
10. Analizează sintactic și morfologic: *aceleași, din sat, în urma mea, din nou.*
11. Indică felul ultimei subordonate din text.
12. Construiește propoziții cu alte valori morfologice decât în text ale cuvintelor: *am, asemenea, și*; indică-le.
13. Ilustrează omonimia cuvântului *port.*
14. Folosește în propoziții pronumele negativ *nimeni* în cazurile dativ și genitiv; indică pentru fiecare situație funcția sintactică.
II. Redactează o scrisoare în care să comunici dirigintelui (dirigintei) impresii de vacanță.
III. Argumentează apartenența la specia fabulei a unui text literar citit în clasă.

VIII.9.

I. Citește cu atenție textul pentru a răspunde la întrebări.

"- La vreme de război, aici domnii Moldovei obicinuiesc a-și trimite averile lor, răspunse Potoțki.

- Așa! Să mergem dar să-l luăm! Oh! voi să-mi răzbun pe Cantemir care mă înșală și mă face să perd atâția viteji!

Scanned with OKEN Scanner

- Eu aşi zice să lăsăm cetatea aceasta, zise Iablonovski, şi să ne urmăm drumul înainte. Avem tunurile de câmp, nu de asalt.

- Ba pre numele patronului meu! nu va zice lumea că o cetate s-a arătat dinaintea lui Sobieski fără a i se cuceri? N-avem tunuri? Vom lua-o cu mâinile.

- Numele Măriei tale e destul tun, zise Potoţki."

(C. Negruzzi – *Sobieski şi românii*)

1. Precizează ce moment al subiectului ilustrează fragmentul.
2. Transpune textul în vorbire indirectă. Precizează trei modificări.
3. Selectează din text trei arhaisme şi precizează rolul lor.
4. Indică numele şi rangul personajelor participante la dialog.
5. Evidenţiază starea sufletească pe care o sugerează interjecţiile din prima replică a lui Sobieski.
6. Răspunsul lui Potoţki exprimă:

a) respect
b) responsabilitate
c) slugărnicie.

7. Identifică în text două verbe care ilustrează caracterul războinic al lui Sobieski.
8. Transcrie din text două cuvinte monosemantice şi două polisemantice.
9. Motivează folosirea în text a semnului exclamării.
10. Identifică în fragment trei cuvinte formate prin schimbarea valorii morfologice.
11. Exemplifică sensuri omonime ale cuvântului *tun*.
12. Analizează sintactic şi morfologic: *care, atâţia, înainte*.
13. Construieşte enunţuri în care pronumele relativ *care* să îndeplinească funcţiile sintactice de atribut, nume predicativ, complement indirect, complement de agent.
14. Dezvoltă în propoziţie echivalentă *a-şi trimite*.

Scanned with OKEN Scanner

15. Modifică regenta astfel încât subordonata *să-l luăm* să fie pe rând, atributivă, subiectivă, predicativă, completivă indirectă.
16. Motivează folosirea ultimei virgule din text.
II. Adresează directorului şcolii unde înveți o cerere în care să soliciți aprobarea participării la o competiție sportivă.
III. Demonstrează, în 1-2 pagini, apartenența la specia romanului a unei opere literare discutate în clasă.

VIII.10

I. Citeşte cu atenție textul pentru a răspunde la întrebări.

"În genunchi cădeau pedeştrii, colo caii se răstoarnă,
Când săgeţile în valuri care şuieră, se toarnă
Şi, lovind în față,-n spate, ca şi crivățul şi gerul,
Pe pământ lor li se pare că se năruie tot cerul...
Mircea însuşi mână-n luptă vijelia-ngrozitoare,
Care vine, vine, vine, calcă totul în picioare;
Durduind soseau călării ca un zid înalt de suliți,
Printre cetele păgâne trec rupându-şi large uliți;
Risipite se-mprăştie a duşmanilor şiraguri;
Şi gonind biruitoare tot veneau a țării steaguri,
Ca potop ce prăpădeşte, ca o mare turburată
Peste-un ceas păgânătatea e ca pleava vânturată.
Acea grindin-oțelită înspre Dunăre o mână,
Iar în urma lor se-ntinde falnic armia română."

(M. Eminescu – *Scrisoarea III*)

1. Indică modul de expunere din text şi argumentează în maxim cinci rânduri.
2. Precizează procedeul artistic folosit în prezentarea celor două armate.

Scanned with OKEN Scanner

3. Transcrie versul care sugerează impresia producerii unui cataclism natural.
4. Precizează, pe scurt, atitudinea poetului față de oștirea română, așa cum apare în ultimele două versuri.
5. Indică în text două metafore.
6. Motivează folosirea frecventă a verbelor de mișcare la indicativ-prezent.
7. Transcrie din text o locuțiune și arată felul ei.
8. Analizează sintactic și morfologic: *e ca pleava vânturată.*
9. Selectează din ultimele două versuri un cuvânt compus și altul format prin schimbarea valorii gramaticale.
10. Indică valoarea morfologică a cuvântului *un* din contextul "peste-un ceas"; exemplifică celelalte valori ale aceluiași cuvânt.
11. Ilustrează valoarea polisemantică a unui cuvânt din text, la alegere.
12. Explică utilizarea semnelor ortografice și de punctuație din ultimele două versuri ale textului.
13. Selectează din fragment o propoziție subordonată și precizează felul ei.
14. Transcrie din fragment două exemple de cuvinte nerecomandate a fi folosite în exprimarea literară.
II. Adresează unui prieten (unei prietene) invitația de a participa la o excursie a clasei tale la mănăstirile din nordul Moldovei.
III. În una-două pagini demonstrează că textul de mai sus este un fragment dintr-o operă lirică.

Scanned with OKEN Scanner

VIII.11

I. Citeşte cu atenţie textul pentru a răspunde la întrebări.

"Nu ştiu alţii cum sunt, dar eu, când mă gândesc la locul naşterii mele, la casa părinţească din Humuleşti, la stâlpul hornului unde lega mama o şfară cu motocei la capăt, de crăpau mâţele jucându-se cu ei, la prichiciul vetrei cel humuit, de care mă ţineam când începusem a merge copăcel, la cuptiorul pe care mă ascundeam, când ne jucam noi, băieţii, de-a mijoarca, şi la alte jocuri şi jucării pline de hazul şi farmecul copilăresc, parcă-mi saltă şi acum inima de bucurie! Şi, Doamne, frumos era pe atunci, căci şi părinţii şi fraţii, şi surorile îmi erau sănătoşi, şi casa ni era îndestulată, şi copiii şi copilele megieşilor erau de-a pururea în petrecere cu noi, şi toate îmi mergeau după plac, fără leac de supărare, de parcă era toată lumea a mea!

Şi eu eram vesel ca vremea cea bună şi şturlubatic şi copilăros ca vântul în turbarea sa."

(Ion Creangă – *Amintiri din copilărie*)

1. Recunoaşte două dintre sentimentele dominante exprimate de către autorul-narator şi explică-le în cel mult cinci rânduri.
2. Identifică acele cuvinte din text care exprimă trăsăturile vârstei copilăriei.
3. Precizează cel puţin patru elemente ale casei părinteşti, fixate în memoria scriitorului.
4. Transcrie din text o enumeraţie.
5. Motivează utilizarea frecventă a formelor pronominale de persoana I.
6. Precizează din text cel puţin trei elemente populare sau regionale şi explică utilizarea lor.
7. Exemplifică sensuri omonime ale cuvântului *unde* şi valoarea polisemantică a cuvântului *casă*.

Scanned with OKEN Scanner

8. Desparte în silabe cuvintele: *părinţească, prichiciul, cuptiorul.*
9. Identifică în text două tipuri diferite de locuţiuni; precizează felul fiecăreia.
10. Analizează sintactic şi morfologic: *mele, a merge, băieţii, de bucurie.*
11. Identifică primele două propoziţii din text şi indică raportul sintactic stabilit între ele.
12. Transcrie din fragment câte un cuvânt format prin derivare, compunere şi schimbarea valorii gramaticale.
13. Arată care este predicatul din ultima propoziţie a textului şi specifică felul lui.
14. Foloseşte în enunţuri proprii pronumele relativ *care* în cazurile dativ şi genitiv; indică funcţia sintactică pentru fiecare.
II. Realizează o cerere adresată directorului şcolii de a aproba desfăşurarea unei întâlniri cu un scriitor în sala de festivităţi a şcolii.
III. Demonstrează, în 1-2 pagini, că un text literar studiat în gimnaziu aparţine speciei baladei populare.

VIII.12

I. Citeşte cu atenţie textul pentru a răspunde la întrebări.

"Eu n-o slăvesc ca pe-o icoană vagă,
Ci-n tot ce văd ea capătă-ntrupare;
În tot ce simt, fiorul ei tresare
Şi-n tot ce am, fiinţa ei mi-i dragă!

Ea-i munţii mei şi codrii plini de vlagă
Şi-a râurilor mele legănare.
Tot ce-i pustiu, când sunt în depărtare,
Când vin spre ea, începe să m-atragă!

Scanned with OKEN Scanner

Mândria ei sunt eu în mii de fețe,
Trecut prin legiunile semețe
Ce-i cuceriră soarta triumfală.

Prin ea mă simt turnat ca din aramă...
Şi parcă-mi fierbe sângele de fală
Că-i sunt copil şi ea că-mi este mamă!"

(Mihai Codreanu – *Patria*)

1. Găseşte trei argumente în favoarea ideii că textul este unul liric.
2. Numeşte sentimentul dominant la nivelul întregii poezii.
3. Explică, în cel mult cinci rânduri, semnificația versului "Mândria ei sunt eu cu mii de fețe".
4. Explică relația familială pe care o stabileşte poetul cu poporul şi țara în ultimul vers.
5. Transcrie elementele care conturează în mod simbolic imaginea patriei.
6. Identifică în text un diftong şi un hiat; precizează elementele din care se compun.
7. Foloseşte în contexte potrivite cuvântul *pustiu* cu valoare de adjectiv şi de substantiv.
8. Construieşte enunțuri în care substantivul *codru* să îndeplinească funcția sintactică de atribut în cazul genitiv cu şi fără prepoziție.
9. Precizează valoarea morfologică din text a cuvântului *tot*; exemplifică alte trei valori ale aceluiaşi cuvânt.
10. Transcrie din text prima propoziție subordonată şi indică felul ei.
11. Construieşte trei fraze în care alte subordonate decât cea din text să fie introduse prin adverbul relativ *când*; precizează felúl fiecăreia.
12. Selectează din poezie două cuvinte derivate.

Scanned with OKEN Scanner

13. Motivează folosirea cratimei în primul vers.
14. Dezvoltă în propoziție echivalentă: *ca de aramă.*
II. Scrie o scrisoare adresată bunicilor în care să le transmiți gândurile și preocupările specifice unui elev de clasa a VIII-a.
III. În 1-2 pagini povestește un fragment semnificativ din desfășurarea acțiunii unei nuvele incluse în manualele alternative de gimnaziu.

VIII.13

I. Citește cu atenție textul pentru a răspunde la întrebări.

"Urmele lor se iveau ca niște pete negre, mereu mai mici, pe spinarea dealului acoperită cu un cearceaf alb nesfârșit. Parapetul șanțului șerpuia ca o boțitură cenușie, frânată pe-alocuri, pierzându-se în zare. Zăpada sfărmicioasă stăpânea tot cuprinsul, atât de albă, că, privind-o mai mult, ustura ochii. Cerul însă era mohorât și apăsător și se cobora foarte jos, parcă s-ar fi pus să strivească pământul. În văzduh rătăcea o tristețe grea, care pătrundea în suflete mai adânc decât frigul atotstăpânitor. Câțiva copaci răzleți, negri, cu crengile despuiate, asemenea unor oameni bolnavi cerând iertare, vegheau încremeniți sub povara singurătății."

(Liviu Rebreanu – *Iți Ștrul, dezertor*)

1. Explică de ce afirmă autorul că urmele drumeților sunt "mereu mai mici".
2. Identifică elementele terestre și cosmice ale tabloului de natură.
3. Transcrie din text cuvinte și expresii care sugerează atmosfera ostilă, apăsătoare, rău-prevestitoare.
4. Precizează care sunt culorile dominante ale peisajului și semnificația acestora.

Scanned with OKEN Scanner

5. Identifică, în ultima propoziție a fragmentului două procedee artistice diferite și rescrie-le.
6. Identifică în text forme deosebite de superlativ absolut și transcrie-le.
7. Precizează ce tip de sens ilustrează substantivul *spinare* în expresia "spinarea dealului" (propriu, secundar, figurat); construiește exemple cu celelalte două categorii de sens.
8. Identifică în text un substantiv care la numărul plural dobândește un alt înțeles.
9. Precizează cum s-au format cuvintele *nesfârșit* și *atotstăpânitor*.
10. Analizează sintactic și morfologic: *pe-alocuri, pierzându-se, câțiva.*
11. Transcrie din fragment o propoziție subordonată.
12. De la verbul *rătăcea* și substantivul *frigul* derivă adjective și folosește-le în propoziții.
13. În două contexte folosește cuvântul *asemenea* cu valori morfologice deosebite; precizează-le.
14. Trece verbul *cerând* la modurile infinitiv și supin, apoi include-l în propoziții diferite cu aceeași funcție sintactică din text.
II. Redactează o scrisoare adresată unei persoane dintr-o altă localitate care în timpul verii te-a ajutat, în excursie fiind, într-o împrejurare dificilă.
III. În una-două pagini demonstrează apartenența la specia fabulei a unui text citit în clasă.

VIII.14

I. Citește cu atenție textul pentru a răspunde la întrebări.

"Ne suim pe munte, la deal de casa ei, câte c-o bucată de răzlog în mână, și cum curgeau pâraiele grozav, mai ales

Scanned with OKEN Scanner

unul alb cum îi laptele, ne pune dracul de urnim o stâncă de la locul ei, care era numai înținată, şi unde nu porneşte stânca la vale, săltând tot mai sus de un stat de om; şi trece prin gardul şi prin tinda Irinucăi, pe la capre, şi se tot duce în Bistriță, de clocotea apa."

(Ion Creangă – *Amintiri din copilărie*)

1. Precizează modul de expunere folosit în fragmentul de mai sus.
2. Descoperă cel puțin două particularități ale textului prin care se creează impresia de oralitate
3. Explică înțelesul expresiei "ne pune dracul".
4. Transcrie din fragment două procedee artistice diferite.
5. Motivează folosirea frecventă a verbelor la indicativ prezent.
6. Desparte în silabe cuvintele: *răzlog, porneşte, Bistrița, pâraiele.*
7. Scrie câte un sinonim pentru următorii termeni: *grozav, mai ales, a urni.*
8. Încercuieşte litera corespunzătoare valorii morfologice a cuvântului *tot* din text:

a) substantiv
b) pronume nehotărât
c) adverb de mod.

9. Transcrie din text o propoziție completivă indirectă şi una circumstanțială modală.
10. În propoziția subordonată "care era numai înținată", cuvântul *era* are valoarea morfologică de:

a) verb predicativ
b) verb copulativ
c) verb auxiliar.

11. Analizează sintactic şi morfologic: *câte o, laptele, apa.*
12. Descoperă în text un cuvânt format prin derivare şi unul format prin schimbarea valorii gramaticale.
13. Cuvintele *pe la* reprezintă:

Scanned with OKEN Scanner

a) două prepoziţii simple
b) o locuţiune prepoziţională
c) o prepoziţie compusă.

14. Precizează alte două valori morfologice decât în text ale cuvântului *tot* şi exemplifică-le.

15. Construieşte fraze în care conjuncţia subordonatoare să introducă două subordonate diferite; indică felul fiecăreia.

II. Redactează o scrisoare adresată bunicilor în care să le împărtăşeşti emoţia pe care ai trăit-o în prima zi de şcoală din acest nou an şcolar.

III. În una-două pagini prezintă subiectul unei opere epice în versuri pe care ai citi-o în cadrul lecturii suplimentare.

VIII.15

I. Citeşte cu atenţie textul pentru a răspunde la întrebări.

"Era o zi splendidă, de-o seninătate metalică, când am luat-o pe şoseaua naţională de la Sibiu spre Sebeş-Alba. Sălciile începeau să înmugurească, acoperindu-se ca de-un abur verde, diafan. Respiram cu un simţământ de uşurare, când, dintre zidurile medievale ale Sibiului, am scăpat în larg, deoarece porneam tocmai la orele critice, când de la o clipă la alta puteau să intre în funcţie sirenele de alarmă. Parcă îmi vâjâiau încă urechile de stridenţele de ieri, care tăiau seninul sticlos şi glacial de deasupra. Pe şoseaua naţională întâlneam turme de oi, cu ciobani întârziaţi cumva în cojoacele lor iernatice şi grele. Măgăruşi cu capul prea mare, purtând desagi enormi pe spinare, înaintau încet, ducând cu ei turmele. Împrejmuite de dulăi de pază, turmele o luau spre munţi, venind din şesuri depărtate, din Banat sau din Câmpia Transilvaniei. Erau zilele acelea tocmai zilele lor de urcuş spre plaiuri. Oricum, mersul lor agale nu avea nici o legătură cu momentul istoric al

Scanned with OKEN Scanner

dispersării noastre omeneşti, cum înclina să creadă fiică-mea, care, născută şi crescută în străinătate, vedea întâia oară acest fenomen de transhumanţă. Nu, draga mea, încercam s-o lămuresc, ciobanii şi turmele nu se refugiază de bombardamente, cum îţi închipui; de mii de ani se înfăptuieşte mereu acest drum, în aceste zile de primăvară. Toamna târziu, când frunzele îngălbenesc, ciobanii coboară iarăşi în văi, la şes. Acesta este veşnicul lor cutreier, între şes şi plai, după un calendar al lor, mai presus de întâmplările şi faptele istoriei, care pe noi ne alungă acum din oraş."

(Lucian Blaga – *Luntrea lui Caron*)

1. Prezintă în câteva rânduri, pe baza informaţiilor din text, în ce constă obiceiul transhumanţei.
2. Transcrie din text cuvinte şi expresii care sugerează farmecul zilei de primăvară.
3. Ce stare sufletească trăieşte personajul-narator scăpat de ameninţarea bombardamentelor?
4. Indică modul de expunere folosit în text şi argumentează pe scurt.
5. Explică semnificaţia expresiei; "ciobani întârziaţi cumva în cojoacele lor iernatice şi grele".
6. Accentuează corect cuvintele: *splendidă, acoperindu-se, enormi, stridenţe.*
7. Subliniază din următoarea înşiruire, numai cuvintele care fac parte din vocabularul fundamental: *splendidă, seninătate, simţământ, stridenţe, străinătate, spinare.*
8. Transcrie, din text, un cuvânt format prin compunere.
9. Exemplifică valoarea polisemantică a două cuvinte din text, la alegere.
10. Construieşte fraze în care verbul *a încerca* să fie regent pentru subordonate: subiectivă, modală, circumstanţială de scop, concesivă.

Scanned with OKEN Scanner

11. Analizează sintactic şi morfologic: *de ieri, de deasupra, purtând, agale.*

12. Descoperă un verb copulativ în prima parte a textului; construieşte propoziţii cu alte trei asemenea verbe.

13. Exemplifică alte valori morfologice decât în text ale cuvintelor: *verde, îmi, deasupra, noastre.*

14. Construieşte propoziţii în care substantivul propriu *Banat*, precedat de prepoziţia *din* să îndeplinească funcţiile sintactice de atribut substantival şi nume predicativ.

15. Descoperă o modalitate de evitare a cacofoniei în contextul "metalică, când"...

II. Eşti elev la Şcoala Nr. 100 din Iaşi şi te numeşti Cristian / Cristina Vasilescu. Scrie o cerere adresată directorului şcolii (pe o foaie separată) în care soliciţi transferul la o clasă cu profil sportiv din cadrul aceleiaşi şcoli.

III. Demonstrează apartenenţa la specia baladei a unui text literar studiat în cursul gimnazial.

VIII.16

I. Citeşte cu atenţie textul pentru a răspunde la întrebări.

"A fost odată ca niciodată etc.

A fost un împărat şi se numea Împăratul Roşu. El era foarte mâhnit că, în zilele lui, nişte zmei furaseră soarele şi luna de pe cer.

Trămise deci oameni prin toate ţările şi răvaşe prin oraşe ca să dea în ştire tuturor că oricine se va găsi să scoată soarele şi luna de la zmei, acela va lua pe fie-sa de nevastă şi încă jumătate din împărăţia lui, iară cine va umbla şi nu va izbândi nimic, acela să ştie că i se va tăia capul.

Mulţi voinici se poticăliseră semeţindu-se cu uşurinţă că vor scoate la capăt o asemenea însărcinare; şi când la treabă,

Scanned with OKEN Scanner

hâţ în sus, hâţ în jos, da din colţ în colţ şi nu ştiau de unde s-o înceapă şi unde s-o sfârşească, vezi că nu toate muştele fac miere. Împăratul însă se ţinu de cuvânt."

(*Greuceanu*)

1. Precizează ce momente ale subiectului sunt ilustrate în text.
2. Stabileşte trei argumente care să demonstreze că fragmentul reprodus aparţine unei naraţiuni.
3. Scrie ideile principale din textul de mai sus.
4. Explică, pe scurt, semnificaţia expresiei "nu toate muştele fac miere".
5. Precizează atitudinea autorului faţă de faptele pe care le prezintă în finalul textului.
6. Identifică în text două cuvinte care conţin vocale în hiat.
7. Foloseşte în contexte proprii cuvintele *soare* şi *miere* cu sens figurat.
8. Desparte în silabe cuvintele: *niciodată, împărăţia, soarele, oricine.*
9. Transcrie din text două cuvinte polisemantice.
10. Identifică în fragment două cuvinte compuse şi precizează modul cum s-au format.
11. Găseşte în text perechi de antonime; exemplifică substantive antonime şi adjective antonime.
12. Precizează valoarea morfologică a cuvintelor: *în sus, în jos;* construieşte propoziţii cu o altă valoare a aceloraşi cuvinte şi precizeaz-o.
13. Explică folosirea primelor două virgule din text.
14. Analizează sintactic şi morfologic: *Împăratul Roşu, sa* (fie-sa), *cu uşurinţă, foarte mâhnit.*
15. Transcrie din text o subordonată *cauzală* şi una *finală.*
16. Construieşte propoziţii în care pronumele demonstrativ *acela* să îndeplinească funcţiile sintactice de nume predicativ în nominativ, genitiv, acuzativ.

Scanned with OKEN Scanner

17. Identifică în text un numeral şi precizează felul lui. Exemplifică celelalte tipuri de numerale învăţate.
18. Trece verbul *a găsi* la modurile infinitiv, gerunziu şi supin. Construieşte cu fiecare câte o propoziţie în care să îndeplinească funcţia de atribut verbal.
19. Construieşte trei fraze în care subordonate consecutivă, cauzală şi subiectivă să fie introduse prin conjuncţia subordonatoare *că*.

I. Adresează unui coleg (unei colege) o telegramă prin care îi soliciţi înapoierea urgentă a cărţilor împrumutate.
II. Povesteşte în una-două pagini un fragment semnificativ dintr-o nuvelă pe care tocmai ai citit-o.

VIII. 17

I. Citeşte cu atenţie textul pentru a răspunde la întrebări.

"În casa amintirii nu-i astăzi şi nu-i ieri,
Căci orologiul vremii a încetat să bată
Şi clipa netrăită a îngheţat pe el.
Dar prin iatac adesea te-apucă şi te fură
Miresmele cosite cu florile de fân
Păstrate sub răcoarea pânzetului de in.
Şi, seara, pe divane, în linişte – odăi,
Tot mai pogoară cântec şi zumzăit de strună
Ca de pe alăuta plăpândelor visări
Când, în apus de soare şi răsărit de lună,
Simţim zădărnicia întâilor uitări."

(Ion Pillat – *Casa amintirii*)

1. Precizează genul literar în care se integrează textul şi argumentează cu trei trăsături diferite.

Scanned with OKEN Scanner

2. Explică, în cinci rânduri, titlul poeziei, cu argumente din text.
3. Descoperă, în text, două inversiuni şi precizează rolul lor.
4. Evidenţiază sentimentele şi stările sufleteşti din aceste versuri şi motivează-le.
5. Identifică cinci cuvinte sau expresii din text care se leagă prin înţeles de metafora "casa amintirii".
6. Desparte în silabe cuvintele: *astăzi, zumzăit, zădărnicie, adesea.*
7. Accentuează corect cuvintele: *orologiu, pânzet, zădărnicie, alăuta.*
8. Descoperă în text două cuvinte care conţin vocale în hiat. Subliniază hiatul.
9. Analizează sintactic şi morfologic: *ieri, cântec, în apus, întâilor.*
10. Indică valoarea morfologică din text a cuvintelor *tot* şi *a*; construieşte enunţuri cu cel puţin două valori ale aceloraşi cuvinte şi precizează-le.
11. Construieşte cu substantivul *casă* enunţuri în care să fie folosit cu sens propriu, sens secundar şi sens figurat; precizează sensul în fiecare caz.
12. Contrage prima subordonată din text; dezvoltă în propoziţie echivalentă *cosite*.
13. Precizează felul subordonatei introduse prin adverbul relativ *când*. Construieşte trei fraze în care alte tipuri de subordonate să fie introduse prin acelaşi element de relaţie. Indică felul fiecăreia.
14. Explică folosirea în text a primei cratime şi a primei virgule. Ilustrează alte trei cazuri diferite de folosire a virgulei.
II. Te numeşti Emilia / Emilian Ionescu şi eşti elev la Şcoala nr. 100 din Iaşi. Redactează o cerere în care să soliciţi dirigintei (dirigintelui) motivarea absenţelor din săptămâna când ai fost bolnavă (bolnav).
III. Într-o compunere de 45-50 de rânduri demonstrează apartenenţa la specia schiţei a unui text studiat în gimnaziu.

Scanned with OKEN Scanner

VIII.18

I. Citeşte cu atenţie pentru a răspunde la întrebări.

"Cât de frumoasă te-ai gătit,
Naturo, tu! Ca o virgină
Cu umblet drag, cu chip iubit!
Aş vrea să plâng de fericit,
Că simt suflarea ta divină,
Că pot să văd ce-ai plăsmuit!
Mi-e inima de lacrimi plină,
Că-n ea s-au îngropat mereu
Ai mei, şi-o să mă-ngrop şi eu!
O mare e, dar mare lină –
Natură, în mormântul meu
E totul cald, că e lumină!"

(G. Coşbuc – *Vara*)

1. Argumentează, în cinci rânduri, apartenenţa textului la un anume gen literar.
2. Precizează măsura primelor două versuri, rima şi ritmul strofei.
3. Explică semnificaţia ultimelor două versuri.
4. Precizează care este figura de stil folosită la nivelul întregii strofe.
5. Indică sentimente şi stări sufleteşti pe care le provoacă poetului contemplarea naturii.
6. Explică folosirea semnelor ortografice şi de punctuaţie din primele două versuri (mai puţin ghilimelele).
7. Identifică în text două cuvinte formate prin schimbarea valorii morfologice.
8. Analizează sintactic şi morfologic: *o mare, meu, ai mei.*

Scanned with OKEN Scanner

9. Identifică în text o propoziție subordonată învățată; precizează felul ei.
10. Indică valorile morfologice din text ale cuvintelor: *te, ta, dar*; construiește propoziții cu alte valori ale acestor cuvinte și precizează-le.
11. Indică sinonimele cuvintelor: *te-ai gătit, divină, ai plăsmuit.*
12. Precizează valoarea morfologică a cuvântului *simt*; modifică-l apoi în așa fel încât să îndeplinească, în propoziții proprii, funcțiile sintactice de *atribut* și *nume predicativ.*
13. Identifică în text un cuvânt care conține diftong și un cuvânt care conține vocale în hiat.
14. Scrie cel puțin trei locuțiuni sau expresii sinonime cu verbul *a se plimba.*
II. Un prieten din altă localitate a obținut un premiu la olimpiada județeană de matematică. Transmite-i, pe o pagină separată, o telegramă de felicitare. Atenție! În telegrama ta, trebuie:

- să utilizezi convențiile specifice acestei compuneri;
- să realizezi conținutul și structura adecvate;
- să respecți normele ortografice și de punctuație.

III. Într-o compunere de maxim două pagini demonstrează că un text studiat în gimnaziu este un basm popular.

VIII.19

I. Citește cu atenție textul pentru a răspunde la întrebări.

Scanned with OKEN Scanner

Actul II
Aceiaşi. Chiriac.

"**Chiriac** (intrând prin fund): Jupâne, trebuie să facem mandat de arestare pentru Tache Pantofarul de la Sf. Lefterie; nu vrea să iasă mâine la izircit cu nici un preţ.

Jupân Dumitrache: Dar pentru ce nu vrea?

Chiriac: Zice că-i bolnav. Am trimis gornistul de trei ori la el cu biletul şi l-a primit cu refuz. Zice mă-sa că nu poate umbla, că de-abia s-a sculat după lingoare.

Ipingescu: Să dea ceferticat medical.

Chiriac: M-am dus eu la el, chiar în persoană; zic: "Pe ce bază nu vrei să vii mâine la exirciţ, domnule?"; zice: "Sunt bolnav, domnule sergent, zice, de-abia mă ţin pe picioare, nu pot să merg nici pân' la prăvălie", zice; zic: "Nu cunosc la un aşa rezon fără motiv"; zice: "Aduc martori, domnule sergent, că am zăcut o lună de zile, zice, întreabă şi pe popa Zăbavă de la Sfântul Lefterie, zice, alaltăieri m-a grijit, m-a spovedit"; zic: "N-am eu de-a face cu popa Zăbavă, nu-l am pe listă, zic, eu pe dumneata te am pe listă; să te prezinţi mâine la companie". – Acu trebuie să-i dăm mandat, pentru ca să-l iau mâine dimineaţă.

Jupân Dumitrache: Să-i dăm, să-l iei! Ăla-i de-al ciocoilor, îl ştiu eu; cât a umblat dânsul să scape de gardă..."

(I. L. Caragiale – *O noapte furtunoasă*)

1. Precizează genul literar în care se încadrează fragmentul şi argumentează pe scurt.

2. Transpune în vorbire indirectă ultima replică a lui Chiriac.

3. Evidenţiază câteva trăsături de caracter ale personajelor, pe baza modului de a vorbi.

4. Atitudinea lui Chiriac faţă de Tache Pantofarul se poate explica prin:

Scanned with OKEN Scanner

a) exces de zel
b) răutate
c) perfidie.

5. Ce greşeală de exprimare conţine replica lui Chiriac "M-am dus eu la el chiar în persoană":

6. Identifică în text două cuvinte care conţin vocală în hiat; precizează hiatul.

7. Explică folosirea semnelor ortografice şi de punctuaţie în contextul: "zic: "N-am eu de-a face cu popa Zăbavă, nu-l am pe listă..." (o singură cratimă).

8. Accentuează diferit substantivul *companie* şi construieşte cu el propoziţii; exemplifică apoi un paronim al aceluiaşi cuvânt.

9. Selectează din text cinci cuvinte care nu fac parte din vocabularul fundamental (fără termeni populari sau regionali).

10. Analizează sintactic şi morfologic: *nici un, de trei ori, domnule.*

11. Indică raportul sintactic stabilit între ultimele două propoziţii din text.

12. Construieşte fraze în care verbul *a zice* să fie regent pentru câte o subordonată subiectivă, concesivă şi consecutivă.

13. Construieşte propoziţii în care adverbul *mâine* să îndeplinească două funcţii sintactice diferite; precizează-le.

14. Contrage propoziţia "pentru ca să-l iau mâine dimineaţă" şi indică două modificări survenite.

II. Redactează o telegramă adresată unui prieten din altă localitate prin care îl anunţi că veţi sosi în oraşul lui la o anumită dată şi la o anumită oră.

III. Demonstrează apartenenţa la specia baladei populare a unui text studiat în gimnaziu.

VIII.20

I. Citeşte cu atenţie textul pentru a răspunde la întrebări.

Scanned with OKEN Scanner

"Ce paşnic era satul... Pitit la poala culmii
Ca un ostrov de cuiburi sub streaşina-nvechită,
Îl străjuiau din muche, doinindu-i pururi ulmii
Şi-l încingea pe vale pădurea de răchită.

Părea bârlog sălbatec scobit în cremeni sparte,
Ştiind numai de datini, de hori şi dragul glumii,
Ferit din drumul mare, pierdut aşa departe,
Ca-n basme cu cetatea la marginile lumii!

De cum intrai pe poarta ce-ţi deschidea jitarul,
Te-ntâmpina cu cinste bătrâna noastră casă,
Părând, din largul curţii ce prejmuia hotarul,
Că-ţi zice bună vreme, poftindu-te voioasă.

Tihnită-n rost şi-n robot, ca un altar de sfântă,
Curată, -ncăpătoare, primind cum se cuvine,
La spate cu fântâna şi-un tei cu coama frântă
Şi-alături cu prisaca chiaburilor albine..."

(V. Voiculescu – *Casa noastră*)

1. Precizează specia literară în care se integrează textul şi argumentează cu trei trăsături diferite.
2. Transcrie din text cinci cuvinte care sugerează impresia de vechime şi de linişte.
3. Descoperă, în primele patru versuri, o inversiune şi o personificare.
4. În cel mult cinci rânduri evidenţiază câteva trăsături de caracter ale omului din popor, sugerate în poezie.
5. Indică rima şi ritmul versurilor.
6. Transcrie din text un arhaism; exemplifică alte trei asemenea cuvinte.
7. Exemplifică sensurile propriu, secundar şi figurat ale cuvântului *casă*.

Scanned with OKEN Scanner

8. Găseşte în text trei cuvinte formate prin schimbarea valorii morfologice.
9. Analizează sintactic şi morfologic: *paşnic, bârlog, ştiind, noastră.*
10. Explică folosirea virgulei de la sfârşitul primului vers din strofa a treia şi a punctelor de suspensie în ambele situaţii.
11. Construieşte trei fraze în care cuvântul *de* cu valoare de conjuncţie subordonatoare să introducă, pe rând, o condiţională, o concesivă şi o consecutivă.
12. Dezvoltă într-o propoziţie echivalentă cuvântul *părând* şi precizează felul subordonatei obţinute.
13. Construieşte următoarea frază: CS + AT + PP + SB + CT
14. Transcrie din text două subordonate diferite; indică felul fiecăreia.
II. De câteva zile faci o călătorie prin ţară. Adresează familiei o scrisoare în care să-ţi împărtăşeşti impresiile de drum.
III. În una-două pagini realizează caracterizarea unui personaj dintr-un basm inclus în manualele alternative pentru ciclul gimnazial.

VIII.21

I. Citeşte cu atenţie textul pentru a răspunde la întrebări.

"Eşti atât de frumoasă, iarna!
Câmpul întins pe spate, lângă orizont,
şi copacii opriţi, din fuga crivăţului...
Îmi tremură nările
şi nici o mireasmă,
şi nici o boare,
doar mirosul îndepărtat, de gheaţă,
al sorilor.
Ce limpezi sunt mâinile tale, iarna!

Scanned with OKEN Scanner

Şi nu trece nimeni
doar sorii albi se rotesc liniştit, idolatru
şi gândul creşte-n cercuri
sonorizând copacii
câte doi,
câte patru."

(Nichita Stănescu)

1. Precizează genul literar în care se integrează versurile şi argumentează pe scurt.
2. Identifică, în poezie, trei procedee artistice diferite; numeşte-le.
3. Indică măsura primelor două versuri.
4. Evidenţiază elementele terestre şi cosmice din poezie, sentimentele şi stările sufleteşti pe care le sugerează.
5. În maximum cinci rânduri prezintă imaginea peisajului de iarnă, aşa cum se desprinde din poezie.
6. Scrie din text cinci cuvinte care fac parte din vocabularul fundamental.
7. Exemplifică sensul propriu de bază, sensul secundar şi un sens figurat al cuvântului *câmp*.
8. Construieşte propoziţii în care să pui în evidenţă valoarile morfologice ale cuvântului *iarnă*.
9. Motivează folosirea în text a ultimei virgule şi a semnului exclamării.
10. Descoperă în text două propoziţii în raport de coordonare prin joncţiune.
11. Analizează sintactic şi morfologic: *îmi, nici o, tale, câte doi.*
12. Indică valoarea morfologică din text a cuvântului *ce*; exemplifică alte patru valori morfologice ale aceluiaşi cuvânt.
13. Construieşte o frază în care o propoziţie subordonată să aibă ca regent pronumele negativ *nici unul*. Indică felul acesteia.
14. Derivă adjective de la substantivele *iarnă* şi *miros*; construieşte cu fiecare câte o propoziţie.

Scanned with OKEN Scanner

15. Precizează felul numeralelor din text; exemplifică (fără propoziţii) celelalte tipuri de numerale învăţate.
16. Precizează valoarea din text a verbului *a fi*; construieşte propoziţii cu celelalte valori ale acestuia şi precizează-le.
17. Alcătuieşte propoziţii în care cuvintele *nimeni* şi *câte doi* să îndeplinească funcţia sintactică de atribut; indică felul fiecăruia.
18. Construieşte fraze în care verbul *a creşte* să fie regent pentru câte o propoziţie CŢ, CV, CNS.
19. Pune verbul *trece* la modurile infinitiv, gerunziu şi supin, apoi exemplifică funcţia de complement indirect a fiecăruia.
20. Precizează toate tipurile de articole existente în text.

II. Redactează o scrisoare în care să adresezi felicitări bunicilor, cu ocazia aniversării nunţii de aur.
III. Demonstrează, în una-două pagini, apartenenţa la specia literară a schiţei a unui text literar citit în clasă.

VIII.22

I. Citeşte cu atenţie textul pentru a răspunde la întrebări.

"Ce mi-i vremea când de veacuri
Stele-mi scânteie pe lacuri,
Că de-i vremea rea sau bună,
Vântu-mi bate, frunza-mi sună,
Şi de-i vremea bună, rea,
Mie-mi curge Dunărea.
Numai omu-i schimbător,
Pe pământ rătăcitor,
Iar noi locului ne ţinem,
Cum am fost, aşa rămânem..."

(M. Eminescu – *Revedere*)

Scanned with OKEN Scanner

1. Precizează genul literar în care se încadrează textul şi argumentează pe scurt.
2. Motivează folosirea în text a verbelor la modul indicativ timpul prezent.
3. Evidenţiază câteva sentimente şi stări sufleteşti exprimate în versurile de mai sus.
4. Ce trăsături ale existenţei umane evidenţiază autorul în finalul strofei, în antiteză cu caracterul etern al naturii.
5. Selectează din text două-trei cuvinte care exprimă ideea de eternitate şi alte două-trei care sugerează caracterul trecător al fiinţei umane.
6. Accentuează corect cuvintele: *veacuri, scânteie, Dunărea, rătăcitor, locului.*
7. Indică felul sunetelor din cuvântul *Dunărea.*
8. Găseşte un derivat substantival şi unul verbal de la cuvântul *rău* şi construieşte cu fiecare câte o propoziţie.
9. Subliniază din următoarea înşiruire numai cuvintele polisemantice: *vreme, frunză, curge, pământ, Dunăre.*
10. Analizează sintactic şi morfologic: *ce, vremea, schimbător, aşa.*
11. Indică felul subordonatei introduse prin conjuncţia subordonatoare *de*. Construieşte cu aceeaşi conjuncţie alte trei subordonate diferite; precizează-le.
12. Exemplifică alte valori morfologice decât în text ale cuvintelor: *de, iar, ne, am.*
13. Explică folosirea virgulei de la sfârşitul versului al treilea şi punctele de suspensie.
14. Construieşte o frază în care un verb copulativ din text să fie, simultan, regent pentru o subordonată subiectivă şi una predicativă.
II. Te numeşti Ioana (Ioan) Apostolescu şi locuieşti în Iaşi, strada Licuricilor. nr. 208, elevă (elev) la Şcoala Generală nr. 100. Pe *o foaie separată* redactează o cerere adresată

Scanned with OKEN Scanner

directorului școlii în care soliciți eliberarea certificatului de absolvire a opt clase.

III. Caracterizează un personaj masculin, la alegere, dintr-o operă dramatică studiată.

VIII.23

I. Citește cu atenție textul pentru a răspunde la întrebări.

"În vremea de demult, pe când oamenii de pe lumea asta știau și puteau mai mult decât ce pot și știu cei de acum, pe când pruncul de trei zile îți număra numai într-o clipă toate stelele de pe cer, și vedea cu ochișorii cum crește iarba câmpului și auzea cu urechile cum sfârâie fusele când toarce paianjenul... pe vremea de atunci trăia, în plaiurile Buzăului o împărătească tare și mare, pe care o chema Doamna Neaga. Ea își avea palatele ei tocmai acolo, în codrii Cislăului, unde se văd și astăzi, pe o măgură mare, ocolită cu pâraie, temeliile de zid ale cetății ei, iar grădinile și livezile, în care ea se preumbla când i se făcea urât acasă, și le avea pe colnicele Lapoșului, unde stă și acum puțul ei cu colac de piatră, săpat cu slove, pe care, zău, nici cei mai cărturari din ziua de astăzi nu le mai pot ghici.

Din toți copiii câți Dumnezeu îi dase și-i luase înapoi la sine, Doamna Neaga rămăsese în văduvie numai cu un fecior pe care-l iubea ca lumina ochilor. Era și drăgălaș – bată-l fericea! – puiul de împărat. Mândru ca strălucitul soarelui la amiazi, blând ca razele line și mângâietoare ale lunei, sprinten ca luceafărul sclipitor al dimineții și înțelept ca și întreaga tăria cerurilor..."

(Al. Odobescu – *Pseudokynegeticos*)

1. Indică specia genului epic în care se încadrează textul.

Scanned with OKEN Scanner

2. Precizează ce moment al subiectului ilustrează textul şi argumentează pe scurt.
3. Descoperă în fragment două elemente de oralitate.
4. Evidenţiază, pe scurt, trăsăturile de caracter ale fiului de împărat, aşa cum se desprind din text.
5. Transcrie din text două procedee artistice diferite; indică-le.
6. Introdu în contexte potrivite formele: *de mult, de cât, nu mai.*
7. Din înşiruirea următoare subliniază numai cuvintele formate prin derivare: *împărătească, împărat, văduvie, tocmai, preumbla, astăzi.*
8. Construieşte propoziţii în care substantivele *stea* şi *cetate* să fie folosite cu sens figurat.
9. Exemplifică sensuri omonime ale cuvântului *cer.*
10. Analizează sintactic şi morfologic: *demult, de trei zile, în care, la sine.*
11. Transcrie din text două propoziţii în raport de coordonare copulativă.
12. Construieşte câte o propoziţie în care adverbul *mult* să fie folosit la gradele de comparaţie superlativ relativ şi comparativ de egalitate.
13. Exemplifică funcţiile sintactice de atribut, complement indirect şi complement circumstanţial de loc ale pronumelui reflexiv în cazul acuzativ *sine.*
14. Construieşte propoziţii în care cuvântul *cei* să aibă valori morfologice diferite, altele decât în text. Precizează-le.
II. Te întorci, mai devreme decât era planificat, în oraşul natal. Anunţă acest fapt printr-o telegramă adresată părinţilor.
III. În una-două pagini povesteşte un fragment semnificativ din desfăşurarea acţiunii unui roman studiat în clasă.

VIII.24

I. Citeşte cu atenţie textul pentru a răspunde la întrebări.

Scanned with OKEN Scanner

"Vară. Amiaza juca în câmpie, un joc ciudat, leneș, încâlcit. Râpele din malul râului, coapte de căldură, scânteiau gălbui.

În vad la râu, bunica Paraschiva spăla rufe. Le înmuia în apă clătindu-le, le întindea pe un pietroi și le bătea îndesat cu maiul. Lângă ea, clipind iute sub pulsațiile fierbinți ale soarelui, Bănică se prăjea pe nisip. Avea un cap ca de ied, cu păr blond, nepieptănat și tălpile murdare de sucul merelor pe care, noaptea, le scuturase vântul. În zori bunica Paraschiva adunase merele într-un coș, iar el se suise cu picioarele pe ele, nevăzut de nimeni, le tocase și le vărsase în ulucul porcilor.

Acum, stând lungit pe spate, număra loviturile pe care le da bunica Paraschiva și mânca o felie de pâine unsă cu magiun de struguri. Mesteca plictisit, încercând parcă o deznădejde a mâncării, la fel ca și taică-su azi dimineață, când, el, Bănică, stând rezemat cu coatele și bărbia de marginea bufetului vechi, scos în curte să-l repare lemnarul, își făcuse socoteala cum să obțină plăcile de alamă din urechile ciubotelor pa care le încălța maică-sa ca să nu se înțepe în mirişte."

(Fănuș Neagu – *Descoperind râul*)

1. Precizează ce moment al subiectului ilustrează textul de mai sus și motivează pe scurt.
2. Indică modurile de expunere folosite în fragment.
3. Arată ce timp al verbelor folosește de obicei autorul în text și evidențiază rolul său în povestire.
4. Extrage din text cuvinte și expresii care sugerează starea de moleșeală, de plictiseală, specifică amiezii de vară.
5. Realizează un scurt portret al copilului pe baza sugestiilor din text.
6. Identifică în text un augmentativ; indică un diminutiv al aceluiași cuvânt.

Scanned with OKEN Scanner

7. Transcrie din text un substantiv numai cu formă de singular şi altul numai cu formă de plural.
8. Subliniază numai cuvintele formate prin derivare: înmuia, întindea, încercând, înţepe, îndesat.
9. Identifică locuţiunile din următoarele grupuri de cuvinte şi precizează felul fiecăreia: *în vad, în zori, în câmpie, pe care, pe spate, în curte.*
10. Exemplifică valoarea polisemantică a verbului *a bate*, pe baza a trei locuţiuni diferite.
11. Analizează sintactic şi morfologic: *vară, gălbui, stând, Bănică.*
12. Construieşte propoziţii în care substantivul *căldură*, precedat de prepoziţie să îndeplinească funcţii sintactice de complement de agent, atribut substantival, complement circumstanţial de mod, complement circumstanţial de cauză.
13. Precizează felul ultimelor două subordonate din text, apoi contrage-le în părţile de propoziţie echivalente.
14. Precizează valoarea morfologică a cuvântului *iute* şi apoi trece-l prin toate gradele de comparaţie (fără propoziţie).

II. Redactează o scrisoare de mulţumire adresată unui prieten din altă localitate care te-a ajutat să cunoşti locurile pitoreşti de acolo cu ocazia unei recente excursii.

III. Precizează genul şi specia în care se încadrează următorul text şi apoi demonstrează în una-două pagini apartenenţa la specia respectivă.

"Ce te legeni, plopule,
Fără ploaie, fără vânt
Cu vârful tot la pământ?
- Da' cum nu m-oi legăna,
Dacă mi-a trecut vremea
Şi-a venit **iarna** cea grea?
Vântul bate vălurele

Scanned with OKEN Scanner

Şi-mi aduce dor şi jele
De pe unde-s păsărele.
Vântu-mi bate năduşit,
Frunza-mi pică la pământ
Şi mă lasă amărât;
Vântu-mi bate cam domol,
Păsările se duc stol
Şi mă lasă amărât
De mă clatin la pământ
Făr' de ploaie, făr' de vânt."

(*Folclor*)

VIII.25

I. Citeşte cu atenţie textul pentru a răspunde la întrebări.

"- Tu, Harap Alb, rămâi aici într-însa toată ziua şi iaca ce ai de făcut: pune-ţi obrăzarul cum se pune, iară sabia să n-o slăbeşti din mână; şi de-amiază, când a veni cerbul aici la izvor să beie apă şi s-a culca, ş-a adormi, cu ochii deschişi, cum i-i feliuşagul, tu, îndată ce li-i auzi horăind, să ieşi afară încetişor şi să potriveşti aşa ca să-i zbori capul dintr-o singură lovitură de sabie şi apoi repede să te arunci în groapă şi să şezi acolo într-însa până după asfinţitul soarelui..."

(Ion Creangă – *Povestea lui Harap Alb*)

1. Precizează specia literară în care se încadrează fragmentul şi motivează în patru-cinci rânduri.
2. Indică modul de expunere folosit în text.
3. Argumentează pe scurt folosirea frecventă a verbelor de mişcare.
4. Explică semnificaţia expresiei "iară sabia să n-o slăbeşti din mână".

Scanned with OKEN Scanner

5. Transpune textul în vorbire indirectă.
6. Motivează folosirea semnelor ortografice şi de punctuaţie din propoziţia "- Tu, Harap Alb, rămâi aici într-însa toată ziua..."
7. Precizează valorile morfologice ale cuvântului *i* din sintagma *i-i feliuşagul.* Construieşte enunţuri cu alte două valori ale aceluiaşi cuvânt şi precizează-le.
8. Transcrie din text două propoziţii în raport de coordonare adversativă.
9. Identifică în text o interjecţie şi o altă parte de vorbire formată prin schimbarea valorii morfologice a interjecţiei.
10. Construieşte enunţuri în care cuvintele *aici, dânsa, de făcut* să îndeplinească funcţia sintactică de atribut; precizează felul fiecăruia.
11. Transcrie din text două cuvinte polisemantice.
12. Construieşte fraze în care o subordonată subiectivă şi una predicativă să fie introduse prin adverbul relativ *cum.*
13. Identifică în text un diminutiv; formează augmentativul unui cuvânt, la alegere.
14. Dezvoltă în propoziţie echivalentă verbul *horăind.*
II. Colegul (colega) ta Mihai (Mihaela) Georgescu a obţinut dreptul de a participa la etapa naţională a unui concurs literar. Adresează-i o scrisoare de felicitare cu această ocazie.
III. Demonstrează în 1-2 pagini apartenenţa la specia nuvelei a unui text literar inclus în manualele alternative de gimnaziu sau citit în clasă.

VIII.26

I. Citeşte cu atenţie textul pentru a răspunde la întrebări.

„M-am băgat surugiu la cuvinte:
Le momesc cu văpăi, le hrănesc cu jăratec,
Le strunesc în ham de gând, când lin, când sălbatec,

Scanned with OKEN Scanner

Le-ncing cu harapnicul dorului şi mână-nainte!

Ca să nu zboare la cer ca purecii din basm, pripite,
Mă plec la fiecare, migălos faur,
Şi-ncalţ agerile versuri la copite
Cu potcoavele rimelor de aur.
Oprim în nori, la palatul de cleştaruri
Să furăm umbra frumoasei din vis, fără trup, nici sânge.

Dar scorpia-i după noi. Arunc în urmă zaruri,
Coif şi buzdugan, toate grelele-mi daruri:
Inima, sufletul, minţile nătânge..."

(Vasile Voiculescu: *Poezia*)

1. În cel mult cinci rânduri argumentează că textul de mai sus este un fragment dintr-un text literar.
2. Motivează folosirea frecventă a verbelor la timpul prezent în prima strofă.
3. Precizează tipurile de rimă folosite în text.
4. Transcrie din fragment două procedee artistice diferite şi numeşte-le.
5. Evidenţiază semnificaţia primului vers, prin raportare la titlul creaţiei.
6. Accentuează corect cuvintele: *jăratec*, *purecii*, *buzdugan*.
7. Identifică, în text, 1-2 cuvinte numai cu formă de singular.
8. Precizează dacă *lin* este omonim, paronim sau cuvânt polisemantic; exemplifică.
9. Analizează sintactic şi morfologic următoarele cuvinte: *la fiecare*, *din vis*, *toate*.
10. Construieşte propoziţii cu alte valori morfologice decât în text ale cuvintelor: *m*, *(î)nainte*, *în urmă*.
11. Transcrie din text două cuvinte formate prin schimbarea valorii morfologice.

Scanned with OKEN Scanner

12. Identifică în fragment, două propoziții aflate în raport de subordonare; precizați care este principala și care este subordonata.
13. Explică folosirea virgulei în ultimul vers.
14. Exemplifică funcțiile sintactice de atribut în acuzativ, complement de agent, nume predicativ ale pronumelui personal *noi*.
15. Ilustrează în propoziții valorice morfologice ale cuvântului *i*, altele decât în text.
II. Te numeşti Mihai/Mihaela Vasilescu şi eşti elevă la Şcoala Nr. 100 din Iaşi. Adresează unui prieten (unei prietene) pe nume Ioan/Ioana invitația de a participa la Zilele Şcolii.
III. Demonstrează că un text în proză, la alegere, este operă epică.

VIII.27

I. Citeşte cu atenție textul pentru a răspunde la întrebări.

„Locomotiva alerga adulmecând traversele, sforăind la podețe, țipând prelung la ivirea capetelor albe de pod iar pistoanele zvârleau ritmic lucioasele articulații de-a lungul înaltelor şi multiplelor roți. Hurducarea monotonă, ciocănitul ascuns de lanțuri şi tampoane care bătea necontenit măsurile se prefăceau la podùri în prăbuşiri asurzitoare de mari plăci de fier, după care urma iluzia unei linişti curgătoare, de izvor. Terasamentul luneca pe dedesubt, smulgând după sine stâlpii de telegraf şi Jim se trudea zadarnic să pună un punct fix în prundişul anonim, părăsind cu regret o grindă înnegrită de catran, o tufă pipernicită sau o cremene lăptoasă cu care ochiul se familiarizase din goană."

(George Călinescu - *Cartea nunții*)

Scanned with OKEN Scanner

1. Precizează modul de expunere folosit în text.
2. În cel mult cinci rânduri motivează frecvența verbelor la imperfect în fragmentul de mai sus.
3. Transcrie din text trei verbe folosite cu sens figurat.
4. Găseşte un titlu potrivit pentru acest text.
5. Explică pe scurt semnificația fragmentului: „terasamentul luneca pe dedesubt, smulgând după sine stâlpii de telegraf..."
6. Precizează modul de formare a cuvintelor: *dedesubt*, *înnegrit*, *asurzitoare*, *necontenit*.
7. Trece la numărul plural următoarele cuvinte: *fix*, *grindă*.
8. Motivează scrierea cu consoană dublă a cuvântului *înnegrit*; exemplificați alte trei cuvinte ortografiate la fel.
9. Construieşte trei propoziții în care verbul *țipând* să îndeplinească, pe rând, funcțiile sintactice de subiect, atribut verbal, complement indirect.
10. Transcrie din text două propoziții subordonate atributive; precizează pentru fiecare, termenul agent.
11. Identifică în text două cuvinte care fac parte din vocabularul fundamental şi două aparținând masei vocabularului.
12. Analizează sintactic şi morfologic următoarele cuvinte: *pe dedesubt*, *cu care*.

13. Construcția *plăci de fier* reprezintă:
a) o locuțiune substantivală
b) o expresie
c) o îmbinare întâmplătoare de cuvinte
14. Foloseşte în propoziții cuvântul *urma* cu valori morfologice diferite; precizează-le.
II. Adresează dirigintei tale o invitație pentru a participa la o sesiune ştiințifică a elevilor.
III. Povesteşte desfăşurarea acțiunii şi punctul culminant al unei nuvele citite în clasă.

Scanned with OKEN Scanner

VIII.28

I. Citeşte cu atenţie textul pentru a răspunde la întrebări:

„Au început să fie iar arborii de aur
Şi tremură minunea palatelor de foi.
Se pârguieşte vremea întinsă pe coclauri.
Divinităţi streine au poposit în noi.

Oracolele-s clare şi pacea scânteiază.
E-n tot o plinătate cu-ndemnuri de huzur.
Din slavă, peste linişti, o pajură veghează
Ca într-o-mpărătească hrisoavă de azur.

Dar aur şi azururi sunt goale vicleşuguri
Aduni din orice toamnă o boabă de-nţeles
Şi dincolo de ţarcul îngustelor belşuguri
Dă orizont tristeţii imensul câmp cules.

Tu strâns lipeşti obrazul de ziua care trece.
E ce-ai mai drag sub cerul atâtor spulberări...
Obrazul dulce-al zilei, mai tras şi tot mai rece,
Încet se depărtează, întors spre alte zări."

(Vasile Voiculescu - *Inscripţie pe o zi de toamnă*)

1. Argumentează în cel mult cinci rânduri că textul de mai sus este o descriere în versuri.
2. Numeşte două sentimente dominante în poezie.
3. Explică pe scurt semnificaţia versului: „E-n tot o plinătate cu-ndemnuri de huzur."
4. Transcrie din text trei figuri de stil diferite şi numeşte-le.
5. În versurile de mai sus, folosind persoana a doua, poetul se adresează:

a) propriei fiinţe

Scanned with OKEN Scanner

b) iubitei
c) toamnei

6. Explică semnificația versului „Dar aur și azururi sunt goale vicleșuguri" pentru a numi și motiva starea eului liric.
7. Precizează felul sunetelor din cuvintele *noi* și *aur*.
8. Transcrie din prima strofă trei cuvinte bisilabice.
9. Din următoarea înșiruire subliniază numai cuvintele polisemantice: slavă, arbore, palat, huzur, orizont, coclauri.
10. Indică valoarea morfologică din text a cuvintelor: *străine*, *toamna*, *alte*. Exemplifică în propoziții alte valori morfologice ale aceloraşi cuvinte.
11. Transcrie din text cel puțin un cuvânt numai cu formă de singular.
12. Ilustrează sensul propriu, sensul secundar și sensul figurat al cuvântului *cer*.
13. Analizează sintactic și morfologic: *cu îndemnuri*, *goale*, *care*.
14. Precizează felul subordonatei „ce-ai mai drag sub cerul atâtor spulberări.
15. Construiește trei fraze în care subordonatele *finală*, *concesivă* și *modală* să aibă ca regent verbul *a veghea*.
16. Realizează contragerea propoziției „care trece" în parte de propoziție corespunzătoare.
II. Te numești Ștefan (Ștefania) Vasilescu și ești elev(elevă) la școala nr. 100 din Iași. Într-o cerere adresată directorului solicită aprobarea pentru o adeverință de elev, necesară la biblioteca orășenească.
III. Caracterizează la alegere un personaj literar dintr-o operă dramatică citită în clasă.

VIII.29

I. Citește cu atenție textul pentru a răspunde la întrebări.

Scanned with OKEN Scanner

„Cică era odată într-un sat un om grozav de leneş; de leneş ce era, nici îmbucătura din gură nu şi-o mesteca. Şi satul, văzând că acest om nu se dă la muncă nici în ruptul capului, hotărâ să-l spânzure pentru a nu mai da pildă de lenevire şi altora. Şi aşa se aleg vreo doi oameni din sat şi se duc la casa leneşului, îl umflă pe sus, îl pun într-un car cu boi, ca pe un butuc nesimțitor şi hai cu dânsul la locul de spânzurătoare.

Aşa era pe vremea aceea.

Pe drum se întâlnesc cu o trăsură în care era o cucoană. Cucoana, văzând în carul cel cu boi un om care semăna a fi bolnav, întrebă cu milă pe cei doi țărani zicând:

- Oameni buni, se vede treaba că omul cel din car e bolnav, sărmanul, şi-l duceți la vro doftoroaie undeva, să se caute?

- Ba nu cucoană - răspunse unul dintre țărani - să ierte cinstită fața dumneavoastră, dar aista e un leneş care nu credem să fi mai având pereche în lume, şi-l ducem la spânzurătoare, ca să curățim satul de un trândav..."

(Ion Creangă: *Povestea unui om leneş*)

1. Identifică două moduri de expunere prezente în text.
2. Transcrie fragmentul din text care evidențiază lenea teribilă a săteanului.
3. Povesteşte în cel mult 10 rânduri fragmentul dat.
4. Exemplifică cel puțin un proverb despre lene sau leneşi.
5. Explică înțelesul propoziției „Aşa era pe vremea aceea".
6. Transcrie din text un fragment de vorbire directă şi unul de vorbire indirectă.
7. Indică patru caracteristici prin care să argumentezi că acest text este *o narațiune*.
8. Explică într-un text de cinci rânduri atitudinea sătenilor.
9. Motivează folosirea liniilor de pauză din ultima frază
10. Identifică în text trei regionalisme şi transcrie-le.

Scanned with OKEN Scanner

11. Exemplifică două cuvinte din fragment care şi-au schimbat valoarea morfologică.
12. Extrage din fragment două verbe (locuţiuni verbale) la moduri nepredicative şi indică funcţia sintactică.
13. Identifică în text un predicat exprimat prin altă parte de vorbire decât verb.
14. Construieşte enunţuri în care să incluzi formele: *o dată, ce-l; explică ortografia.*
15. Explică folosirea semnelor ortografice şi de punctuaţie din contextul: „- Oameni buni!"
16. Contrage ultima subordonată din text.
17. Indică felul subordonatelor din contextul: „Se vede treaba că omul cel din car e bolnav, sărmanul, şi-l duceţi la vro doftoroaie undeva, să se caute?"

II. Te cheamă Mihai (Mihaela) Popescu. Peste trei zile vei face o vizită prietenului (prietenei) Mihaela Vasilescu din Craiova. Anunţă-i lucrul acesta printr-o telegramă.

III. În una-două pagini demonstrează apartenenţa la specia fabulei a unui text literar studiat în clasă.

VIII.30

I. Citeşte cu atenţie textul pentru a răspunde la întrebări.

„A fost odată un om necăjit ca vai de capul lui. Şi nu era prost creştinul, dar o piază rea i se punea de-a curmezişş, aşa că tot ce făcea îi ieşea pe dos. Muncea din răsputeri omul şi abia ce putea să încropească după multe trude şi necazuri câţi bani, că o năpastă şi da peste el, de-l lăsa şi mai sărman ca mai înainte.

Scanned with OKEN Scanner

Dar toate astea nu-i abăteau puterile căci sădise, se vede, Dumnezeu într-însul viață de prisos ca să poată suferi mai bine.

De la un timp şi-a dat el cu gândul că poate locul unde i se nemerise să stea şi să muncească e blăstămat. Şi luându-şi ce brumă îi mai rămăsese, se mută cu sărăcie cu tot aiurea. Dar nici acolo nu-i fu mai acătărei."

(Dimitrie Anghel - *Povestea celor necăjiți*)

1. Demonstrează cu trei argumente că textul aparține unei opere epice.
2. Identifică, în prima parte a textului, cuvinte şi expresii care sugerează starea personajului.
3. Propune un proverb care să ilustreze condiția omului fără noroc în viață.
4. Explică înțelesul expresiei „nu-i fu mai acătărei".
5. Precizează modul de expunere folosit în text.
6. Arată care este statutul naratorului în acest text literar.
7. Observă la personajul prezentat, o calitate şi un defect.
8. Din următoarea înşiruire subliniază numai cuvintele care conțin semivocale: odată, vai, lui, piază.
9. Desparte în silabe: *odată*, *răsputeri*, *abia*, *încropească*.
10. Precizează sinonimele cuvintelor: *să încropească*, *năpastă*, *aiurea*.
11. Selectează din text trei exemple diferite de locuțiuni şi identifică felul fiecăreia.
12. Identifică, în ultimul paragraf al textului două cuvinte cu formă neliterară.
13. Indică valorile morfologice ale verbului *a fi* din text.
14. Include în contexte potrivite următoarele forme: *o dată*, *mai*.
15. Analizează sintactic şi morfologic: *câțiva*, *blăstămat*, *mai acătărei*.
16. Transcrie din fragment o propoziție incidentă.

Scanned with OKEN Scanner

II. Adresează o scrisoare de felicitare bunicilor cu ocazia nunții de aur.

III. Povestește conținutul unei opere literare epice în versuri citită de tine, evidențiind și momentele subiectului.

Scanned with OKEN Scanner

RĂSPUNSURI

V. 1.

1. Poezia realizează o imagine a toamnei cu mijloacele specifice literaturii. Sunt exprimate variate sentimente şi stări sufleteşti, iar imaginea de natură se conturează prin intermediul unor procedee artistice.
2. Siluetele oamenilor care se profilează în lumina tulbure a amurgului par a se confunda cu coşurile în care duc strugurii.
3. „raza purpurie", „cerul greu";
4. „vin fetele cântând din vie"
   „flăcăi / Ţin cerul toamnei greu pe umăr."
5. Fetele aduc strugurii culeşi din vie, flăcăii duc la cramă rodul viilor.
6. Bucurie, satisfacţie, sentimentul muncii împlinite.
7. cântând, strugurii, purpurie, toamnă;
8. noapte, (a) înnopta, nopticică, noptatic;
9. Are să *vie* azi. (verb)
   Iepurii *roḍ* coaja copacilor. (verb)
10. Amurgit, însorit;
11. *amurg* roşietic, *toamnă* binecuvântată;
12. cântând, purtând;

V.2.

1. Opera este scrisă în proză, ideile, sentimentele, stările sufleteşti sunt exprimate indirect, prin intermediul acţiunii şi al personajelor.
2. Lăpuşneanul întreabă zâmbind de ce să nu mai omoare. Doamna îi răspunde că vrea să nu mai verse sânge, să nu mai vadă capete tăiate, că-i sare inima din ea.

   Domnitorul o asigură că de poimâine nu va mai vedea asemenea lucruri, apoi îi promite un leac de frică. Nedumerită soţia îl întreabă ce vrea să zică.

Scanned with OKEN Scanner

3. Să nu mai ucidă.
4. Alexandru Lăpuşneanul şi doamna Ruxandra.
5. "mă înspăimânt", "cum se cade", "cum este potrivit";
6. zâmbitor, omorât, inimos;
7. copil, copilaş, copilandru, copilărie, copilăros;
8. tă*i*ate, ved*ea*, vr*eau*;
9. poimâine, petrecu;
10. copii: A făcut mai multe copii la certificatul de naştere.
    Copii: Pe stradă trec copii.
11. doamnă;
12. Nu *vei* mai vedea;
    ar *fi* vrut;
    am fost;

V.3.

1. Opera prezintă înfruntarea dintre bine şi rău, din care binele iese învingător. Împleteşte fapte supranaturale cu fapte reale, unele personaje au trăsături fantastice. Începe cu formule tipice, prin intermediul cărora cititorul este proiectat în lumea basmului.
2. Împăratul, după moartea soţiei sale îşi îndreaptă toată dragostea asupra celor trei fiice ale sale.
3. Se dovedesc linguşitoare.
4. „Atâta o tăie şi pe dânsa capul, atâta şi vorbi."
5. Un împărat, rămas văduv, îşi revarsă toată dragostea asupra fiicelor sale. Fetele se străduiesc să-l ajute să uite supărarea provocată de pierderea soţiei. Într-o zi, împăratul le întreabă cât de mult îl iubesc. Fetele mai mari răspund că îl iubesc aşa cum iubesc mierea şi zahărul.
6. *râu*; *mâhn-; sârg-;*
7. I-a pus o *întrebare* (subst.)
   Avea o figură *întrebătoare.* (adj.)
8. a *învăţa*, *învăţătură*, *învăţător*, *neînvăţat*, *învăţământ*;
9. toa*tă*, sile*au*, mi*erea*;

Scanned with OKEN Scanner

10. *sârguință, împărăție, nùmai, mâhnìrea;*

V.4.

1. Modul de expunere folosit de către autor în partea a doua a textului este *dialogul*. Se reproduce discuția dintre învățător și Cănuță. Se evidențiază astfel sentimentele și stările sufletești ale personajelor și se sugerează trăsături de caracter ale acestora.
2. a rămas orfan;
3. dispreț, răutate;
4. „a ajuns cu chiu cu vai în clasa a IV-a";
5. confuzie, teamă;
6. bucurie: hiatul *i-e*; școală: diftongul *oa*; românească: diftongul *ea*; aveau: triftongul *eau*;
7. învățătùra, încruntàt, neghiòbule;
8. *când, se; copil, bine*
9. bu-cu-ri-e; ur-mă-ri-le; în-vă-ță-tu-ră; al-da-tă;
10. chiu - patru litere, două sunete;
vai - trei litere, trei sunete;
neghiob - șapte litere, cinci sunete;
11. *bucurie* - sufixul –ie;
încruntat - sufixul –at;
12. copilărie, copilăresc, copiluț, copilărește, copilăros, a copilări;

V.5.

1. Opera aparține genului epic.
2. Ștefan cel Mare, așa cum reiese din fragment, este un bun creștin, viteaz, încrezător în poporul pe care îl conduce.
3. „s-au istovit ruga", „au strâns oaste, feliuri de feliuri de oameni", „au lăsat Cetatea Neamțului de a o mai bate", „o istovi ruga";
4. Sugerează iuțeala acțiunilor domnitorului.

Scanned with OKEN Scanner

5. Sugerează o acțiune în plină desfășurarea, forța loviturilor lui Ștefan.
6. Oameni deosebiți, de toate categoriile.
7. p*oa*te, cetat*ea*, biseric*ii*;
8. „a istovi", „a se bate";
9. *mărsu* = verb predicativ, conjugarea a III-a, diateza activă, modul indicativ, timpul perfect simplu (formă arhaică), nr. singular, persoana a III-a, funcția sintactică de predicat verbal;
   la dânsul = pronume personal, persoana a III-a, nr. singular, genul masculin, cazul acuzativ, funcția sintactică de complement circumstanțial de loc + prepoziția *la*;
   a lui = pronume personal, persoana a III-a, forma accentuată, genul masculin, nr. singular, cazul genitiv, funcția sintactică de nume predicativ;
10. și-o istovi, va mai face, are să vie;
11. ușa, sihastr*ului*, *un* părinte, *o* mănăstire;
12. Vorbeau *despre oameni* (complement indirect);
13. *Ar fi* vrut, *are* să știe;

V.6.

1. Autorul prezintă fapte și întâmplări într-o anumită ordine, la care participă o serie de personaje. Este scris în proză, atitudinea autorului fiind una obiectivă. Se pot desprinde unele trăsături de caracter ale personajelor.
2. - Călătorul se apropie de hanul Mânjoloaiei.
   - După moartea soțului a reușit să aducă hanul la o stare înfloritoare.
   - Din întâmplarea cu tâlharii reiese că avea puteri supranaturale.
3. „a picat jos", „era mort", „amuțise";
4. „s-a plătit de datorii, a dres acaretul, a mai ridicat un grajd de piatră..."

Scanned with OKEN Scanner

5. a făcut tot posibilul; s-a descurcat;
6. bărbat, bărbătesc, îmbărbătat, bărbătos, bărbăție, a îmbărbăta;
7. odată;
8. „să atace";
9. acaret = unelte din gospodărie;
   farmece = vrăji;
10. gând, lumină, comoară, tâlhar;

V.7.

1. Prezintă, prin intermediul imaginilor artistice, trăsăturile caracteristice ale unui anumit loc. Atitudinea scriitorului este una subiectivă, participarea sa sufletească fiind intensă. Împletește sugestii vizuale și auditive.
2. Sugerează universul copilăriei
3. Comparație: „ne mângâie de înșelăciunile vieții ca dulcele soare al copilăriei";
   personificare: „ umbre... îmi râd încet și cu iubire"
   epitet: „țintirimul pestriț";
4. Atitudinea autorului este duios-nostalgică;
5. Părul se identifică aici cu copilăria însăși;
6. bucurie, emoție, încântare, entuziasm;
7. co-pi-lă-ri-ei; stră-mo-șeas-că; pâr-lea-zu-lui; în-flo-ri-te; mân-gâ-ie;
8. să ieie = să ia; să răsar = să tresar;
9. *satului* = atribut substantival, cazul genitiv;
   ramurile = complement indirect, cazul acuzativ;
   vântul = subiect, cazul nominativ;
10. A luat o ramură *de răchită* - atribut substantival
    A cântat *o răchită* - complement direct
11. sat, sătuc, sătean, sătesc, sătuleț
12. Merge *încet* - adverb
    Avea un mers *încet* - adjectiv
    Îl privește *dulce* - adverb

Scanned with OKEN Scanner

Mănâncă un măr *dulce* - adjectiv

13. „Iată”

V.8.

1. Versurile exprimă, în mod direct, sentimente şi stări sufleteşti faţă de aspectul de natură prezentat. Atitudinea autorului este subiectivă. Sunt folosite variate figuri de stil.

2. Poetul surprinde aspecte caracteristice din natură la lăsarea serii. Agitaţia specifică scade. Animalele şi păsările îşi caută culcuşul, oamenii se bucură de o odihnă binemeritată.

3. Repetiţia verbului „a adormi” sugerează instalarea progresivă a liniştii în natură.

4. „ca o mamă întristată”, „ca un vis pribeag”, „ca un sân de fată mare”;

5. „mamă întristată”, „ovezele de aur”;

6. cânt, cântare, cântăreţ, cântecel, încântat, necântat;

7. Verbele la prezent introduc pe cititor în ambianţa colţului de natură, îi sporesc participarea sufletească, sugerează ideea de eternitate a vieţii.

8. floarea, pleacă;

9. în-gân-du-ra-tă; ne-văs-tui-că; îm-bră-ţi-şa-re;

10. aurite, îmbrăţişate;

11. S-a întâlnit cu *cei doi*.
Doi s-au întors.
Numeralul a fost folosit cu valoare substantivală.

12. picură – presară;
trudită – obosită;
răzimat – sprijinit;

V. 9.

1. Bunica este o femeie fragilă, delicată, plină de dragoste pentru cei mici, harnică şi pură.

2. „firavei bunici”, „frumoasă de nespus”, „senină şi tăcută”;

3. repetiţie: „torcea, torcea”;

Scanned with OKEN Scanner

enumerație: „cu părul nins, cu ochii mici";

4. imperfectul;
5. Bunica apare ca un model de frumusețe, bunătate, puritate sufletească.
7. duioşie: L-a privit *cu duioşie*.
   pruncie: I-au rămas amintiri frumoase *din pruncie*.
   nespus: Muntele oferea privelişti *de nespus*.
8. Indicativ prezent, indicativ imperfect.
9. Îşi deapănă întâmplările *vieții*.
   S-a săturat *de viață*.
10. Eu *port* o haină nouă.
    Vasele ancorează în *port*.
11. ochi, a ochi, ochios, ochişor;
12. *(la) amintirea* - substantiv comun, genul feminin, nr. singular, cazul acuzativ, funcția sintactică de complement circumstanțial de timp, articulat cu articolul hotărât *–a,* însoțit de prep. simplă *la*;
    unui gând - substantiv comun., genul neutru, nr. singular, cazul genitiv, funcția sintactică de atribut substantival genitival, precedat de articolul nehotărât *unui*;
    (din) viața - substantiv comun, genul feminin, nr. singular, cazul acuzativ, funcția sintactică de atribut substantival prepozițional, articulat cu articolul hotărât *–a,* însoțit de prep. simplă *din*;
    ei - pronume personal, persoana a III-a, forma accentuată, genul feminin, nr. singular, cazul genitiv, funcția sintactică de atribut pronominal;

V. 10.

1. Exprimă în mod indirect idei, sentimente, stări sufleteşti etc., prin intermediul acțiunii şi al personajelor. Prezintă fapte şi întâmplări într-o anumită ordine. La acțiune iau

Scanned with OKEN Scanner

parte personaje principale, secundare, episodice. Modul fundamental de expunere este narațiunea.

2. Un împărat era atât de înțelept, încât reuşea să împace pe toți cei care intrau în conflict. La bătrânețe Dumnezeu i-a dăruit un fiu de care s-a bucurat enorm. Copilul era deştept şi silitor, astfel încât nimeni nu mai avea ce să-l învețe.
3. „drept şi înțelept", „iubitor de pace", „judecător drept";
4. „să-i ofere învățătură"; să-i deschidă noi orizonturi ale cunoaşterii;
5. „a fost odată";
   „şi-am încălecat pe-o·şa şi v-am spus poveste-aşa"; „ş-am încălecat pe-o căpşună şi v-am spus o mare şi gogonată minciună";
6. „aşchia nu sare departe de trunchi";
7. L-a vizitat *odată.* Azi este *o dată* importantă pentru mine.
   Nu *mai* vrea. *M-ai* mai întrebat asta.
   Cele două s-au întors. *Ce le* pasă lor?
8. *A fost, era, fu, fusese*;
9. *A fost* - verb predicativ, conjugarea a IV-a, diateza activă, modul indicativ, timpul perfect compus, persoana a III-a, nr. singular, funcția sintactică de predicat verbal.
   îi - pronume personal, persoana a III-a, forma neaccentuată, nr. singular, cazul dativ, funcția sintactică de complement indirect;
   judecător - substantiv comun, simplu, numărul singular, genul masculin, cazul nominativ, funcția sintactică de nume predicativ, nearticulat;
10. Şi-a exprimat părerea *despre dânsa.*
11. carte – învățătură;
    carte – scrisoare;
12. sfatul - un sfat;
    pacea - o pace;
    darurile - nişte daruri;

Scanned with OKEN Scanner

filozoful - un filozof;

V.11.

1. narațiunea și dialogul;
2. Prezintă o formulă introductivă, locul și timpul acțiunii sunt mitice, personajele pornesc într-o călătorie.
3. „vorbele tale... sunt pentru noi ca o icoană";
4. cu toții, fiecare în felul lui;
5. Eroul de basm „intră în rândul oamenilor" prin căsătorie, iar pentru aceasta trebuie să întreprindă o călătorie.
7. „vorbele tale... sunt ca o icoană";
8. nici-o-da-tă; răs-pun-se-ră; cu-rând;
9. a venit - a sosit, a plecat;
   să intrați - să pătrundeți, să ieșiți;
   curând - imediat, mai târziu;
10. *trei* - numeral cardinal cu valoarea adjectivală, se acordă cu substantivul feciori în genul masculin, nr. singular, cazul acuzativ, funcția sintactică de atribut adjectival;
    (de) însurătoare - substantiv comun, simplu, nr. singular, genul feminin, cazul acuzativ, funcția sintactică de atribut substantival prepozițional, nearticulat, precedat de prepoziția simplă *de*;
    copii - substantiv comun, simplu, genul masculin, nr. plural, cazul vocativ, fără funcție sintactică, nearticulat;
    răspunseră - verb conjugarea a III-a, diateza activă, modul indicativ, timpul perfect simplu, persoana a III-a, nr. plural, funcția sintactică de predicat verbal;
11. Nominativ: A fost odată *un împărat*.
    Dativ: I-a povestit *împăratului*.
    Genitiv: Răspunsul a fost *al împăratului*.
    Vocativ: - Ajută-ne, luminate *împărate*.

Scanned with OKEN Scanner

12. *a, ă* - vocale, *o* – semivocală;
13. A fost odată un împărat (propoziție principală);
(…)care avea trei feciori (propoziție secundară);

V.12.

1. Poetul prezintă un aspect al existenței prin prisma propriei concepții de viață și artistice. Opera este concepută în versuri cu o anumită structură, se folosesc frecvent mijloace de realizare artistică diferite.
2. „vântul... cătând culcuș" – personificare;
„tăcutul *liliac*" – epitet;
„*roșul* mac" – inversiune;
3. admirație, bucurie, încântare, liniște, armonie;
4. elemente terestre: grădină, macul, cicoare, pădurea, drumul
elemente cosmice: vântul, zarea, noaptea, cerul, luna;
5. drumul pustiu;
6. vara;
7. rimă încrucișată, rimă pereche;
8. grădîn•, amurgèște, adâncă, líniște;
9. *pădure*, pădurar, pădurice, împădurit, despădurit, (a) reîmpăduri;
10. articulate cu articol hotărât: pădure*a*, zare*a*;
nearticulate: văi, sat;
11. *abia* - adverb de mod, funcția sintactică de complement circumstanțial de mod;
cărarea - substantiv comun, simplu, genul feminin, nr. singular, cazul nominativ, funcția sintactică de subiect, articulat cu articolul hotărât *a*;
liniștit - adverb de mod, funcția sintactică de complement circumstanțial de mod;
sărac - adjectiv propriu-zis, variabil cu patru forme flexionare (două terminații), genul neutru, nr. singular, cazul acuzativ, funcția sintactică de atribut adjectival;

Scanned with OKEN Scanner

12. Locul acesta este *adânc.* (adjectiv)
Au intrat *adânc* în pădure. (adverb)
13. „Eu cred."

Clasa a VI-a

VI.1.

1. Este o operă literară de mici dimensiuni, dezvoltă un singur fir narativ, surprinde un singur aspect semnificativ din viața personajelor.
2. narațiunea;
3. propoziții şi fraze scurte, eliptice sau întrerupte, verbe la indicativ prezent;
4. Personajul-narator relatează întâmplările la persoana întâi.
5. „pleacă", „se-nchide", „alerg", „trec";
6. alerg – mă grăbesc;
să văz - să mă conving;
un paneraş - un coşuleț;
iatac – odăiță;
7. compartiment, mârâituri, paneraş;
8. Şi-au cumpărat *o casă.*
I-au urat *casă* de piatră.
Au plătit *la casă.*
9. Scrie *frumos.* (adverb)
Are un scris *frumos.* (adjectiv)
A fost ales *cel frumos.* (substantiv)
10. cățelandru;
11. „Să văz". (propoziție simplă)
„Peste şase minute pleacă trenul." (propoziție dezvoltată)

VI.2.

1. Este o creație epică în proză, de mai mare întindere decât schița, dar mai mică decât romanul. Desfăşurarea acțiunii este cronologică. Scriitorul narator are o atitudine obiectivă.

Scanned with OKEN Scanner

Se insistă mai mult asupra personajelor decât asupra acțiunii.

2. Narațiunea.
3. Expoziționea.
4. Tristețe adâncă.
5. „coşul le era gol de făină", „în podul casei abia câțiva saci de porumb";
6. În mijlocul iernii.
7. „Toți ai casei munceau, ca şi înainte de sosirea lui Miron" – Toți munceau.
8. „Era" (în toiul iernii) – predicativ.
   „era" (gol) – copulativ.
9. munceau – leneveau;
   se bucurau - se întristau;
   să vorbească - să tacă;
10. *pământ,* pământiu, pământesc, nepământean, împământare, împământenit;
11. - Munceşte! - Munciți!
12. *lor* - pronume personal, persoana a III-a, forma accentuată, numărul plural, cazul genitiv, funcția sintactică de atribut pronominal;
    gol - adjectiv propriu-zis, variabil, cu două terminații (patru forme flexionare), genul neutru, nr. singular, cazul nominativ, funcția sintactică de nume predicativ;
    ai casei - substantiv comun, simplu, genul feminin, nr. singular, cazul genitiv, funcția sintactică de atribut substantival genitival, articulat cu articolul hotărât *ei*, precedat de articolul posesiv (genitival) *ai*.

VI.3.

1. Exprimă idei, atitudini, sentimente, stări sufleteşti etc. în mod indirect prin intermediul personajelor şi al acțiunii. Relatarea faptelor se face la persoana a III-a, atitudinea

Scanned with OKEN Scanner

autorului fiind una obiectivă. La acțiune participă diferite personaje.

2. Narațiunea.
3. Ilinca este copleşită de oboseală, se gândeşte să-şi amâne pentru a doua zi muncile pe care le mai are de făcut, priveşte în jur cu duşmănie.
4. „frântă de oboseală", „şedea rezemându-se într-un cot", „se uita ca la nişte duşmani";
5. „atârnau *strălucitoare*"; „se uita *ca la nişte duşmani*";
6. târz*iu*, ab*ia*, farfur*ii*le, bucătăr*ie;*
7. un-spre-ze-ce; că-pă-tâ-iul, di-mi-nea-ță;
8. târziu, vase, seară, masă, la;
9. oboseală – epuizare;
   duşmani – inamici;
10. *aceea* - în text, adjectiv demonstrativ;
    pronume demonstrativ de depărtare: A văzut-o *pe aceea.*
    un - în text, articol nehotărât;
    - numeral cardinal: *Un* copil scrie şi doi citesc.
    - adjectiv pronominal nehotărât: *Un* film îi place, alt film nu.
11. stăpânitor, stăpânit, stăpânire, nestăpânit;
12. *(de) mâncăruri* - substantiv comun, simplu, genul feminin, nr. singular, cazul acuzativ, funcția sintactică de atribut substantival prepozițional, nearticulat, precedat de prepoziția *de*;
    (de) căpătâiul - substantiv comun, simplu, genul neutru, numărul singular, cazul acuzativ, funcția sintactică de complement indirect, articulat cu articolul hotărât *-l*, precedat de prepoziția simplă *de*.

VI.4.

1. Surprinde un peisaj din natură, față de care sunt exprimate cu discreție variate sentimente şi stări sufleteşti. Împleteşte

Scanned with OKEN Scanner

imagini vizuale şi auditive. Tabloul de natură se dezvăluie în mod gradat cititorului.

2. E frumoasă, atrăgătoare, fermecătoare.

3. bucurie, încântare, veselie;

4. Ritmul este iambic, rima încrucişată, măsura de 8-9 silabe.

5. „sosit-a vara înapoi", „tot câmpul parcă-ntinereşte";

6. „sărbătoare", „dulce", „întinereşte", „valuri cenuşii", „fac fel de fel de nebunii";

7. - *Ce-a* făcut?
A luat-o pe *cea* mai mare.
N-oi mai veni.
L-a chemat pe *al* doilea.
Vine pentru *a-l* certa.
- *Iar* ai întârziat.
I-ar fi spus.

8. cireada, roi;

9. a arde, arzător, ardere, nears, arsură;

10. fire - caracter; arzătoare- toridă; cenuşie - gri; rămăşiţe - reziduuri

11. întinereşte - îmbătrâneşte; depărtată - apropiată; în urmă - în faţă;

12. *Vara* mergem la mare. (adverb)
Vara este răcoroasă. (substantiv)
Îl priveşte *dulce*. (adverb)
Are un măr *dulce*. (adjectiv)

13. *Stă* acasă.
I-*a stat* ceasul.
Stă să ningă.

VI.5.

1. Exprimă în mod direct idei, atitudini, sentimente. Adresarea se realizează la persoana I, atitudinea eului liric este profund subiectivă, se folosesc frecvent figuri de stil, opera este scrisă în versuri.

Scanned with OKEN Scanner

2. Poetul este cuprins de încântare, liniște sufletească, dragoste față de natură.
3. „gânditoare";
4. „gânditoare ca o frunte de poet";
   „Dintr-un timp și vântul tace";
5. Natura este plină de armonie, de frumusețe.
6. uimire, bucurie;
7. Verbele din strofa a doua, la indicativ prezent, sugerează mișcarea armonică a naturii, clocotul vieții, pe când cele din strofa a treia transmit liniștea și atmosfera tainică la căderea nopții.
8. *brădet, aluniș, pietriș, apăraie*;
9. Copiii *colindă* prin sat.
   Tocmai am cântat o *colindă*.
10. Văzduh - eter; pribeag - vagabond; tainic – secret;
11. Lucrarea *este a poetului*.
    Faima *de poet* era deja răspândită.
12. Merge *încet*. (adverb)
    Te supără mersul său *încet*. (adjectiv)

VI.6.

1. Prezintă o întâmplare din lumea viețuitoarelor cu corespondențe în lumea oamenilor. Se compune din două părți, povestirea propriu-zisă și morala. Are caracter alegoric. Transmite sfaturi și învățături.
2. Fiecare e vinovat în felul său.
3. Rima încrucișată, măsura de 7-8 silabe.
4. Numai uniți oamenii vor fi în stare să depășească greutățile vieții.
5. *enumerația* („racul, broasca și o știucă"), *alegoria*;
6. „trag", „întind", „înapoi se da", „foarte se izbea", „nimic nu isprăvea";
7. încărcat – descărcat;
   înhamă – deshamă;

Scanned with OKEN Scanner

înapoi – înainte;

8. Racul, broasca şi o ştiucă
Într-o zi s-au apucat /[1]
De pe mal în iaz s-aducă
Un sac de grâu încărcat /[2].

9. *(la) omenire* - substantiv comun, simplu, genul feminin, nr. singular, cazul acuzativ, funcţia sintactică de complement indirect, nearticulat, precedat de prepoziţia simplă *la*;
unire - substantiv comun, simplu, genul feminin, nr. singular, cazul nominativ, funcţia sintactică de subiect, nearticulat;
treabă - substantiv comun, simplu, genul feminin, nr. singular, cazul nominativ, funcţia sintactică de subiect, nearticulat.

10. se – sine;
I-a spus părerea *despre sine.* (atribut pronominal)
Se gândeşte *la sine.* (complement indirect)

11. În text are valoare copulativă,
verb predicativ. Colegul meu *este* acasă.
verb auxiliar. *Nu* l-*ar* mai *fi* deranjat.

12. A urcat *mai sus.* (comparativ de superioritate)
A ajuns *foarte sus.* (superlativ absolut)

13. ne-u-nit; is-pră-vea; iz-bân-dă;

VI.7.

1. Fragmentul surprinde un colţ din natură. Sunt redate, cu mijloace specifice prozei, trăsături ale acesteia, frumuseţe, măreţie, etc. Sunt folosite figuri de stil precum epitete, enumeraţii, metafore.

2. Dunărea, „valurile-nfuriate";

3. „gânditoare", „adormite";

4. Poetul sugerează măreţia podului, silueta sa îndrăzneaţă, uimitoare.

Scanned with OKEN Scanner

5. „rostogolește", „a Dunării lungi valuri", „valurile-nfuriate";
6. „s-adâncesc în vecinicie", „din urmă din izvoare timpi răcori și clari răsar";
7. *îndrăzneață* – schimbarea valorii morfologice;
   gânditoare – derivare cu sufix;
   neclintite – derivare cu prefix;
8. Soarele răsare.
   A răsărit lângă noi ca din pământ.
   Pe câmp răsar cerealele.
9. valuri – văluri;
10. Dunărea, valuri, izvoare;
11. Privea imaginea *nemaipomenită.*
    A cumpărat *untdelemn.*
    Acesta este un lan de floarea-soarelui.
12. *a ei* - pronume personal, persoana a III-a, forma accentuată, genul feminin, nr. singular, cazul genitiv, funcția sintactică de atribut pronominal;
    o mie – numeral cardinal cu valoare adjectivală, genul feminin, nr. plural, cazul acuzativ, funcția sintactică de atribut adjectival;
    răsar – verb, modul indicativ, timpul prezent, persoana a III-a, nr. singular, funcția sintactică de predicat verbal;

VI.8.

1. Este o creație în proză care exprimă idei, sentimente, atitudini în mod indirect, prin intermediul personajelor și al acțiunii. La acțiune iau parte mai multe personaje. Modurile de expunere utilizate sunt narațiunea și dialogul.
2. Andrei Hamură întreabă dacă le mai trebuie vin. Rupând în două găina friptă, Costea spune că îi mai trebuie și îl întreabă pe Hamură de ce râde. Își amintește că uneori pâinea cu apă i s-au părut mai grozave decât friptura, învățându-și tovarășul că în viață trebuie să mănânci cât poți și când ai ce mânca. În viață totul este trecător.

Scanned with OKEN Scanner

Oamenii vin din locuri diferite şi pleacă la rosturile lor. La sfârşit, îşi arată mâhnirea că nu s-a putut niciodată opri mai mult într-un loc.

3. În plină tinereţe, când omul nu are experienţa vieţii.
4. Foamea îl învaţă pe om să se descurce.
5. Cuvintele „pita", „mâini", „pârjol" sugerează faptul că acţiunea se petrece în vremuri de demult, iar personajele sunt oameni simpli.
6. „Ce să-i faci?"; „Aşa-i viaţa noastră";
7. Modul gerunziu, funcţia sintactică de complement circumstanţial de timp.
8. *de acestea*, *asta*;
9. Articol nehotărât: Are *o* haină nouă.
   Pronume personal: A văzut-*o*.
   Numeral cardinal: *O* carte şi două caiete sunt pe masă.
   Verb auxiliar: *O* să vină.
   Interjecţie: *O*, ce surpriză!
10. *boieri* - substantiv comun, simplu, genul masculin, nr. singular, cazul vocativ, fără funcţie sintactică, nearticulat;
    a râde - verb, modul infinitiv, timpul prezent, funcţia sintactică de complement direct;
    înflorită - adjectiv propriu-zis, variabil, cu două terminaţii (patru forme flexionare), genul feminin, nr. singular, cazul vocativ, funcţia sintactică de atribut adjectival.
11. turcime;
12. I-a văzut pe *cei doi*. (valoare substantivală)
    A văzut *doi* colegi. (valoare adjectivală)
13. *Câteodată* se bucura.
    Îşi mai amintea *câte o dată*.
    Cea nouă s-a rupt.
    Ce-a mai făcut?
    I-a ieşit la rezultat o *mie*.

Scanned with OKEN Scanner

Mi-e frică de un eşec.

VI.9.

1. Baladă populară.
2. „Sânge la glezne erea".
3. Deznodământul.
4. Corbea descalecă şi intră în casă. Domnul şi boierii sunt îngroziți. Îl poftesc pe haiduc la masă. Acesta însă îi ucide pe boieri. Apoi pleacă în țara ungurească pentru a haiduci.
5. „Dar Corbea ce *mi*-şi făcea?"
   „S-apuca de *mi*-şi mergea"
6. Sugerează o acțiune care se derulează rapid, sub ochii cititorului.
7. în-cre-me-nea; mâ-ne-ce-le; hai-du-ceas-că;
8. ajungea - şapte litere, şase sunete;
   paloş - cinci litere, cinci sunete;
   haiducească - unsprezece litere, zece sunete;
9. Roşu - substantiv provenit din adjectiv.
10. A pus *masa*.
    Nu cunoaşte *masa* acestui corp.
11. Ajunge-l!, descalecă!; ia!
12. Propoziția „de mi-şi mergea..." determină verbul *apuca*.

VI.10.

1. Exprimă sentimente profunde ale omului din popor. Are caracter liric. Modul de expunere este descrierea. Expresia lirică este concentrată. Exprimă ideea înfrățirii omului cu natura.
2. „mi-e dor", „mi-e sete"
3. „topeşte gheața de pe ferestre", se încălzeşte afară;
4. „Primăvara, muma noastră..."
5. Exprimă idei şi sentimente în mod direct. Este o confesiune la persoana I. Exprimă variate sentimente şi stări sufleteşti.

Scanned with OKEN Scanner

6. Textul nu este împărțit în strofe. Rimează câte trei versuri. Ritmul este variabil; alternează versurile mai lungi cu cele mai scurte.

7. *primăvara* – compus;
vreo - schimbarea valorii morfologice (adjectiv pronominal provenit din pronume);

8. A mers pe propria *cale.*
Pe drum trec *care.*
A cules o *pară.*
S-a simțit o *pală* de vânt.

9. *muma* - substantiv comun, simplu, genul feminin, nr. singular, cazul nominativ, funcția sintactică de apoziție, articulat cu articolul hotărât *a*
(de pe) coastă - substantiv comun, simplu, genul feminin nr. singular, cazul acuzativ, funcția sintactică de atribut substantival prepozițional, nearticulat, precedat de prepoziția compusă *de pe*;
înverzind - verb, modul gerunziu, funcția sintactică de complement direct.

10. *De văzut* e folositor.
Filmul *de văzut* rulează azi.
Este un spectacol *de văzut.*
Are *de văzut* mai multe locuri.

11. *Este* în casă. - predicativ
Este un elev bun. - copulativ
Este chemat de colegi. – auxiliar

12. Substantiv numai cu formă de singular: *sete.*
Substantiv cu sens colectiv: *cete.*

VI.11.

1. Textul prezintă o serie de fapte și întâmplări într-o anumită ordine. Relatarea faptelor se face la persoana a treia, fiind deci o narațiune de tip obiectiv. Este urmărit un singur fir narativ.

Scanned with OKEN Scanner

2. deznodământul;
3. „cu chimirul plin” – cu bani mulți asupra sa;
„om încercat” – cu experiență;
4. Se sugerează modul de a face comerț în vremea respectivă.
5. „daravera”, „Lipsca”, „Chervan”;
6. „ca om încercat”;
7. surioárele, chimi• rul, r•s•ri• t, negustór;
8. *iar* Citește *iar* apoi scrie. (conjuncție)
Iar a venit. (adverb)
a De-*a* valma. (prepoziție)
O părere *a* lui (articol posesiv genitival)
A plecat. (verb auxiliar)
9. *înzestrând*; *Înzestrându*-l cum trebuie, l-a trimis în lume.
S-a pomenit *înzestrându*-și biblioteca.
10. dascăl, (a) dăscăli, dăscălime, nedăscălit;
11. *surioarele*; *copăcel*; *copilaș*; *gentuță*;
12. din zi în zi, zi de zi, zi și noapte;

VI.12.

1. Este surprins un aspect din realitate. Autorul împletește relatarea obiectivă cu numeroase reacții sufletești.
2. Narațiunea.
3. agricultori, plutași;
4. „nepăsarea față de ogoare” - dezinteresul față de agricultură;
„se întocmesc plutele” - se construiesc plutele;
5. Actualizează imaginea și sporește participarea afectivă a cititorului, sugerează ocupații ancestrale.
6. „statornica îndeletnicire și neistovita pasiune a oamenilor din Olanu”;
7. muncesc – lenevesc;
începe – sfârșește;
8. A văzut-o pe *una* din ele. (pronume nehotărât)
Una din două este defectă. (numeral cardinal)

Scanned with OKEN Scanner

9. *acest* - adjectiv pronominal demonstrativ, genul neutru, nr. singular, cazul acuzativ, funcția sintactică de atribut adjectival;

lor - pronume personal, persoana a III-a, forma accentuată, nr. plural, cazul genitiv, funcția sintactică de atribut pronominal.

10. *le* spun – cazul dativ;

le-a chemat – cazul acuzativ;

11. Locul *de aici* este minunat.

12. *e un blestem*; *e locul*;

Clasa a VII-a

VII.1

1. „A nopții sublimă măiastră".

2. „în raze de-argint se-nveşmântă", „o vrajă şi albă şi-albastră", „cântă";

3. Poetul surprinde aici farmecul unei nopți de vară. Vraja este sugerată de lumina lunii care împrăştie întunericul. Se realizează un peisaj ireal, misterios, un joc de lumini şi umbre.

4. „raza...tresare" – personificare; „pacea sihastră" – epitet;

5. Repetiția verbului „cântă" accentuează farmecul nopții de vară, sugerează armonie şi bucurie.

6. Rima este încrucişată, ritmul este iambic, măsura este de 9 silabe.

7. m*oa*re, măi*a*stră;

8. *fereastră*, *glas*, *cântă*;

A dat glas sentimentelor sale profunde.

Are un glas ciudat.

9. *mi* - în text este pronume personal;

- pronume reflexiv : *Mi*-am făcut tema.

noapte - în text este substantiv;

- adverb : *Noaptea* răsare luna.

şi - în text este conjuncție coordonatoare;

Scanned with OKEN Scanner

- pronume reflexiv : *Şi*-a scris tema.
- adverb: A venit *şi* el.

10. Cratima desparte pronumele relativ *care*, pronumele personal *o* şi verbul „-nmormântă" care se rostesc împreună.

11. *ce* = pronume relativ, cazul nominativ, funcţia sintactică de subiect;

(cu) care = pronume relativ, cazul acuzativ, funcţia sintactică de complement indirect, însoţit de prepoziţia simplă *cu*;

o = pronume personal, persoana a III-a, forma neaccentuată, genul feminin, numărul singular, cazul acuzativ, funcţia sintactică de complement direct;

12. „cântă";

VII. 2

1. Poetul exprimă în mod direct concepţia faţă de condiţia umană. Atitudinea artistului este subiectivă expresia artistică foarte concentrată, se folosesc variate procedee artistice.

2. Omul trebuie să fie o conştiinţă mereu trează să aibă curajul de a înfrunta greutăţile, să repudieze lenea, ignoranţa etc.

3. Măsura este de 11-13 silabe, rima pereche, ritmul iambic;

4. *Ceasul* semnifică *timpul.*
Greul sugerează dificultăţile vieţii.

5. Poetul transmite sfaturi utile pentru a răzbate în viaţă.

6. „umblă orice zi să te răstoarne" (personificare);
„lacrima durută" (epitet);

7. n*ea*dormit, trândăv*ia*;

8. trândăvia, înadins, câinele, picioare;

9. *seamă, orice, tine, semeni, ceasul*;

10. *ajunge* - 6 litere, 5 sunete;
ceasul - 6 litere, 5 sunete;
zări - 4 litere, 4 sunete;
chiar - 5 litere, 3 sunete;

11. *vulture* - adverb provenit din substantiv;

Scanned with OKEN Scanner

ne-ntreruptă - adjectiv format prin derivare;

12. Este *un om* bun. (cazul nominativ)
Răspunsul este *pentru un om.* (cazul acuzativ)
Maşina este *a unui om.* (cazul genitiv)

VII.3

1. Împletirea de tonuri se realizează mai întâi prin intermediul vocabularului. Solemnitatea este sugerată de termeni precum „strămoşii de aur", „pisc", „limbi de lumină", „slăvit pristol". De partea cealaltă, o serie de termeni familiari sugerează dragostea faţă de limba română: „cătuie de petale", „a ciobănit", „pâraie", „cărări". Ritmul versurilor creează de asemenea impresia de solemnitate.

2. „cărări de bucium", „limbi de lumină", „pristol de piatră şi de floare";

3. Frumuseţe, armonie, varietate, forţă de sugestie.

4. Poetul sugerează ideea că limba română s-a născut în decursul veacurilor şi reflectă sentimentele şi aspiraţiile poetului, văzut ca simbioză între strămoşi şi contemporani.

5. Versul sugerează specificul limbii române, împletirea între elementul material şi cel spiritual, capacitatea de a reflecta esenţa existenţei noastre.

6. Rima este pereche, ritmul este trohaic.

7. Cratima (mi-a) marchează rostirea împreună a pronumelui personal *mi* şi a verbului auxiliar *a*; primele două virgule separă termenii unei enumeraţii.

8. *tău* - adjectiv pronominal posesiv, se acordă cu substantivul *piscul* în genul neutru, nr. singular, cazul acuzativ, funcţia sintactică de atribut adjectival;

se - pronume reflexiv, persoana a III-a, forma neaccentuată, cazul acuzativ, fără funcţie sintactică, marcă a diatezei reflexive;

mi - pronume personal, persoana I, nr. singular, cazul dativ, funcţia sintactică de atribut pronominal.

Scanned with OKEN Scanner

9. I-a plăcut opinia *alor săi*.
Lauda *de sine* nu miroase-a bine.
11. *singur*; În text are valoare de adjectiv;
12. Altă valoare: substantiv; *Cel singur* stătea supărat.
te; În text este pronume personal.
Altă valoare: pronume reflexiv; *Te plimbi* zilnic.
de; În text are valoare morfologică de prepoziție.
Altă valoare: conjuncție subordonatoare; Du-te, *de* te cheamă.
11. *răcoare, fotbal, curaj, foame;*
12. Ambele cuvinte s-au format prin derivare cu sufixe (-at, -it).

VII.4

1. *Sugestii vizuale*: „scânteie", „se leagănă" „soarele."
Sugestii auditive: „ascult", „sună", „ciripesc", „vorbesc."
2. Copleşit de frumusețea şi armonia naturii, eul poetic se lasă purtat pe aripile visării.
3. Inversiune: „tresărind scânteie lacul".
Epitet: „valuri sperioase".
Enumerație: „cucul ...., mierle, presuri".
4. Măsura este de 8 silabe, rima îmbrățişată, ritmul iambic.
5. Poetul surprinde mişcarea secretă a elementelor naturii, sugerând impresia de viață prin intermediul sugestiilor vizuale şi auditive.
6. „lacul", „fure", „gârle";
7. A fost de ajuns *o scânteie* ca să ia foc.
8. „pitpalacul", „somnoroasă";
9. răcoare - zăpuşeală; sperios-curajos; vorbesc-tac;
10. Cuvintele *pădurice, izvoraş, rămurică* s-au format prin derivare cu sufixe diminutivale.
11. Semnul întrebării se pune după o propoziție interogativă (retorică în acest caz), iar punctul la sfârşitul unei fraze.

VII.5

Scanned with OKEN Scanner

1. Cuvintele *husari, ce cură, spangă* sugerează atmosfera unor vremuri trecute.
2. Prezintă fapte şi întâmplări într-o anumită gradare a momentelor. Faptele şi întâmplările sunt istorisite la persoana I, fiind deci o narațiune de tip subiectiv. Gradarea întâmplărilor este ascendentă, Se urmăreşte un singur plan narativ.
3. „au strâns", „au ocolit", „s-au învârtejit", „au poticnit" etc.; rolul lor este de a sugera o mişcare iute, dramatismul desfăşurării faptelor.
4. Personajul narator aduce prizonierul cu mândrie, cu satisfacție.
5. Autorul este şi narator.
7. ungurii, învârtejit, întârziind, războinic, deodată;
8. Derivate cu sufixe: *primejdie, călăreț.*
Derivate cu prefixe: *încrucişate, învârtejit.*
9. cuvântul este folosit cu sens secundar
10. *Trece* un grup de elevi.
Anul acesta *va trece* clasa.
Nu ştiu ce-i mai *trece prin minte.*
11. „să-mi dau seama", „mi-am adus aminte";
12. *a strânge*; A luat hotărârea *de a strânge* nişte bani.
strângând; Pe câmp se văd oameni *strângând* recolta.
13. Diateza activă: Timpul *trece* uşor.
Diateza reflexivă: *Îşi trece* numele pe lucrare.
Diateza pasivă: Nota *este trecută* de către profesor.

VII. 6

1. Descrierea.
2. epitet : „zloată nemaipomenită";
personificare: „vânt vrăjmaş", „s-a hotărât vântul să bată";
enumerație: „ploaie, zăpadă, măzărică şi vânt vrăjmaş";
3. „în tot satul era astâmpăr":
„nici glas de câine";
„drumul parcă era pustiu";

Scanned with OKEN Scanner

4. Trecerea de la imperfect şi perfect compus la prezent are rolul de a apropia progresiv pe cititor de întâmplările ce vor fi istorisite.
5. Dezolare, teamă, tristeţe.
6. Autorul îşi exprimă compasiunea faţă de oamenii nevoiaşi, pe care iarna i-a prins fără mâncare şi fără lemne de foc.
7. auzea, pustiu, numai, deasă;
8. o-dih-neau; *a*: vocală; *e, u*: semivocale;
9. Virgula desparte termenii unei enumeraţii.
10. derivat: *măzărică*;
compus: *nemaipomenit*;
format prin conversiune: *vrăjmaş*;
11. *a-şi trage sufletul*;
12. *A bate* înseamnă, în context, *a sufla.*
Îşi bat joc de colegi.
Azi *va bate* covoarele.
Îl tot *bate la cap*.
13. *vrăjmaş* - duşman; *desăvârşit* - perfect; *să-nfrunte* - să dea piept; *s-o vârtejească* - s-o împrăştie;

VII.7

1. Este o creaţie în versuri care exprimă în mod direct sentimente şi stări sufleteşti. Atitudinea eului liric este subiectivă.
2. „sădită", „poteca înserării";
3. „...atârnă ...*grei*" (epitet);
„poteca înserării" (metaforă);
4. Ritmul - iambic, rima - pereche, măsura - 7-13 silabe.
5. *Duce* în mână o sacoşă.
Îşi duce viaţa de azi pe mâine.
Îl *duce* cu zăhărelul.
6. Atribut substantival.
7. - *bătrânească (*derivare cu sufix);
- *sădită* (schimbarea valorii morfologice);

Scanned with OKEN Scanner

- *înserării* (derivare);

8. Merge prin *vie*.
Are să *vie*.
Pasărea era *vie*.

9. Diateza reflexivă.
Diateza activă: El duce un sac greu.
Diateza pasivă: Coşul este dus de nepot.

10. *statut*, *start*, *statuar*;

11. *şi*; În text este conjuncţie coordonatoare copulativă.
Alte valori: - pronume reflexiv: *Şi*-a găsit stiloul.
- adverb: A venit *şi* el.

12. Poetul realizează o descriere. Frecvenţa substantivelor sugerează deopotrivă aspectul peisajului, dar şi o anume tensiune sufletească. Adjectivele fixează trăsăturile esenţiale ale elementelor de decor.

VII.8

1. Expoziţiunea.

2. Exprimă în mod indirect idei, atitudini, sentimente. Relatarea faptelor se realizează la persoana a III-a. Prezintă o serie de personaje (Mara şi copiii ei). Modul fundamental de expunere folosit este naraţiune.

3. Mara este o mamă iubitoare. Tot ce face este pentru a avea cele necesare creşterii lor. Este mândră de copii. Le poartă de grijă cu devotament.

4. „Tot n-are nimeni copii ca mine!”

5. Naraţiunea.

6. Sugerează starea de agitaţie şi sentimentele faţă de copii.

7. că, şi, ea

8. târg, lume, râde, fiinţă;

9. „săraci”, „tată”, „ea”, „doi”, „copii”;

10. A plecat în luna *mai*.
Nu *mai* vine.

11. Este o expresie.

Scanned with OKEN Scanner

12. „sunt", „a rămas";
13. - derivat: „omenească";
- compus: „câteodată";

VII. 9

1. Naraţiunea şi dialogul.
2. Nerăbdare, emoţie, teama de necunoscut, încredere, speranţă.
3. Naivitatea.
5. „Acolo e şcoală nu glumă";
6. „care se încurcă *atunci* când zice cazania";
7. „colindam", „grădină", „şcoală";
8. şcoală, şcolar, şcolit, şcolăreşte, şcolărime, şcolarizat, preşcolar;
9. *mine*, *care*;
10. - *pe furiş* (locuţiune adverbială);
- *aducere aminte* (locuţiune substantivală);
- *de seamă* (locuţiune adjectivală);
11. *cum era* - predicat nominal, format din verbul copulativ *era*, diateza activă, conjugarea a IV-a, modul indicativ, timpul imperfect, persoana a III-a, nr. singular şi numele predicativ *cum* exprimat prin adverb relativ de mod;
a noastră - subiect exprimat prin pronume posesiv (un obiect posedat, mai mulţi posesori), nr. plural, cazul nominativ.
12. *două* - numeral cardinal cu valoare adjectivală;
- numeral distributiv: Merg *câte doi*.
- numeral multiplicativ: A câştigat *îndoit*.
- numeral adverbial: S-a cântat *de două ori*.
13. infinitiv: *a afla*;
gerunziu: *aflând*;
participiu: *aflat*;
supin: *de aflat*;

VII. 10

Scanned with OKEN Scanner

1. Exprimă sentimente şi stări sufleteşti în mod indirect, prin intermediul acţiunii şi al personajelor. Prezentarea faptelor se realizează la persoana a III-a, atitudinea autorului este, în general, obiectivă. Modul principal de expunere este naraţiunea.

2. Expoziţiunea.

3. „Şi-n urmă-i corbii croncănind..." contribuie la realizarea atmosferei sumbre a versurilor.

4. A fost ucis de braţul unui duşman.

5. „De-argint e alb frumosu-i port
Dar roş de sânge-i albul fort"

6. Verbele din prima strofă au rolul de a sugera viteza călăreţului, apropierea progresivă, senzaţia de teamă. Folosirea timpului prezent actualizează imaginea, dă mai multă forţă de sugestie desfăşurării acţiunii.

7. *un sol*, *zările*, *semn*, *un braţ*, *port*;

8. str*ă*in; h*ai*n;

9. E un om cu scaun la *cap*.
Are *cap* bun.
Nu-l mai bate la *cap*.

10. – *gol*; „capul *gol*" (atribut adjectival);
- *croncănind*; „corbii *croncănind*" (atribut verbal);
- - *roibului*; „goana *roibului*" (atribut substantival);
- Ziua *de azi* este mohorâtă. (atribut adverbial);
- Scrisoarea *de la dânsul* a venit acum. (atribut pronominal);

11. *de-abia* - locuţiune adverbială de mod, complement circumstanţial de mod;
stol - adverb de mod, complement circumstanţial de mod;
cel mai bun - substantiv comun (provenit din adjectiv), genul masculin, nr. singular, cazul acuzativ, funcţia sintactică de complement direct;

Scanned with OKEN Scanner

alb - nume predicativ exprimat prin adjectiv propriu-zis, variabil, cu patru forme flexionare, genul neutru, nr. singular, cazul nominativ.

12. *A fi,* în text, are valoare de verb copulativ.
Este încă acasă. (de verb predicativ)
Este chemat de către părinți. (verb auxiliar)

13. *un, și, de;*

VII.11

1. Opera prezintă un subiect eroic din trecut. Personajele sunt înzestrate cu puteri supranaturale, modul principal de expunere este narațiunea.

2. Sunt povestite fapte și întâmplări neobișnuite în care se împletesc realul și fantasticul.

3. Plasează faptele și întâmplările într-un trecut îndepărtat.

4. Expoziționea.

5. „loc rău", „mult departe", „neagra străinătate";

6. Viteaz, înțelept, cu o mare experiență de viață.

7. Țăranii *vântură* grâne.
A vânturat lumea în lung și-n lat.

8. *De,* în text, are valoare morfologică de prepoziție.
Altă valoare; conjuncție subordonatoare: Vin, *de* mă chemi.
Ai, în text, are valoare morfologică de articol posesiv (genitival).
Alte valori: - verb predicativ: Tu *ai* o haină nouă.
- verb auxiliar: Tu *ai* fost acolo.
Lui, în text, are valoare de articol hotărât.
Altă valoare; pronume personal: Dă-i *lui* banii.

9. Cuvintele „fecioraș", „Gruiașul" sugerează profunde sentimente materne.

10. *departe, un sărac, un viteaz;*

Scanned with OKEN Scanner

11. *Baba-Novac* - substantiv propriu, compus, genul masculin, nr. singular, cazul nominativ, funcția sintactică de atribut apozițional;

șapte - numeral cardinal cu valoare adjectivală, genul masculkin, nr. singular, cazul acuzativ, funcția sintactică de atribut adjectival;

meu - adjectiv pronominal posesiv, genul masculin, nr. singular, cazul vocativ, funcția sintactică de atribut adjectival;

un sărac - substantiv comun, simplu, genul masculin, nr. singular, cazul nominativ, funcția sintactică de nume predicativ.

12. Lucrările sunt *ale celor șapte*.
Întrebările *celor șapte* l-au derutat.
S-a întâlnit cu *cei șapte*.

VII.12

1. Narațiunea.
2. „secul", „să răspândă";
3. - „gloria măreață" (epitet);
- „erou plin de lumină" (metaforă);
- „precum un soare splendid" (comparație).

4. Eroul este văzut într-o dublă perspectivă, în măsură să-i sporească măreția. Pe de o parte poetul sugerează scurgerea timpului, de cealaltă parte faptul că Ștefan a primit de la poporul său investitura de conducător.
5. Deși bătrân, impresionează prin demnitate și măreție.
6. Măsura este de 14 silabe, ritmul - iambic, rima - pereche.
7. Prin împletirea celor două timpuri verbale, autorul proiectează imaginea voievodului în toată splendoarea și într-o perspectivă eternă.
8. fal-ni-cii, ne-pie-ri-toa-re, po-va-ră, în-ti-ne-reș-te;
9. cununi, falnic, povară, întinerește;

Scanned with OKEN Scanner

Substantiv numai cu formă de singular: *aur*. Substantive numai cu forme de plural: *icre, zori, câlți, Carpați*.

11. - sens propriu: *Coroana* de aur era simbolul autorității domnești.

- sens secundar: Și-a refăcut *coroana* dentară.
- sens figurat: A admirat *coroanele* albe ale munților.

12. *timp, cunună, lumină*;

13. *sunt clădite* - verb, numărul plural, persoana a III-a, diateza pasivă, conjugarea a IV-a, modul indicativ, timpul prezent, funcția sintactică de predicat verbal;

(de) fapte - substantiv comun, simplu, genul feminin, nr. plural, cazul acuzativ, funcția sintactică de atribut substantival prepozițional, însoțit de prepoziția simplă *de*;

ce - pronume relativ, cazul nominativ, funcția sintactică de subiect;

deșii - adjectiv propriu-zis, variabil, cu patru forme flexionare, nr. singular, cazul acuzativ, funcția sintactică de atribut adjectival.

14. *i*; În text, are valoarea morfologică de pronume personal.

Alte valori: - verb predicativ: Nu-*i* acasă.
- verb copulativ: Nu-*i* sănătos să fumezi.
- verb auxiliar: Nu-*i* întrebat de nimeni.

15. - complement indirect: Nu știu *despre ce* au mai vorbit.

- nume predicativ: A aflat *ce este* asta.

VII. 13

1. Este o creație lirică populară care exprimă sentimentele cele mai adânci ale omului simplu. Realizează o atmosferă specifică, de profundă melancolie. Sugerează ideea înfrățirii omului cu natura. Vocabularul se circumscrie unui univers familiar.

2. Ideea înfrățirii omului cu natura este sugerată prin comportamentul acestuia în funcție de succesiunea

Scanned with OKEN Scanner

anotimpurilor: bucurie la venirea primăverii, jale adâncă atunci când îşi fac apariţia semnele toamnei.

3. Personificarea.

5. Sintagmele *cântic dulce* şi *vers cu foc* sugerează trăsăturile doinei, capacitatea ei de a exprima cele mai profunde sentimente şi stări sufleteşti.

6. Repetiţia adverbului *tot* subliniază permanenţa doinei în viaţa românului.

7. Izolează elementele unei repetiţii; substantivele sunt în cazul vocativ.

8. Monosilabice: te, nu.
Bisilabice: doină, cântic.

9. În această *vară* a fost la munte.
Are o *vară* la Braşov.
Nu *mai* mergem.
În luna *mai* copacii înfloresc.

10. *cu foc* - locuţiune adjectivală, funcţia sintactică de atribut adjectival;
(pe) afară - adverb de loc, cu prepoziţie, funcţia sintactică de complement circumstanţial de loc;
mi - pronume reflexiv, forma neaccentuată, persoana I, nr. singular, cazul dativ, funcţia sintactică de atribut pronominal;
cea - adjectiv pronominal demonstrativ (formă populară), genul feminin nr. singular, cazul acuzativ, funcţia sintactică de atribut adjectival.

- *M-ai* căutat azi?

În text, forma *mai* are valoare morfologică de adverb; în exemplul dat, *m* are valoare de pronume personal iar *ai,* de verb auxiliar.

- *Ce-a* mai făcut?

În text, forma *cea* are valoare morfologică de adjectiv pronominal demonstrativ; în exemplul dat, *ce* are valoare de pronume interogativ, iar *a,* de verb auxiliar.

Scanned with OKEN Scanner

12. a da foc;
cu foc;
foc şi pară.
13. Vremea *de afară* nu este grozavă. (atribut adverbial)
Zilele *de vară* sunt lungi. (atribut substantival)
- *Cât* timp ai stat? (atribut adjectival)

VII.14
1. Expoziţiunea.
2. Descrierea.
3. - „grâu, orz, ovăz şi mei" (enumeraţie);
- „spice *răscoapte*" (epitet);
4. Expresia sugerează culoarea lanurilor de cereale coapte.
5. „mânau năvală", „iuţind", „gonind", „se îndeasă";
6. Cuvintele „încovoindu-se", „cari" au rolul de a sugera mediul în care se desfăşoară acţiunea.
7. „bogăţie", „ruginit", „năvală";
8. Substantiv numai cu formă de singular: *grâu.*
Substantiv numai cu formă de plural: *mei*, *bucate.*
9. Verb la diateza pasivă: *erau secerate*;
- - la diateza activă: Copiii *merg* în clasă,;
- - la diateza reflexivă: *Îşi scriu* temele.
10. gonind - a goni;
Nume predicativ: Hotărârea lui este *de a-l goni.*
Atribut verbal: Gândul *de a-l goni* nu-i dădea pace.
Complement indirect: Se pregăteşte *a-l goni.*
11. *de*, *la* - cazul acuzativ;
înaintea - cazul genitiv;
12. *în jurul* - locuţiune prepoziţională;
Este un om *de seamă.* (locuţiune adjectivală)
Şi-a adus aminte imediat. (locuţiune verbală)
13. (*la*) *adierile* - substantiv comun, simplu, genul feminin, nr. plural, cazul acuzativ, funcţia sintactică de

Scanned with OKEN Scanner

complement circumstanțial de timp, însoțit de prepoziția simplă *la;*

lor - pronume personal, forma accentuată, persoana a III-a, nr. plural, cazul genitiv, funcția sintactică de atribut pronominal;

îşi - pronume reflexiv, forma neaccentuată, persoana a III-a, cazul dativ, funcția sintactică de atribut pronominal;

(cu) cei - pronume demonstrativ de depărtare (forma populară), genul masculin, nr. plural, cazul acuzativ, funcția sintactică de complement indirect, însoțit de prepoziția simplă *cu*.

Clasa a VIII-a

VIII. 1

1. Genul epic.

2. Culoarea albă sugerează în acest fragment puritatea morală a bătrânului luptător. Expresia „fruntea albă" pune în evidență atât vârsta venerabilă a lui Dan, cât şi alesele sale trăsături de caracter. Viața „albă", evocată în final, este una fără de păcat, dedicată patriei.

3. Metafore: „podoaba țării";
„viață verde".
Comparație: „albă ca zăpada".

5. viteaz, demn, neînfricat

6. Sens propriu: Şi-a făcut un control la *inimă*.
Sens figurat: A pus *inimă* în această realizare.
Sens secundar: Se aflau în *inima* codrului.

7. Merge mereu *în frunte*.
El este *fruntea* clasei.
Are pe *frunte* un semn.

8. Cratima desparte două părți de vorbire diferite şi micşorează numărul de silabe, pentru realizarea măsurii versului.

Scanned with OKEN Scanner

9. Cuvânt derivat: *îngenunchează.*
Cuvânt format prin compunere: *totdeauna.*
10. *Ce,* în text, are valoarea morfologică de pronume relativ.
Alte valori: - adjectiv pronominal relativ: Ştiu *ce* carte ai citit.
- pronume interogativ: - *Ce* mai faci?
- adjectiv pronominal interogativ: - *Ce* lucrare ţi-ai ales?
- adverb: *Ce* bine conduce!

11. Propoziţie principală: „Nistrul trece."
Propoziţie subordonată: „ce străluce".
12. *i* - pronume personale, persoana a III-a, forma neaccentuată, nr. singular, cazul dativ, funcţia sintactică de atribut pronominal;
sale - adjectiv pronominal posesiv, genul feminin, nr. singular, cazul acuzativ, funcţia sintactică de atribut adjectival;
pentru totdeauna - locuţiune adverbială de mod, funcţia sintactică de complement circumstanţial de mod.
13. şo-vă-ieş-te, tot-dea-u-na, în-ge-nun-chea-ză;
14. „Dan";
15. - locuţiune substantivală: L-au copleşit *aducerile-aminte.*
- locuţiune adjectivală: Este un poet *de geniu.*
-locuţiune prepoziţională: A cules flori *în susul* casei.
16. - atribut: I-am spus părerea *despre tine.*
- nume predicativ: Scrisoarea este *pentru tine.*
- complement de agent: A fost chemat *de tine.*

VIII. 2

1. *Vâjâind prin vijelie* este o aliteraţie prin intermediul căreia poetul sugerează forţa stihiilor dezlănţuite. Cititorul are impresia că aude urletul vijeliei, fapt care accentuează starea sufletească iniţială, de nelinişte.
2. - metafora: „potopul de zăpadă"
-epitet: „lupii *suri*"

Scanned with OKEN Scanner

-personificare: „viscolul frământă lumea”

3. „Vai de cal şi călător!”

4. „vâjâie prin vijelie”, „urlând în urmă-i”, „zbierăt, răget, ţipăt, vaiet”... Poetul sugerează prin intermediul acestora manifestările naturii dezlănţuite şi starea de agitaţie a vieţuitoarelor.

5. Căsuţa, ferestrele luminate spulberă starea de încordare, aducând în suflet linişte, încredere, bucurie.

6. vi-je-l*i*-*e*; câm-p*i*-*e*; Prin intermediul acestora se asigură măsura versurilor, iar în plan stilistic se accentuează zbuciumul naturii.

7. Propoziţiile exclamative şi punctele de suspensie au rolul de a sugera atitudinea eului poetic în faţa asaltului hibernal, teroare dar şi o undă de admiraţie.

8. turmă; pietriş; aluniş; studenţime;

9. - „vâjâie” (verb);

10. *lucind* - verb, modul gerunziu, diateza activă, conjugarea a IV-a, funcţia sintactică de atribut verbal;

zâmbind - verb, modul gerunziu, diateza activă, conjugarea a IV-a, funcţia sintactică de complement circumstanţial de mod.

11. În text adverbul relativ *unde* introduce o propoziţie atributivă.

- subiectivă: Se ştie *unde* va pleca.
- predicativă: Întrebarea e *unde* şi-a pus ochelarii.
- completivă directă: A văzut *unde* a lăsat geanta.

12. *albe*; care sunt *albe*; adjectivul dobândeşte funcţie sintactică de nume predicativ; se foloseşte un element de relaţie subordonator în frază (*care*).

13. „căsuţă”;

14. - locuţiune adjectivală : *de tot hazul*;
- locuţiune prepoziţională: *în faţa*;
- locuţiune conjuncţională: *ca şi când*;

Scanned with OKEN Scanner

VIII. 3

1. „stejari", „stânci şi munţi", „cer senin";

2. Adverbul *acolo*, asociat unor elemente lexicale precum „stejari", „stânci şi munţi", „cer senin" sugerează în mod simbolic noţiunea de patrie, cu elementele ei fundamentale, materiale şi spirituale. Impresia care se creează este de frumuseţe, armonie, forţă etc.

4. În finalul poeziei, autorul sugerează ideea că destinul său se împleteşte cu destinul ţării.

5. Măsura este de opt silabe, rima încrucişată, ritmul iambic.

6. Pronumele relativ *ce* introduce o subordonată atributivă.

- SB: E important *ce* a făcut.
- PR: Problema lui e *ce* va face la concurs.
- CD: Ştie *ce* se întâmplă.

7. *cei* - atribut adjectival, exprimat prin adjectiv pronominal demonstrativ, genul masculin, nr. singular, cazul genitiv;

al lor - atribut pronominal, exprimat prin pronume personal, persoana a III-a, genul masculin, nr. singular, cazul genitiv;

mea - atribut adjectival, exprimat prin adjectiv pronominal posesiv, genul feminin, nr. singular, cazul nominativ.

8. Ştie *unde* a plecat.

Privea atent în *undele* lacului.

Îi *cer* un ziar.

Pe *cer* trec păsări călătoare.

9. Cratima desparte adverbul relativ *unde* de verbul predicativ *s* care se rostesc împreună. În consecinţă, se reduce numărul de silabe şi se evită hiatul în pronunţare.

10. - SB : Îmi place *să trăiesc*.

- PR : Să fac sport înseamnă *să trăiesc*.
- AT : Mi-am exprimat dorinţa *să trăiesc*.

11. În text are valoare predicativă.

Scanned with OKEN Scanner

Cu valoare copulativă: Munții-*s* nalți.
Cu valoare de verb auxiliar: Nu-*s* întrebați de nimeni.

12. Privea în zare muntele *cărunt*.
Avea un zâmbet *senin*.
Dimineața florile *zâmbesc* oamenilor.

13. „*purtând la al lor sân* /copii crescuți pentru luptă"; A dispărut verbul predicat şi elementul de relație subordonator în frază.

14. Verbul este la diateza activă.
- la diateza reflexivă: Elevii *își privesc* lucrările.
- la diateza pasivă: Copacii *sunt priviți* cu admirație.

15. Piepturile, strămoşesc, cărunți;

VIII. 4

1. Descrierea.

2. „s-a zvârlit munte peste munte";
„a lua cerul cu asalt";

3. Între modalitățile prin care Calistrat Hogaş redă măreția naturii, un loc aparte îl ocupă formele variate de superlativ absolut. Acestea sugerează monumentalitate, varietate, reuşind să transmită cititorului sentimentul sublimului.

4. Uimire, admirație, încântare.

5. „s-a zvârlit munte peste munte", „a lua cerul cu asalt", „a-şi da pământul mâna cu cerul", „atât de imense", „capriții os unghiulate";

6. o-di-ni-oa-ră; în-su-fle-țit; un-ghiu-la-te; în-măr-mu-rit;

7. apus, însufleţit, enorme, suflet;

8. „a lua cu asalt", „enorme", „imense", „unghiulate";

9. *însufleţit*;

10. *capriții os*;

11. apus –vest; uriaşi - giganți; enorme - necuprinse; supranaturale – neobişnuite;

Scanned with OKEN Scanner

12. *întorcând* - complement circumstanțial de timp, exprimat prin verb, modul gerunziu, diateza activă, conjugarea a III-a;

(de) uriaşi - atribut substantival prepozițional, exprimat prin substantiv comun, numărul plural, genul masculin, cazul acuzativ, însoțit de prepoziția simplă *de*;

capriţios - complement circumstanțial de mod, exprimat prin adverb de mod, gradul pozitiv.

13. - cuvinte compuse: *supranaturale*; *precum*;

-cuvinte formate prin conversiune: *acele; înmărmurit;*

4. - SB: *Se ştie* că un popor de uriaşi ...

- CI: *Se gândeşte* că un popor de uriaşi ...

- AT: *I-a venit ideea* că un popor de uriaşi ...

15. *poate*;

16. Complement circumstanțial de scop.

- complement indirect: Se gândeşte a-*şi da mâna.*
- atribut verbal: Şi-a exprimat dorința *de a-şi da mâna.*
- nume predicativ: Marea lui dorință este *de a-şi da mâna.*

17. - „spre a lua cu asalt" (locuțiune verbală);

- „una peste alta" (locuțiune adverbială);

18. În text, verbul *a crede* este folosit la diateza activă.

- diateza reflexivă: *Se crede* important.
- diateza pasivă: *N-a fost crezut* de colegi.

19. - adverb predicativ: *Poate* că vine.

- verb predicativ: El *poate* să reuşească.

20. A pus mult *suflet* în asta.

Are *un suflet* mare.

I-a dat *din suflet.*

21. lungi; *extrem de* lungi; *enorm de* lungi; *extraordinar de* lungi;

22. Virgulele a doua şi a treia izolează o propoziție subordonată intercalată.

Scanned with OKEN Scanner

Cratima (s-a) desparte pronumele reflexiv *s* de verbul auxiliar *a*, care se rostesc într-o singură silabă.

23. Propoziție subiectivă.

Îți vine *a crede*.

24. *a*; În text, are valoare morfologică de prepoziție - (*a* crede)

- verb auxiliar: *A* plecat azi.

tot; În text are valoare de adverb.

- pronume nehotărât: L-a luat pe *tot*.

25. *spre*, *să*, *că*, *un*;

VIII. 5

1. - inversiunea: „trecut-au";

- comparația: „ca nouri";
- epitet: „ca nouri *lungi*";

Toate aceste figuri de stil sugerează curgerea implacabilă a timpului.

2. Rima este îmbrățișată, măsura - de 11 silabe, ritmul – iambic.

3. Melancolie, zădărnicie.

4. Este o creație lirică întrucât exprimă idei şi sentimente în mod direct. Poezia reprezintă o confesiune lirică pe tema trecerii timpului, atitudinea autorului este subiectivă, se folosesc numeroase figuri de stil.

5. Formele pronominale de persoana I sugerează profunda implicare sufletească a poetului, atitudinea sa față de viață şi timp.

6. - derivat: *încântă*;

- compus: *niciodată*;
- format prin conversiune: *a tale*.

7. Virgulele izolează o construcție în cazul vocativ. Punctul se pune la sfârşitul unei fraze.

8. *mi* - atribut pronominal, exprimat prin pronume personal, persoana I, forma neaccentuată, nr. singular, cazul dativ;

Scanned with OKEN Scanner

abia - complement circumstanțial de mod, exprimat prin adverb de mod;
a tale - atribut adjectival exprimat prin adjectiv pronominal posesiv, genul feminin, nr. plural, cazul acuzativ;
în van - complement circumstanțial de mod, exprimat prin locuțiune adverbială de mod.

9. Pasărea era încă *vie*.
A făcu o plimbare prin *vie*.

10. *or să vie, sară*;

11. *O*, în text, are valorile morfologice de pronume personal şi interjecție. Alte valori:
- verb auxiliar : *O* să vină.
- articol nehotărât : Şi-a cumpărat *o* maşină nouă.

12. *cum mă mişcară* - determină verbul *încântă*, introdusă prin adverbul relativ *cum*;

13. „cum trec nouri lungi";

14. I-a arătat modul *cum* să procedeze. (atributivă)
Ştie *cum* s-o scoată la capăt. (completivă directă)

VIII. 6

1. Narațiunea şi dialogul.

2. Punctul culminant.

3. Personajul este, pe rând, neliniştit, iritat, nervos, agresiv.

4. Propoziții scurte, uneori eliptice, verbe la imperativ, substantive în cazul vocativ, propoziții exclamative.

6. - diftong: mu*ie*re (*i* - semivocală, *e* - vocală);
- triftong: învălmă*şeau* (*a* - vocală, *e,u* - semivocale)

7. cugetări, nimeni, paznicul, Calistrat;

8. *când, vin, aceea, luă, o*;

9. A băut nişte *vin*.
Eu *vin* azi pe la voi.
Nu *mai* vine.
S-a născut în luna *mai*.

10. - locuțiune verbală: *nu-şi bătuse joc*;

Scanned with OKEN Scanner

- locuțiune adverbială: *pe nerăsuflate*;
- locuțiune substantivală: Nu prea mai are *ținere de minte*.
- locuțiune adjectivală: Este un lucru *bătător la ochi*.

SB PP PR
11. Ceea ce-l interesa[1]/ era[2]/ să-i poată convinge[3]/.

12. *simțindu-se* - complement circumstanțial de cauză, exprimat prin verb la modul gerunziu, diateza reflexivă, conjugarea a IV-a;

(de) care - complement indirect, exprimat prin pronume relativ, cazul acuzativ, însoțit de prepoziția simplă *de*;

ceva - subiect, exprimat prin pronume nehotărât, cazul nominativ;

ceea ce - subiect, exprimat prin pronume relativ compus, genul feminin, nr. singular cazul nominativ.

13. - *un* (*un* pahar); În text, are valoare de numeral cardinal.

Un elev răspunde, alt elev ascultă. (adjectiv pronominal nehotărât).

- *îndărăt*; În text, are valoare de adverb de loc.

S-a ascuns *îndărătul* casei. (prepoziție)

- *destul*; În text are valoare de adverb

A stat *destul* timp. (adjectiv)

14. Gheorghiță.

15. Construcție incidentă: „mormăi cu mânie Bogza." Se izolează cu liniuțe de pauză.

Substantiv în vocativ: „domnu Calistrat." Se izolează prin virgule.

Verb la imperativ: „Dă". La sfârșitul propoziției s-a pus punct

16. subordonată temporală;

- CI: Se gândește când să-l mai caute.
- AT: N-a găsit momentul când să-i spună.
- SB: Nu se știe când mai vine.

17. *de spus*;

- complement indirect: Se pregătește *de spus* poezia.

Scanned with OKEN Scanner

- atribut: Monologul *de spus* este dificil.
- nume predicativ: Povestea este *de spus*.

18. *băiet*, *cetește*;

19. *a*;

20. Ambele propoziții se izolează prin virgule, în primul caz pentru că propoziția este intercalată în regentă, iar în al doilea caz propoziția este incidentă.

VIII. 7

1. Textul aparține genului epic.

2. indolent, nerecunoscător, mândru;

3. Măsura este de 12 silabe, rima încrucișată, ritmul iambic.

4. Este o fabulă, întrucât are caracter alegoric.

5. Poetul îi ironizează pe oamenii care se conduc în viață după noroc, în lipsa unor calități reale care să-i impună în societate.

6. Alegoria.

7. Compunere: adverbul *tot*, prepoziția *de*, pronumele nehotărât *una*.

8. „Frate-frate, dar brânza-i pe bani".
„Fă-te frate cu dracul până treci puntea".

9. *se credea* - predicat verbal, exprimat prin verb predicativ, conjugarea a III-a, diateza activă, modul indicativ, timpul imperfect, persoana a III-a, nr. singular;

este mai mare - predicat nominal, format din verbul copulativ *este*, diateza activă, conjugarea a IV-a, modul indicativ, timpul prezent, persoana a III-a, nr. singular și numele predicativ *mai mare*, exprimat prin adjectiv propriu-zis, variabil, cu două forme flexionare, genul masculin, nr. singular, cazul nominativ, gradul pozitiv;

decât toți - complement circumstanțial de mod, exprimat prin pronume nehotărât, genul masculin, nr. singular, cazul acuzativ.

10. Propoziție incidentă.

Scanned with OKEN Scanner

11. „a-i cere";
12. - *De cât* timp ai nevoie?
M-ai mai căutat.
Vine cel chemat *ori care* va putea
13. *însemnat*; radicalul *semn*, prefixul *în*, sufixul *at*;
14. *s-a făcut boier*; *a deveni*; *a fi*; *a ajunge*;
15. SB: *Se aude* că va fi o iarnă lungă.
CT: *A auzit* despre asta când a ieşit în oraş.
CV: *A auzit*, deşi era mult zgomot.

VIII. 8
1. Opera lirică.
2. *uliți*, *turnul*, *casele*, *porți*, *lumina*;
3. *melancolie*, *curiozitate*, *neliniște*;
4. - metaforă: „febra eternității";
- epitet: „plopul *de aur*";
5. Este o poezie modernă, cu rimă incompletă, măsură variabilă, fără ritm.
6. *douăzeci*: *o, ă, i* - vocale; *u, e* – semivocale;
aceleaşi: *a, e, a* - vocale; *e, i* – semivocale;
7. S-a uitat *la ceas*.
A zăbovit *un ceas*.
Merge *ceas*.
8. Substantiv cu sens colectiv: *prundiş*.
Substantiv numai cu formă de singular: *febră*.
9. *a cunoaşte*; cunoscător, recunoscut, necunoscut, recunoaştere, recunoscător, cunoştință;
10. *aceleaşi* - atribut adjectival, exprimat prin adjectiv pronominal demonstrativ, genul feminin, nr. plural, cazul acuzativ;
(din) sat - atribut substantival prepoziţional, exprimat prin substantiv comun, nr. singular, cazul acuzativ, nearticulat, însoţit de prepoziţia simplă *din*;

Scanned with OKEN Scanner

(în urma) mea - complement circumstanțial de loc, exprimat prin pronume posesiv, cazul genitiv, însoțit de loc. prepoziționalăă *în urma*;

din nou - complement circumstanțial de mod, exprimat prin locuțiune adverbială de mod.

11. Atributivă.

12. - *am*; În text, este verb auxiliar.

- verb predicativ: *Am* o bicicletă nouă.

- *asemenea*; În text, este prepoziție.

- adverb: Au procedat *asemenea*.

- *şi*; În text, este pronume reflexiv.

- adverb: A venit *şi* el.

13. În *port* a acostat un vapor.

Eu *port* o cămaşă nouă.

S-au îmbrăcat în *port* popular.

14. - genitiv: Scrisoarea nu este *a nimănui.* (nume predicativ)

- dativ: N-a spus *nimănui.* (complement indirect)

VIII. 9

1. Intriga.

3. Arhaismele *obicinuiesc*, *voi să-mi răzbun*, să pierd, sugerează atmosfera vremurilor trecute.

4. Sobieski, regele Poloniei.

Potoțki şi Iablonòvski, hatmani (conducătorii armatei).

5. nerăbdare, hotărâre, pripeală, înfumurare;

6. b;

7. „să luăm”; „să răzbun”;

8. - monosemantice: *tunuri, asalt*;

- polisemantice: *drum, lume*;

9. Semnul exclamării se pune după interjecții, propoziții imperative, propoziții exclamative.

10. *aceasta*, *dinaintea*, *destul*;

11. Doarme *tun*.

A tras cu un *tun* adevărat.

Scanned with OKEN Scanner

12. *care* - pronume relativ, cazul nominativ, subiect;
atâția - atribut adjectival, exprimat prin adjectiv pronominal nehotărât, genul masculin, nr. plural, cazul acuzativ;
înainte - complement circumstanțial de loc, exprimat prin adverb de loc.
13. – atribut: El este colegul *a cărui* idee mi-a plăcut.
- nume predicativ: Se ştie *care* va fi rezultatul.
- complement indirect: Mă gândesc *despre care* să vorbim.
- complement de agent: Nu se ştie *de care* a fost chemat.
14. „să-şi trimită";
15. - AT: Mi-a venit ideea *să-l luăm.*
- SB: Se poate *să-l luăm.*
- PR: Hotărârea noastră este *să-l luăm.*
- CI: Mă gândesc *să-l luăm.*
16. Virgula izolează o propoziție incidentă.

VIII. 10
1. Descrierea.
2. Antiteza.
3. „Pe pământ lor li se pare că se năruie tot cerul"
4. Poetul dovedeşte admirație, satisfacție, mândrie patriotică.
5. „vijelia-ngrozitoare", „grindin-oțelită";
6. Poetul sugerează astfel dramatismul luptei şi actualizează imaginea.
7. *în față* - locuțiune adverbială;
8. *e vânturată* - predicat verbal, exprimat prin verb, modul indicativ, timpul prezent, diateza pasivă, conjugarea I, nr. singular, persoana a III-a;
(ca) pleava - complement circumstanțial de mod, exprimat prin substantiv comun, simplu, genul feminin, nr. singular, cazul acuzativ, articulat cu articolul hotărât *a*, însoțit de prepoziția simplă *ca*;
9. - cuvânt compus: *înspre*;

Scanned with OKEN Scanner

- cuvânt format prin conversiune: *oțelită*;

10. *Un,* în text, are valoarea morfologică de numeral cardinal. Alte valori: - articol nehotărât: Și-a luat *un* ziar.

- adjectiv pronominal nehotărât: *Un* copil a intrat, alt copil așteaptă.

11. Nu avea destul *pământ*.

Pământul are forma unui glob.

12. Cratima (*grindin-oțelită*) desparte două părți de vorbire diferite, care se rostesc împreună.

Virgula desparte două propoziții principale aflate în raport de coordonare.

Cratima (*se-ntinde*) desparte pronumele reflexiv *se* de verbul *întinde,* care se rostesc împreună.

Punctul marchează sfârșitul frazei.

13. „ce prăpădește" - propoziție atributivă;

14. „colo", „se toarnă";

VIII. 11

1. Nostalgie și dragoste.

2. „frumos", „petrecere", „după plac", „fără supărare", „vesel", „șturlubatic", „copilăros";

3. „stâlpul hornului", „șfara cu motocei";

„prichiciul vetrei", „cuptiorul";

4. „părinții, frații și surorile";

5. Sugerează profunda implicare afectivă a naratorului.

6. Termenii „șfară", „părintească", „prichici" circumscriu acțiunea unui anumit spațiu geografic.

7. Nu știu *unde* se duce.

Privea adânc în *unde*.

A intrat *în casă*.

A căutat *în casa de bani*.

8. pă-rin-țeas-că; pri-chi-ciul; cup-tio-rul;

9. „a merge copăcel" - locuțiune verbală;

„de-a pururea" - locuțiune adverbială;

Scanned with OKEN Scanner

10. *mele* - atribut adjectival, exprimat prin adjectiv pronominal posesiv, nr. singular, genul feminin, cazul genitiv;
a merge - complement direct, exprimat prin verb predicativ, diateza activă, conjugarea a III-a, modul infinitiv, timpul prezent;
băieții - atribut apozițional, exprimat prin substantiv comun, simplu, nr. plural, genul masculin, cazul nominativ, articulat cu articolul hotărât *i*;
(de) bucurie - complement circumstanțial de cauză, exprimat prin substantiv comun, nr. singular, genul feminin, cazul acuzativ, nearticulat, însoțit de prepoziția simplă *de*.
11. Raport de subordonare.
12. - derivat – *părintească*;
- compus - *de-a pururi*;
- format prin conversiune – *humuit*.
13. „eram *vesel, șturlubatic, și copilăros*" - predicat nominal cu nume predicativ multiplu;
14. El este colegul *a cărui* lucrare m-a impresionat. (genitiv, atribut pronominal)
Nu știu *căruia* să-i mai telefonez. (dativ, complement indirect)

VIII. 12.
1. Exprimă în mod direct idei, atitudini, sentimente, este o confesiune lirică, se folosesc numeroase procedee artistice.
2. Mândria patriotică.
3. Poetul se identifică pe deplin cu tot ceea ce reprezintă noțiunea de patrie, elementele materiale și spirituale
4. Se sugerează astfel sentimentele profunde ale eului liric față de țară.
5. „munții", „codrii", „râurile";
6. diftong: ic*oa*nă; *a* - vocală, *o* – semivocală;
hiat: f*ii*nța; *i* - vocală, *i* – vocală;

Scanned with OKEN Scanner

7. - adjectiv: Era un loc pustiu.
- substantiv: A ajuns în pustiu.

8. A intrat în desişul *codrului.* (cazul genitiv, fără prepoziție)
S-a închinat *în fața codrului.* (cazul genitiv, cu prepoziție)

9. Cuvântul *tot*, în text, are valoare de pronume nehotărât. Alte valori: - adjectiv pronominal nehotărât: A scris *tot* caietul.
- substantiv: Laturile formează *un tot.*
- adverb: *Tot* mai plouă.

10. „ce am" - propoziție subordonată atributivă;

11. - subiectivă: Se ştie *când* se întoarce.
- atributivă: Acesta e sezonul *când* se coc merele.
- completivă directă: Ştie *când* să se oprească.

12. „mândria", „întrupare";

13. Desparte părți de vorbire diferite care se rostesc într-o singură silabă.

14. „cum ar fi de aramă";

VIII. 13

1. Cei doi se depărtează încetul cu încetul.

2. - elemente terestre: „spinarea dealului", „pământul", „copaci"
- elemente cosmice: „cerul", „văzduh";

3. „cerul era...mohorât şi apăsător", „în văzduh rătăcea o tristețe grea", „oameni bolnavi", „povara singurătății";

4. Albul şi cenuşiul.

5. - epitet: „pete negre";
- comparație: „şerpuia ca o boțitură cenuşie";

6. „atât de albă", „foarte jos";

7. În text, sens secundar.
- sens propriu: Îl doare *spinarea.*
- sens figurat: Dealul se profila *ca o spinare* uriaşă de animal preistoric.

8. *frig*; pl. *friguri* (boală);

9. - derivare (*nesfârşit*);

Scanned with OKEN Scanner

- compunere prin contopire (*atotstăpânitor*);

10. *pe-alocuri* - complement circumstanțial de loc, exprimat prin locuțiune adverbială de loc;

pierzându-se - atribut verbal, exprimat prin verb, modul gerunziu, diateza reflexivă, conjugarea a III-a;

câțiva - atribut adjectival, exprimat prin adjectiv pronominal nehotărât, nr. plural, genul masculin, cazul nominativ.

11. „că, privind-o mai mult, te usturau ochii"

12. – *rătăcitor*: Se dovedise un om nestatornic, *rătăcitor* prin hățișurile vieții.

- *friguros*: Iarna este un sezon friguros.

13. A desenat două triunghiuri *asemenea*. (adjectiv)

A lucrat *asemenea* lui.(prepoziție)

14. *a cere* - infinitiv : A lua hotărârea *de a*-i *cere* ajutorul.

de cerut - supin : Va face o încercare *de cerut* ajutor.

VIII. 14

1. Narațiunea.

2. - locuțiunea „ne pune dracul";

- adverbul *unde* : „*unde* nu pornește stânca";

3. „ne pune dracul" - ne împinge păcatul, ne hazardăm;

4. - comparație: „alb cum îi laptele";

- hiperbolă : „clocotea apa";

5. Sugerează ritmul rapid al desfășurării acțiunii, sporește implicarea cititorului.

6. răz-log; por-neș-te; Bis-tri-ța; pâ-ra-ie-le;

7. grozav – teribil;

mai ales - în special;

a urni - a porni;

8. *c;*

9. - CI: „de urnim o stâncă de la locul ei"

- CM: „cum îi laptele"

10. b;

Scanned with OKEN Scanner

11. *câte o* - atribut adjectival, exprimat prin numeral cardinal cu valoare adjectivală, genul feminin, nr. singular, cazul acuzativ;
laptele - subiect, exprimat prin substantiv comun, simplu, nr. singular, cazul nominativ, articulat cu articolul hotărât *a.*
12. - cuvânt compus: *numai*;
- cuvânt format prin conversiune: *grozav*;
13. c;
14. Cuvântul *tot,* în text, are valoare de adverb. Alte valori:
- pronume nehotărât: L-a luat *pe tot.*
- adjectiv pronominal nehotărât: A scris *tot* caietul.
15. - CD: Ştie *să* rezolve problema.
- CS: A venit *să* te ajute.

VIII. 15

1. Este obiceiul ancestral al urcării turmelor la munte pentru păşunat primăvara şi revenirea acestora la şes în pragul iernii.
2. „o zi splendidă", „seninătate metalică", „acoperindu-se de un abur verde, diafan";
3. Bucurie.
4. Descrierea.
5. Ciobanii nu-şi schimbaseră încă îmbrăcămintea de iarnă.
6. splendidă, acoperindu-se, enormi, stridenţe;
7. seninătate, simţământ, străinătate, spinare;
8. deoarece;
9. A stat acolo mai multe *ore.*
Astăzi avem în program şase *ore.*
Are un *cap* foarte bun.
S-a lovit la *cap.*
10. - SB: Se încearcă *să se rezolve problema.*
- CM: Încearcă *aşa cum poate.*
- CS: Încearcă *pentru ca să-l poată întrece.*
- CV: Încearcă, *deşi nu are încredere în el.*

Scanned with OKEN Scanner

11. (*de*) *ieri* - atribut adverbial exprimat prin adverb de timp, însoțit de prepoziția simplă *de*;
de deasupra - atribut adverbial, exprimat prin locuțiune adverbială de loc;
purtând - atribut verbal, exprimat prin verb, modul gerunziu, diateza activă, conjugarea I;
agale - atribut adverbial, exprimat prin adverb de mod.

12. A fi (erau).
A rămas același.
Aceasta *înseamnă* o realizare.
A ieși inginer.

13. – *verde*; În text, are valoare morfologică de adjectiv.
- substantiv: A desenat cu *verdele*.
- *îmi*; În text, are valoare de pronume personal.
- pronume reflexiv: *Îmi* caut lucrurile pierdute.
- *de deasupra*; În text, are valoare de locuțiune adverbială. locuțiune prepozițională: A admirat cerul *de deasupra* munților.
- *noastre*; În text, are valoare morfologică de adjectiv pronominal posesiv.
- pronume posesiv: Le-au ales pe *ale noastre*.

14. I-a admirat pe locuitorii din Banat. (atribut)
Prietenul meu este din Banat. (nume predicativ)

15. „metalică *atunci* când”

VIII. 16

1. Expoziţiunea.
2. Prezintă fapte şi întâmplări într-o anumită ordine. Acțiunea se desfăşoară pe un singur plan narativ; se pot urmări momentele subiectului în înlănțuirea lor logică
4. Nu toți oamenii sunt capabili să realizeze lucruri deosebite.
5. Ironică.
6. l*ua*, ş*tie*;
7. Chipul lui radia de bucurie *ca un soare*.
A admirat *mierea* cuvintelor lui.

Scanned with OKEN Scanner

8. nici-o-da-tă, îm-pă-ră-ți-a, soa-re-le, ori-ci-ne

9. *a scoate*, *capăt*

10. *niciodată*; conjuncția *nici*, articolul nehotărât *o*, substantivul *dată*;

oricine; conjuncția *ori*, pronumele relativ *cine*;

11. *în sus* - *în jos*;

- substantive antonime: *bunătate – răutate*;
- adjective antonime: *curajos – laș*;

12. locuțiuni adverbiale;

locuțiuni prepoziționale: A cântat *în susul* și *în josul* apei.

13. Primele două virgule izolează un grup de cuvinte cu altă topică decât cea obișnuită.

14. *Împăratul Roșu* - nume predicativ exprimat prin substantiv propriu compus, genul masculin, numărul singular, cazul nominativ;

sa - atribut adjectival, exprimat prin adjectiv pronominal posesiv, nr. singular, genul feminin, cazul acuzativ;

(cu) ușurință - complement circumstanțial de mod exprimat prin substantiv comun, nr. singular, genul feminin, cazul acuzativ, însoțit de prepoziția simplă *cu*;

foarte mâhnit - nume predicativ, exprimat prin adjectiv propriu-zis, variabil, cu patru forme flexionare, genul masculin, nr. singular, cazul nominativ, gradul superlativ absolut.

15. - CZ: „Că, în zilele lui, niște zmei furaseră soarele și luna de pe cer”

- CS: „Ca să dea în știre tuturor”

16. Nume predicativ în nominativ: El este *acela* care te-a căutat.

- în acuzativ: Răspunsul este pentru *acela*.
- în genitiv: Părerea este *a aceluia*.

17. - *jumătate* (numeral fracționar);

- numeral cardinal: *doi*;
- numeral ordinal: *al doilea*;

Scanned with OKEN Scanner

- numeral colectiv: *amândoi*;
- numeral distributiv: *câte doi*;
- numeral adverbial: *de două ori*;
- numeral multiplicativ: *îndoit;*

18. A făcut efortul *de a-l găsi.*
A văzut oameni *găsindu-şi* de lucru.
Soluția *de găsit* este aceasta.

19. - CNS: Era aşa de obosit *că* nu mai putea vorbi.
- CZ: S-a întors *că* era târziu.
- SB: Se pare *că* nu-l va găsi la timp.

VIII. 17

1. Genul liric.
3. „plăpândele visări", „seara, pe divane ... tot mai pogoară";
4. Melancolie, încântare, liniște sufletească.
5. „iatac", „miresmele cosite", „divane", „odăi", „alăută";
6. as-tăzi, zum-ză-it, ză-dăr-ni-ci-e, a-de-sea;
7. orologiu, pânzet, zădărnicie, alăuta;
8. zădărnic*ie*, netr*ăi*tă;
9. *ieri* - substantiv comun, nr. singular, cazul nominativ, subiect;
cântec - substantiv comun, nr. singular, genul neutru, cazul nominativ, subiect, nearticulat;
(în) apus - complement circumstanțial de timp, exprimat prin substantiv comun, simplu, nr. singular, genul neutru, cazul acuzativ, nearticulat, însoțit de prepoziția simplă *în*;
întâilor - atribut adjectival, exprimat prin numeral cardinal cu valoare adjectivală, genul feminin, nr. singular, cazul genitiv.
10. *tot*; În text, are valoarea morfologică de adverb. Alte valori:
- substantiv: Laturile formează *un tot.*
- pronume nehotărât: L-a mâncat *pe tot.*

Scanned with OKEN Scanner

a; În text, are valoarea morfologică de verb auxiliar. Alte valori:

- prepoziție; Învață *a* merge.
- interjecție; *A*, ce surpriză!

11. - sens propriu: A intrat în *casă*.
- sens secundar: A văzut o *casă* de bani.
- sens figurat: Le-a urat casă de piatră.

12. „orologiul vremii încetând"
„care sunt cosite"

13. Introduce o subordonată temporală.
- CD: Ştie *când* să-l caute.
- PR: Problema e *când* va mai reuşi.
- AT: Nu şi-a pus întrebarea *când* să-l caute.

14. Cratima (nu-i) desparte adverbul *nu* de verbul predicativ *i*, care se rostesc împreună.

Prima virgulă desparte o subordonată cauzală de regenta ei

Desparte elementele unei enumerații: *Merii, perii, caişii au înflorit.*

Desparte două propoziții în raport de coordonare: *Caută, găseşte sau renunță.*

Izolează un substantiv în vocativ: *Ioane, hai acasă!*

VIII. 18

1. Textul aparține genului liric.

2. Măsura este de 8-9 silabe, rima variabilă, ritmul iambic.

3. În fața frumuseților naturii, extazul risipeşte teama de moarte.

4. Personificare.

5. Bucurie, încântare, fericire, inişte sufletească.

6. Cratima desparte pronumele reflexiv *te* de verbul auxiliar *ai*, care se rostesc împreună.

Virgulele izolează un substantiv în cazul vocativ.

Semnul exclamării s-a pus după un pronume în cazul vocativ.

Scanned with OKEN Scanner

7. *virgină, cald, lumină*;

8. *o mare* - subiect, exprimat prin substantiv comun, simplu, genul feminin, nr. singular, cazul nominativ, articulat cu articolul nehotărât *o*;

meu - atribut adjectival, exprimat prin adjectiv pronominal posesiv, genul neutru, nr. singular, cazul acuzativ;

ai mei - subiect, exprimat prin pronume posesiv, nr. plural, cazul nominativ.

9. „să plâng" - completivă directă;

10. *te*; În text, este pronume reflexiv. Altă valoare morfologică:- pronume personal: El *te* întreabă.

ta; În text, este adjectiv pronominal posesiv. Altă valoare morfologică: - pronume posesiv: A *ta* a fost acceptată.

dar; În text, are valoare morfologică de conjuncție coordonatoare. Altă valoare morfologică:

- substantiv: A primi un *dar*.

11. te-ai gătit - te-ai împodobit;

divină – sfântă;

ai plăsmuit - ai imaginat;

12. În text, are valoarea morfologică de verb. Alte valori:

- atribut substantival: A perceput intensitatea *simțământului*.

- nume predicativ: Discuția științifică era *despre simț*.

13. - diftong : frum*oa*să;

- vocală în hiat: plăsm*ui*t;

14. - a da o raită;

- a face o plimbare;

- a face un tur;

VIII. 19

1. Genul dramatic.

2. Personajele se dovedesc a fi mărginite, roase de ambiții deșarte, infatuate.

4. a;

Scanned with OKEN Scanner

5. Pleonasm.
6. lefter*ie*, prăvăl*ie*;
7. Ghilimelele arată că este vorba de un citat dintr-o operă literară.

Cratima desparte două părți de vorbire diferite, care se rostesc împreună.

Virgula desparte două propoziții principale, în raport de coordonare.

Punctele de suspensie sugerează o omisiune în text.
8. –companie; L-am văzut într-o *companie* dubioasă.
- compánie; A plecat la *compania* din care făcea parte.
9. mandat, arestare, refuz, exercițiu, gardă;
10. *nici un* - atribut adjectival, exprimat prin adjectiv pronominal negativ, nr. singular, cazul neutru, cazul acuzativ;
de trei ori - complement circumstanțial de mod, exprimat prin numeral adverbial (de repetiție);
domnule - fără funcție sintactică, substantiv comun, simplu, nr. singular, genul masculin, cazul vocativ, articulat cu articolul hotărât *le*.
11. Raport de subordonare prin conjuncția *să*.
12. - SB: *Se zice* că va rezolva.
- CV: *Zice* el, deşi nu e prea convins.
- CNS: *Zice,* de-l aude toată lumea.
13. - complement circumstanțial de timp: Va veni *mâine*.
- atribut adverbial: Nu-l priveşte ziua *de mâine*.
14. *Pentru a-l lua mâine dimineață*.

A fost suprimat elementul de relație subordonator în frază.

Verbul la mod personal a fost transformat în verb la mod nepersonal.

VIII. 20
1. Pastel.
2. „paşnic", „pitit", „ferit", „bătrână", „tihnită";

Scanned with OKEN Scanner

3. - inversiune: „paşnic era satul";
- personificare: „Îl străjuiau din muche, *doinindu*-i pururi *ulmii*."
5. Rimă încrucişată, ritmul iambic.
6. „jitar", „hatman", „pârcălab", „spătar";
7. - sens propriu: Are o *casă* la ţară.
- sens secundar: *Casa* de odihnă era frumoasă.
- sens figurativ: Pe o creangă era *casa* păsărilor.
8. „ferit", „cuiburilor", „robot";
9. *paşnic* - nume predicativ, exprimat prin adjectiv propriu-zis variabil, cu patru forme flexionare, genul neutru, numărul singular, cazul nominativ, gradul pozitiv;
bârlog - nume predicativ, exprimat prin substantiv comun, simplu, genul neutru, cazul nominativ, nearticulat;
ştiind - atribut verbal, exprimat verb la modul gerunziu, diateza activă, conjugarea a IV-a;
noastră - atribut adjectival, exprimat prin adjectiv pronominal posesiv, genul feminin, nr. singular, cazul nominativ.
10. Virgula desparte o subordonată temporală de regenta ei.
Punctele de suspensie marchează o întrerupere a cursului vorbirii.
11. - CŢ: *De*-l vei chema, sigur va veni.
- CV: *De*-l rogi şi tot nu te ajută.
- CNS: Fugea, *de*-i sfârâiau călcâiele.
12. „care părea" - propoziţie atributivă;
13. Ca să regăsească locul unde poposiseră, trebuia să umble până-l apuca durerea de picioare.
14. „De cum intrai pe poartă" - subordonată temporală;
„ce-ţi deschidea jitarul" - subordonată atributivă;

VIII. 21
1. Genul liric.
2. - metaforă: „câmpul întins pe spate";

Scanned with OKEN Scanner

- repetiție: „și nici o mireasmă … și nici o boare”;
….- epitet: „sorii *albi*”;

3. Măsura de 9-12 silabe.

4. - elemente terestre: „câmpul”, „copacii”;
- elemente cosmice: „orizont”, „sori”;

6. „frumoasă”, „iarna”, „întins”, „orizont”;

7. S-au plimbat *pe câmp*. (sens propriu)
La fizică au învățat *despre câmpul* magnetic. (sens secundar)
Aleargă *pe câmpurile* imaginației. (sen figurat)

8. Urmează să se întâlnească *la iarnă*.
A ajuns *în iarna* vieții.

9. Virgula separă termenii unei enumerații.
Semnul exclamării se folosește după o propoziție exclamativă.

10. „doar sorii albi se rotesc liniștiți, idolatru/ și gândul crește-n cercuri”;

11. *îmi* - pronume reflexiv, persoana I, nr. singular, forma neaccentuată, cazul dativ, funcția sintactică de complement indirect;
nici o - atribut adjectival exprimat prin adjectiv pronominal negativ, genul feminin, nr. singular, cazul nominativ;
tale - atribut adjectival, exprimat prin adjectiv pronominal posesiv, genul feminin, nr. plural, cazul nominativ;
câte doi - complement circumstanțial de mod, exprimat prin numeral distributiv.

12. În text, *ce* are valoare morfologică de adverb. Alte valori:
- pronume relativ: Știe *ce* are de făcut.
- pronume interogativ: *C*e ai găsit acolo?
- adjectiv pronominal relativ: Iată *ce* descoperire am făcut.
- adjectiv pronominal interogativ: *Ce* film ai mai văzut?

13. Nici unul *din câți au fost*, n-a mai venit. (propoziție atributivă)

Scanned with OKEN Scanner

14. Peisajul avea un aspect *iernatic.*
A primit un buchet *mirositor.*
15. În text, sunt numerale distributive.
16. În text, verbul *a fi* are valoare morfologică de verb copulativ. Alte valori: - verb predicativ: Nu mai *este* în casă.
- verb auxiliar: *Ar fi* dorit-o.
17. Nu s-a acceptat părerea *nimănui.* (atribut pronominal)
Au exersat mersul *câte doi.* (atribut adverbial)
18. Copacul *creşte* dacă va fi udat. (CȚ)
Creşte, deşi nu-l îngrijeşte nimeni. (CV)
Creşte, de rămâi uimit. (CNS)
19. - *a trece*; Se pregăteşte *a trece* râul.
- *trecând*; S-a plictisit tot *trecând* pe acolo.
- *de trecut*; S-a săturat *de trecut.*
20. - articol hotărât *a;*
- articol posesiv (genitival) - *al* (sorilor);

VIII. 22
1. Genul liric.
2. Este o modalitate de a sugera eternitatea naturii.
3. Melancolie, admirație, decepție.
4. Caracterul trecător al existenței umane.
5. Termenii *veacuri, curge, rămânem* sugerează ideea de eternitate.
Termenii *schimbător, rătăcitor* sugerează caracterul perisabil al existenței umane.
6. veacuri, scânteie, Dunărea, rătăcitor, locului;
7. *d, n, r* – consoane;
u, ă, a – vocale;
e – semivocală;
8. - derivat substantival: *răutate*;
- derivat verbal: *a înrăutăți*;
9. vreme, curge, pământ;

Scanned with OKEN Scanner

10. *ce* - nume predicativ, exprimat prin pronume interogativ, cazul nominativ;

vremea - subiect, exprimat prin substantiv comun, simplu, genul feminin, nr. singular, cazul nominativ, articulat cu articolul hotărât *a*;

schimbător - adjectiv provenit din verb la participiu, nr. singular, genul masculin, cazul nominativ, funcția sintactică de nume predicativ, gradul pozitiv;

așa - adverb de mod, funcția sintactică de nume predicativ.

11. Conjuncția subordonatoare *de* introduce o subordonată concesivă.

- SB: Nu se știe *de* mai vine.
- CI: Se gândește *de*-l va ajuta.
- CNS: Țipă, *de*-ți sparge urechile.

12. – *de*; În text, are valoare morfologică de prepoziție și conjuncție. Alte valori:

- interjecție: *De*, iar a greșit!

- *iar*; În text, are valoare morfologică de conjuncție coordonatoare. Alte valori:

- adverb: *Iar* a venit!

- *ne*; În text, are valoare morfologică de pronume reflexiv. Alte valori:

- pronume personal: *Ne*-a chemat.

- *am*; În text, are valoare morfologică de verb auxiliar. Alte valori:

- verb predicativ: *Am* o idee.

13. Virgula desparte o subordonată concesivă de regentă.

Punctele de suspensie sugerează o omisiune din text.

14. Dacă vine *însemnă* că s-a hotărât.

VIII. 23

1. Basm.

2. Expoziţiunea.

3. „bată-l fericirea”, „zău”;

Scanned with OKEN Scanner

4. „drăgălaş", „mândru", „blând", „sprinten";
5. - epitet: „o împărătească tare şi mare";
- comparaţie: „mândru ca strălucitul soarelui";
6. Nu l-am mai văzut *de mult* timp.
De cât răgaz ai nevoie?
Nu mai vreau să-l văd.
7. împărătească, văduvie, preumbla;
8. Era *steaua* lui călăuzitoare.
A căutat în *cetatea* sufletului.
9. Îi *cer* să vină.
Se uită pe *cer*.
10. *demult* - atribut adverbial, exprimat prin adverb de timp;
de trei zile - atribut, substantival, exprimat prin substantiv comun, simplu, genul feminin, nr. plural, cazul acuzativ, nearticulat, însoţit de numeralul cardinal *trei*;
(în) care - complement circumstanţial de loc, exprimat prin adverb relativ, precedat de prepoziţia simplă *în*;
(la) sine - complement indirect, exprimat prin pronume reflexiv, persoana a III-a, forma accentuată, cazul acuzativ, precedat de prepoziţia simplă *la*.
11. „pe când oamenii de pe lumea asta ştiau *şi* puteau mai mult";
12. - superlativ relativ: *Cel mai mult* l-a impresionat pădurea.
- comparativ de egalitate: A alergat *tot atât de mult* ca şi colegul său.
13. - atribut: Părerea *despre sine* era excelentă.
- complement indirect: Se gândea numai *la sine*.
- complement circumstanţial de loc: Se îndreaptă *spre sine*.
14. articol demonstrativ: Nu-i cunosc pe *cei* de acolo.

VIII. 24
1. Expoziţiunea.
2. Naraţiunea şi descrierea.

Scanned with OKEN Scanner

3. Imperfectul sugerează o acțiune în desfășurare.
4. „joc ciudat, leneș, încâlcit", „coapte de căldură";
5. „pietroi";
7. - substantiv numai cu formă de singular: *alamă*;
- substantiv numai cu formă de plural: *zori*;
8. *înmuia, înțepe, îndesat*;
9. - *în zori* (locuțiune adverbială de timp);
- *pe spate* (locuțiune adverbială de mod);
10. Ele *bat* albușul.
Astăzi *au bătut* covoarele.
Cineva *bate* la poartă.
11. *vara* - nume predicativ, exprimat prin substantiv comun, simplu, nr. singular, genul feminin, cazul nominativ, articulat cu articolul hotărât *a*;
gălbui - complement circumstanțial de mod exprimat prin adverb de mod;
stând - complement circumstanțial de timp exprimat prin verb, diateza activă, conjugarea I, modul gerunziu;
Bănică - subiect, exprimat prin substantiv propriu, genul masculin, cazul nominativ.
12. - complement de agent: Era moleșit *de căldură*.
- atribut: Sursa *de căldură* funcționează.
- complement circumstanțial de mod: Vorbește *cu* multă *căldură*.
- complement circumstanțial de cauză: Se perpelește *de căldură*.
13. AT și CS: „...încălțate de maică-sa, pentru a nu se înțepa în miriște."
14. *iute*; În text, are valoare de adverb.
- pozitiv: *iute*
- comparativ de superioritate: *mai iute*
de inferioritate: *mai puțin iute*
de egalitate: *la fel de iute*
- superlativ relativ de superioritate: *cel mai iute*

Scanned with OKEN Scanner

de inferioritate: *cel mai puțin iute*

- superlativ absolut: *foarte iute*

VIII. 25

1. Basm.

2. Dialogul.

3. Sugerează o acțiune dinamică.

4. Sfânta Duminică îi atrage atenția lui Harap-Alb să fie mereu atent.

6. Liniuța de dialog introduce vorbirea unui personaj.

Virgula izolează un substantiv în vocativ.

Cratima (într-însa) desparte prepoziția *între* de pronumele personal *însa*, care se rostesc împreună.

Punctele de suspensie sugerează întreruperea textului.

7. Primul *i* este verb copulativ.

Al doilea *i* este pronume personal.

Verb predicativ: Nu-*i* acasă.

Verb auxiliar: Mi-*i* spune altă dată.

8. „pune-ți obrăzarul ... iară sabia să n-o slăbești din ochi"

9. - interjecție: *iacă*;

- *horăind*: (verb provenit din schimbarea gramaticală a interjecției);

10. - atribut adverbial: Locul *de aici* îmi place.

- atribut pronominal: Nu mi-ai spus vestea *despre dânsa*.

- atribut verbal: Lucrul *de făcut* este simplu.

11. *zâna* , *izvor*;

12. - SB: Se știe *cum* a procedat.

- PR: Problema noastră e *cum* să-l ajutăm.

13. - diminutiv: *încetișor*;

- augmentativ: *apăraie*;

14. „că horăie".

Scanned with OKEN Scanner

VIII. 26

2. Frecvența verbelor în prima parte a poeziei sugerează complexitatea actului de creație artistică.

3. Rimă pereche, rimă încrucișată, rimă îmbrățișată.

4. - „surugiu la cuvinte" (metaforă);
- „inima, sufletul, mințile" (enumerație);

6. jărátec, púrecii, buzdugán;

7. jăratec, aurul;

8. Omonim.

9. *(la) fiecare* - complement indirect, exprimat prin pronume nehotărât, nr. singular, cazul acuzativ, însoțit de prepoziția simplă *la*;

(din) vis - atribut substantival prepozițional, exprimat prin substantiv comun, nr. singular, genul neutru, cazul acuzativ, nearticulat, însoțit de prepoziția simplă *din*;

toate - atribut adjectival, exprimat prin adjectiv pronominal nehotărât, genul neutru, nr. plural, cazul acuzativ.

10. *m*; În text, are valoare morfologică de pronume reflexiv.
- pronume personal: *M*-a căutat.

(î)nainte; În text, are valoare morfologică de adverb.
- prepoziție: A ajuns *înaintea* celorlalți.

în urmă; În text, are valoare morfologică de locuțiune adverbială.
- locuțiune prepozițională: Rămăsese *în urma* grupului.

11. *migălos*, frumoasei;

12. „Oprim în nori ... să furăm umbra frumoasei din vis".
1. PP; 2. CS;

13. Desparte termenii unei enumerații.

14. -atribut: Părerea lui *despre noi* este excelentă.
- complement de agent: A fost chemat *de noi*.
- nume predicativ: Prietenii lui suntem *noi*.

15. În text, are valoare de verb predicativ.
- verb copulativ: Nu-*i* bine să faci asta.

Scanned with OKEN Scanner

- verb auxiliar: Mi-*i* spune cândva.
- pronume personal: *I*-am spus.

VIII. 27.

1. Descrierea.

3. „sforăind", „luneca", „țipând";

4. În goana trenului.

5. Se sugerează astfel viteza ameţitoare a trenului care creează iluzii optice.

6. - *dedesubt* (prin compunere);
- *înnegrit* (derivare);
- *asurzitoare* (compunere);
- *necontenit* (derivare);

7. *ficşi*, *grinzi*;

8. Este un cuvânt format prin derivare cu prefixul adăugat la un cuvânt care începe cu consoana *n: înnegurat, înnorat, înnebunit.*

9. - subiect: Se aude *ţipând.*
- atribut verbal: Se auzeau oameni *ţipând.*
- complement indirect: S-a săturat *ţipând.*

10. „care băteau necontenit măsurile" (tampoanele);
„cu care ochiul se familiarizase din goană" (cremene);

11. Cuvinte din vocabularul fundamental: *podeţe*, *roţi.*
Cuvinte din masa vocabularului: *pistoane*, *ritmic.*

12. *pe dedesubt* - complement circumstanţial de loc, exprimat prin locuţiune adverbială de loc;
(cu) care - complement indirect, exprimat prin pronume relativ, cazul acuzativ, însoţit de prepoziţia simplă *cu.*

13. C;

14. I-a luat *urma.* (substantiv)
Urma apoi un deal. (verb)

Scanned with OKEN Scanner

VIII. 28

2. Melancolie, liniște sufletească.

3. Versul sugerează frumusețea, bogăția și armonia peisajului autumnal.

4. - „palatele de foi" (metaforă);
- „o pajură veghează" (personificare);
- „imensul câmp" (inversiune);

5. c;

6. Versul sugerează caracterul efemer al peisajului de toamnă, care va deveni, în scurtă vreme, doar o amintire.

7. *noi* - consoană, vocală, semivocală;
aur - vocală, vocală, consoană;

8. *fie*, *aur*, *vremea*;

9. *arbore*, *palat*, *orizont*;

10. *străine*; În text, este adjectiv. Alte valori:
- substantiv: Te-au căutat *niște străine*.

Toamna; În text, este substantiv. Alte valori.
- adverb de timp: *Toamna* se numără bobocii.

Alte; În text, este adjectiv nehotărât. Alte valori:
- pronume nehotărât: *Altele* au ajuns mai repede.

11. *aur*, *azur*;

12. - sens propriu: Privea spre *cer*.
- sens secundar: Îl doare *cerul* gurii.
- sens figurat: Se pierdea pe *cerul* senin al gândurilor.

13. (*cu*) *îndemnuri* - atribut substantival prepozițional, exprimat prin substantiv comun, nr. plural, genul neutru, cazul acuzativ, nearticulat, însoțit de prepoziția simplă *cu*;
goale - atribut adjectival, exprimat prin adjectiv propriu-zis, variabil, cu patru forme flexionare, genul feminin, nr. singular, cazul acuzativ, gradul pozitiv;
care - subiect exprimat prin pronume relativ, cazul nominativ.

14. Subiectivă.

Scanned with OKEN Scanner

15. *Veghează* ca să-şi apere avutul. (CS)
Veghează deşi e foarte obosit. (CV)
Veghează cum poate. (CM)

VIII. 29

1. Narațiunea şi dialogul.
2. „de leneş ce era, nici îmbucătura din gură nu şi-o mesteca";
4. Leneşul mai mult aleargă.
5. Sugerează obiceiurile oamenilor din vremea aceea.
9. Izolează o propoziție incidentă.
10. „cică", „vro", „aista";
11. „lenevire", „trândav";
12. - *pentru a nu da pildă* - complement circumstanțial de scop;
- *văzând* - complement circumstanțial de cauză;
13. *hai* – interjecție;
14. L-a căutat doar o dată.
Ce-l mai interesează?
15. Liniuța de dialog introduce vorbirea unui personaj.
Semnul exclamării se pune după o propoziție imperativă.
16. Pentru a curăța satul de un trândav.
17. - „că omul cel din car e bolnav, sărmanul" (AT);
- „şi-l duceți la vro doftoroaie"(AT);
- „să se caute" (CS);

VIII. 30

2. „biet om necăjit, ca vai de capul lui"
3. „La omul sărac nici boii nu trag."
4. „nu-i fu mai bine"
5. Narațiunea.
6. Naratorul este obiectiv, nu se implică sufleteşte.
7. Omul era *inteligent*, *muncitor*, dar lipsit de perseverență.
8. *vai, lui, piază;*
9. o-da-tă; răs-pu-teri; a-bia; în-cro-peas-că;
10. să înjghebe, nenorocire, undeva;

Scanned with OKEN Scanner

11. - „ca vai de capul lui” (locuțiune adjectivală);
- „se punea de-a curmezișul” (locuțiunea verbală);
- „din răsputeri” (locuțiune adverbială);

12. „se nemerise”, „blăstămat”;

13. - „a fost” (predicativ);
- „era” (copulativ);

14. L-a chemat doar o dată.
- M-ai strigat sau nu?

15. *câțiva* - atribut adjectival, exprimat prin adjectiv pronominal nehotărât, genul masculin, nr. plural, cazul acuzativ;

blăstămat - nume predicativ, exprimat prin adjectiv propriu-zis, variabil, cu patru forme flexionare, genul neutru, nr. singular, cazul nominativ;

mai acătărei - nume predicativ, exprimat prin adjectiv invariabil, cazul nominativ, gradul comparativ de superioritate.

16. „se vede”;

Scanned with OKEN Scanner

DramArt XXI

După *Ora de limba română* şi *A doua ora de limba română*, această lucrare oferă 68 de teste rezolvate de evaluare a cunoştinţelor pentru elevii claselor V-VIII.

ISBN: 973-86063-5-7

Scanned with OKEN Scanner